Anföranden vid Region Stockholms fullmäktiges sammanträde den 8 februari 2022

§ 1 Inledning och justering

O r d f ö r a n d e n : Varmt välkomna till dagens sammanträde i regionfullmäktige. Vi hoppas att det är sista gången som vi hänger på det här sättet. Skulle vi haft sammanträdet i morgon hade ni ju varit här. Men i dag är vi i stället hos er.

Jag har förstått att det kan finnas vissa konflikter med en del personliga agendor i dag runt tolvsnåret, men jag utgår från att de som ser att det finns en annan värld utanför politiken klarar av att prioritera dessa båda saker samtidigt på ett lämpligt sätt.

I och med att rekommendationerna nu kommer att förändras ser vi framför oss att sammanträdena i fortsättningen kommer att vara fysiska och att vi kommer att kunna genomföra dessa enligt ordinarie ordning. Presidiets ingångsvärde är därmed att vi inte heller kommer att genomföra några hybridmöten, utan vi återgår till ordinarie ordning. Det innebär att om man är sjuk kallar man in en ersättare som kommer hit och umgås med oss i fullmäktigesalen.

Även om vi nu har kört många fullmäktigemöten på distans kommer ändå här några påminnelser så att alla känner sig inkörda. Det har ju blivit ett nytt år, så det vore synd att utgå från att alla kommer ihåg hur det brukar vara.

Låt mig börja med antalet enheter. Det är möjligt att använda endast en enhet för att vara med på mötet, men om man har möjlighet är det bra om man kan ha två enheter: en där man kan följa mötet och en där man har voteringssystemet öppet. Jag vill också påminna om att man behöver vara inloggad både i mötessystemet och i voteringssystemet för att vara registrerad korrekt.

Om man inte använder voteringssystemet aktivt kommer det att kopplas ned så snart enheten går i viloläge eller om man öppnar något annat program, vilket jag misstänker kan komma att hända runt klockan tolv. Man behöver då vara medveten om att om man till exempel vill anmäla sig till talarlistan eller om vi har en omröstning kan det ta en liten stund innan voteringssystemet vaknar upp igen.

Det bästa alternativet om man får problem med voteringssystemet är att först pröva att uppdatera det. Annars kan man pröva att stänga ned fliken och sedan öppna den igen. Om detta inte fungerar tar man kontakt med supporten. Men man loggas inte ut ur voteringssystemet såvida man inte har tryckt på logga-ut-knappen. Man är alltså fortfarande inloggad i systemet.

Glöm inte att stänga av era mikrofoner! Vi i presidiet kan inte stänga av alla mikrofoner med en enda knapptryckning för då stänger vi även av fullmäktigemötet, och det vore inte så praktiskt eftersom ni i så fall inte skulle få höra någonting. Det vore alltså bra om ni kunde hjälpa till genom att se till att era mikrofoner är avstängda. Vi kan stänga av enskildas mikrofoner, men det är lättare om ni har koll på det själva.

Om ni tycker att ljudet är dåligt eller att någon mikrofon är på och stör kan det helt enkelt bero på att ni skulle behöva nya hörlurar eller nya högtalare. Ofta handlar det om ett lokalt ljudproblem eller lokal internetsynpunkt. Vi gör dock vårt bästa för att hålla koll på att inga störmikrofoner är på.

En fråga som ibland dyker upp vid digitala möten är om man får gå ifrån skärmen. Precis som vid våra fysiska sammanträden är det helt okej att resa sig upp och ta en paus när man upplever att man behöver det. Det är till och med så att det rekommenderas att man gör det.

Om någon ledamot skulle falla ur Zoommötet håller vi uppsikt över det för att säkerställa att alla har möjlighet att följa sammanträdet.

Om man vill ta del av talarlista och talartid finner man detta i voteringssystemet. Om man ska tala och ens tid börjar närma sig bör man starta kameran i god tid. Man kan låta kameran vara på under föregående talares talartid. När det sedan är er tid att tala startar ni mikrofonen. Vänta med att börja tala tills vi i presidiet har sagt ”var så god”! Avsluta gärna anförandet med ett tack eller något annat tydligt avslutningsord!

När vi är färdiga med dagens beslutsärenden kommer vi att återgå till interpellations-debatter. Vi har ett par informationspunkter gällande interpellationerna. Ärende 6, interpellation om färdtjänst och patientavgifter, kommer Désirée Pethrus att lämna över till Fredrik Wallén att besvara. Ärende 9, interpellation om schemaläggning inom SLSO-psykiatrin, kommer att bordläggas efter strul med förmedling av svar.

Detta var vad jag hade tänkt informera om från studion.

Jag förklarar härmed sammanträdet öppnat.

§ 2 Bordlagd interpellation 2021:52 av Lars Bryntesson (S) om IOP RS 2021-0798

Anförande nr 1
Lars Bryntesson (S): Jag vill tacka regionrådet Irene Svenonius för svaret på min interpellation. Det här är en fortsättning på den debatt vi hade om en motion om dessa frågor för ett par fullmäktigemöten sedan. Beroende på de oklarheter som fanns slutade det med att motionen återremitterades för att behandlas i de olika nämnderna, inte bara i en nämnd. Den ska väl återkomma senare. För att få klarhet inför beredningen ville jag ställa några frågor.

Det här handlar inte bara om tekniken IOP utan kanske framför allt väldigt mycket om vilket samhälle vi vill ha och vilken roll vi vill ge den idéburna sektorn i relation till den kommersiella respektive den offentliga sektorn. Jag har därför ställt fyra väldigt tydliga frågor till regionrådet. Det handlar om hon fortfarande står bakom den bedömning som vi gjorde i regionstyrelsen den 16 juni 2020 om att de legala förutsättningarna för IOP är klargjorda på ett rimligt sätt genom den utredning som har gjorts och om detta kan utgöra ett stöd i användningen av IOP inom välfärden också i Region Stockholm.

Hon har tidigare hänvisat – och gör det även i sitt interpellationssvar – till hinder för användning av IOP. Jag vill att hon ska redovisa det. Vi har ju faktiskt använt en IOP i vår region, nämligen med Ericastiftelsen. Vad är det som har gjort att det har fungerat just här och inte någon annanstans?

Jag ser att det bakom detta interpellationssvar egentligen finns precis samma resonemang som vi underkände i regionstyrelsen den 16 juni 2020. Om jag tittar på det som regionstyrelsen inte ställde sig bakom och som skickades ut i förväg inför regionstyrelsesammanträdet ser jag formuleringar som är slående lika. Det finns inte minst ett resonemang som är väldigt likt och som säger att juridiken är oklar och att man ska upphandla allting. Ingenting annat finns. Jag menar att det där är en myt. Det hela handlar i mycket om hur vi ser på den idéburna sektorn.

Det finns en organisation som tidigare hette Forum för frivilligt socialt arbete och som numera heter Forum – Idéburna organisationer med social inriktning. De hade fram till 2006 ”samhället är större än staten” som motto. Det var nog riktat inte minst till oss socialdemokrater som ju satt vid regeringsmakten fram till 2006. Efter det bytte de motto till ”samhället är större än marknaden”. Detta uttryck är väl om något en passning till att vi måste förstå att det som alternativ till den offentliga sektorn inte bara finns kommersiell sektor och marknadstänkande; det finns även en idéburen sektor.

Det är detta den här interpellationen liksom den tidigare motionen handlar om. Det måste finnas en förståelse för att det finns en idéburen sektor och att den måste hanteras utifrån dess egen grund och inte kan tvingas in i marknadsanpassade system. Jag tycker tyvärr att en sådan förståelse lyser med sin frånvaro i det skriftliga interpellationssvar som jag har fått, men jag ser fram emot att lyssna till regionrådet och hoppas få större klarhet om de fyra väldigt konkreta frågor som jag har ställt.

Anförande nr 2
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Fru ordförande! Tack, Lars, för att vi får möjlighet att fortsätta diskutera den viktiga frågan om den idéburna sektorns möjligheter att verka i Region Stockholm. Låt mig först slå fast det jag har gjort varje gång vi talat om detta, nämligen att jag och hela den blågröna koalitionen är oerhört engagerade i att den idéburna sektorn ska ha en stor plats i Region Stockholm. Vi vill underlätta för den idéburna sektorn att göra mer i Region Stockholm. Det ska inte råda några tvivel om det i fullmäktigeförsamlingen. Det här är något som vi under många år har tyckt vara viktigt, och vi vill hitta bättre former för det. Därför har ett antal partier också drivit frågor i inte minst riksdagen för att få till ändringar i lagstiftningen.

Det är precis det senare som är problemet, Lars, och det vet ju också du. Jag vet att du har varit av regeringen förordnad särskild expert i utredningen om idéburen välfärd och därmed har deltagit i det arbete som ledde fram till en stor statlig utredning som vi har lämnat ett remissyttrande om. Det innebär att du vet att det är juridik som gör det till en svår och trång sektor för oss. Om vi gör fel kommer det att överprövas, och då riskerar vi att få skadeståndsavgifter och det riskerar även att skada den idéburna sektorn.

Jag var väldigt glad över den förra civilministern Lena Mickos engagemang för detta och över att det skulle komma en ny proposition som skulle tydliggöra regelverket mycket bättre och förenkla för oss i regionerna. Jag hoppas nu att den nya civilministern tar sig an dessa uppgifter med samma frenesi som Lena Micko gjorde.

Anförande nr 3
K a r i n F ä l l d i n (C): Ordförande! Jag håller med interpellanten om nyttan med idéburet offentligt partnerskap. Den ideella sektorn bidrar och kan ännu mer bidra med kunskaper och perspektiv som kompletterar det offentliga på ett bra sätt så att både mångfalden och delaktigheten i välfärden stärks. Centerpartiet och jag välkomnar fler idéburna offentliga partnerskap.

Med det sagt är det dock inte helt enkelt att få till det här. Jag önskar att det var så lätt som det görs gällande i interpellationen, men det är tvärtom svårt att tolka lagrummet. Olika bedömningar görs runt om i landet. Det finns exempel där ingångna partnerskap dömts i domstol som otillåtna direktupphandlingar.

Det här betyder inte att inga partnerskap kan ingås med Region Stockholm. Men jag tycker att det är klokt om vi iakttar en viss försiktighet i frågan. Målet är ändå att vi vill se fler ideella aktörer inom relevanta områden. Det tycker jag att Irene har beskrivit bra i sitt interpellationssvar.

Det är också viktigt att vi politiker har god kontakt med de idéburna aktörer som finns inom våra respektive arbetsområden och välkomnar förslag på möjliga partnerskap som vi kan analysera noggrannare och lära oss mer av för att gärna också få en möjlighet att implementera dem.

Anförande nr 4
B e n g t L a r s s o n (V): Lars lyfte upp en väldigt viktig fråga i och med sin interpellation. Som han konstaterar finns för närvarande *ett* IOP-avtal i Region Stockholm. Regionrådet redogör i sitt svar för skälen till detta. Men i tio andra regioner samverkar man med civilsamhället inom ramen för IOP. Man kan fråga sig vad det är som gör att dessa regioner har bedömt IOP annorlunda än vad Region Stockholm gör. Hur har de resonerat och tänkt? Har Region Stockholm haft kontakter och diskussioner med dessa regioner för att bredda frågan? Det är viktigt att se om det finns andra som har gjort en bedömning på juridisk grund som är helt annorlunda än Region Stockholms bedömning.

Majoriteten brukar ofta tala om *best practice*. Det är kanske viktigt och riktigt att ta kontakt med dessa regioner. Den region som skiljer ut sig väldigt mycket från övriga är Region Skåne som har en mängd olika avtal med olika delar av civilsamhället.

Anförande nr 5
F r e d r i k W a l l é n (KD): Det har redan nu sagts en del kloka saker i debatten av bland andra interpellanten som lyfter en viktig fråga, inte minst för oss kristdemokrater, om att det ska finnas en god möjlighet för idéburet offentligt partnerskap med i huvudsak ideella organisationer som framför allt utgår från en idéburen kontext. Jag tycker att regionrådet Irene Svenonius i sitt interpellationssvar svarar väldigt väl på dessa frågor.

När det gäller idéburet offentligt partnerskap krävs också att det finns aktörer som vill komma in. Min bild är att vi, precis så som regionrådet Irene Svenonius beskriver det, är väldigt öppna och lyhörda för dessa slags möjligheter även i vår region.

Jag får tillfälle att redan nu säga det som jag brukar säga i nästan varje anförande jag gör, nämligen att vi är störst. Det innebär storlekens styrka och ok. Det innebär inte att vi ska missa möjligheterna till idéburet offentligt partnerskap, men vi måste vara extra noga så att vi inte går in i partnerskap som sedan kan visa sig bli ogiltigförklarade så att vi får ersättningsåtaganden. Det skulle ytterst gå ut över de medborgare för vars skull vi har ingått dessa partnerskap för att de skulle få den vård och omsorg eller det stöd som vi skulle använda detta till.

IOP:er är omistliga i det allmänna offentligt finansierade välfärds- och omsorgsområdet, vill jag påstå ur inte minst ett kristdemokratiskt perspektiv, men det här kräver väldigt mycket eftertanke. I andra roller i livet har jag jobbat en del med IOP:er. Då är vi nere på skruv-och-mutter-nivå. Jag vet hur svårt det här kan vara. Det har ofta handlat om kommunala ansvarsområden som är svårbemannade. Det gäller till exempel kvinnojourer.

Anförande nr 6
L a r s R å d é n (M): Jag tycker att det här är en intressant debatt, och jag skulle vilja komplettera med något som jag tycker är viktigt i diskussionen om hur vi stöder de ideella i Region Stockholm. Det finns lite av en föreställning om att antingen har man IOP eller så finns det ingen möjlighet för de ideella att verka och för oss att stödja dem. Det tycker jag är fel.

I den diskussion som jag har med ideella vårdgivare framkommer att det vanligaste problemet är att man har en idé om att man vill göra saker i samarbete med regionen men att verksamheten är just upphandlingspliktig. Både interpellanten och Irene har rätt i att IOP inte är aktuellt i dessa lägen. Men det är väldigt relevant för diskussionen. Det finns hela tiden ett förväntansgap; det enda sättet som man kan hitta ett samarbete med regionen på är genom IOP, men det är kanske inte alltid möjligt. Vi har andra verktyg, bland annat upphandlingsverktygen, där vi kan möjliggöra för ideella aktörer att verka.

Jag tycker ändå att LOV och vårt vårdvalssystem är ett verktyg där man får långsiktiga spelregler att jobba med för att utveckla verksamheten utan att behöva räkna hem det på några år som en upphandling utifrån LOU ofta kräver. Och man bedriver verksamheter med husläkare, rehabilitering, ASIH, palliativ vård, geriatrik – det finns många olika saker – där ideella aktörer är med. Man bidrar och man konkurrerar med sin kvalitet, och folk väljer att använda dessa tjänster. Det är verkligen väldigt viktigt att stödja de ideella. Det är alltså inte bara IOP som är det viktiga för att de ideella ska kunna verka, utan det viktiga är att våra upphandlingsverktyg fungerar så att ideella kan vara med och verka på rimliga och lika villkor.

Anförande nr 7
Lars Bryntesson (S): Många välmenande inlägg har gjorts här, och jag är övertygad om att man också tycker att det är viktigt med samverkan med idéburen sektor. Jag har själv sett i många sammanhang hur centerpartister och liberaler, och även kristdemokrater, har gått i spetsen för sådan samverkan. För miljöpartister är det ju närmast inbyggt i deras dna, vilket jag lyfte fram i den motionsdebatt vi haft tidigare.

Det är intressant att det som man nu fokuserar på är alla de problem som påstås finnas. Man lyfter fram juridiska underkännanden och liknande. Det finns *ett* exempel i Sverige bland hundratals IOP:er – eller snarare tusentals om man ser det över åren – där detta har fällts i domstol som en otillåten upphandling. Det gäller det så kallade Alingsåsfallet som var väldigt speciellt. Jämför detta med den procentandel av upphandlingar som överklagas! Det handlar alltså om en försvinnande liten del av de IOP:er som har ingåtts som har befunnits vara olämpliga.

Jag tror att det är viktigt att vi inte bara letar efter problem utan ser möjligheter. Politikens viktigaste uppgift är att skapa hopp om framtiden och drömma om ett bättre samhälle där människors initiativ tas till vara, ett samhälle där man uppmuntras att enas runt gemensamma angelägenheter. Jag ser framför mig en region där arbetet för en bättre folkhälsa sker skuldra vid skuldra med offentligt finansierad vård och föreningsliv, inte minst den i sammanhanget omistliga idrotten. Jag ser framför mig att vi i tryggheten i kollektivtrafiken naturligtvis har vår egen finansierade verksamhet och kanske också upphandlad vaktverksamhet men också samverkan med scouter, Röda Korset och många andra. Jag ser framför mig att patientorganisationerna i vår region uppmuntras i sitt gemensamma ansvarstagande, och inte som i dag när Psoriasisföreningen i stället motarbetas trots att den har bedrivit en viktig verksamhet och nu hotas av nedläggning.

Det skulle vara ett samhälle där medborgare inte bara är kunder på en marknad utan är medskapare. Tänk er till exempel den dag då vi har bjudit in till sådana samtal så att patientorganisationer hör av sig och säger: Vi är beredda att ta över 1177 Vårdguiden i stället för att den ska marknadsupphandlas och att det är okänt vem som äger och driver den i framtiden. Det är långt till detta samhälle med den inställning som majoriteten representerar, men jag tycker att vi ska gå åt det här hållet.

Anförande nr 8
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Fru ordförande! Jag vill återigen understryka att vi i den blågröna koalitionen och jag själv anser att idéburna organisationer är oerhört viktiga. Vi vill hitta lösningar för detta. Men vi ska också komma ihåg det som Lars Rådén lyfte fram, det vill säga att det finns många vägar för att bidra i regionen. Det kan ske genom regelrätta vårdval, där det finns aktörer som nog skulle kunna klassas som idéburna. Vi har upphandlingar. Och vi har också arbetat med sociala utfallskontrakt för att få in nya idéer och nya aktörer. Hittills har vi dessutom en överenskommelse om ett IOP.

Vi vill gå vidare. Jag vill dock lyfta fram att vi inväntar en proposition som ska komma våren 2022. Den tidigare civilministern Lena Micko uttalade i höstas att det här är högprioriterat, men det är lite komplext att få till och få ihop detta med Europajuridiken. Vi kan prata hur mycket vi vill – det är vi politiker bra på, Lars Bryntesson – men vi har en lagstiftning att förhålla oss till. Det gäller inte bara den svenska, utan även EU-rätten. Om något är ett offentligt kontrakt, som är upphandlingspliktigt, vore det direkt felaktigt av oss att ingå ett sådant partnerskap.

Det är bra att regeringen har utrett detta, och det är bra att regeringen kommer att komma med ett lagförslag. Så fort propositionen är framme kan Region Stockholm sätta högsta fart. Då vet vi var staketet kommer att vara så att vi kan göra rätt. Då kan vi inleda fler och kloka partnerskap och involvera de ideella organisationerna ännu mer i att göra nytta för skattebetalarna.

Anförande nr 9
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige! Den här debatten tenderar att bli lite konstig. Det gäller inte minst när interpellanten beskriver företeelser och sammanhang om en eftersträvansvärd framtid som vi ju kan konstaterar är något som i hög grad redan existerar i dag.

Det som fick mig att reagera lite var när han beskrev att han skulle önska mer av samarbeten, inte minst på kollektivtrafiksidan. Han nämnde tryggheten och annat. Jag kan bara konstatera, Lars Bryntesson, att det redan existerar flera väldigt väl utbyggda samarbetsformer mellan kollektivtrafiken i vår region och olika delar av det civila samhället, föreningsliv, organisationer, stiftelser och annat. Det är alltifrån Stadsmissionen till olika typer av nattvandrare och stiftelser på trygghetssidan. Vi har samarbeten och samverkan med en lång rad ideella inom exempelvis funktionshindersorganisationer och äldreorganisationer som är med i olika delar, och de utvecklar och utgör en väldigt viktig del av vår kollektivtrafik.

Jag tror att man lite grann slår in öppna dörrar när man säger att ingenting av detta existerar. Här finns bara en väg framåt, och det är att invänta en ny lagstiftning. Jag tycker att det här, precis som interpellationssvaret ger för handen, är bra. Det är något som vi tror på och som vi också gärna vill se komma på plats genom en bra ny och tydlig lagstiftning som ska möjliggöra för oss att ytterligare vässa våra samarbetsformer. Men att hävda att detta inte skulle existera och att detta inte är en bärande del av vår strategi för hur vi arbetar med att utveckla våra verksamheter är direkt felaktigt. Jag vill därför göra ett tillrättaläggande här, och jag vill markera mot det som inlägget lite grann gjorde gällande.

Jag vill rikta ett stort tack till alla dem i den ideella sektorn och i det civila samhället som inte minst utifrån det som jag kan överblicka på trafiksidan är och under många år har varit en sådan viktig del i hur vi jobbar. Det gäller inte minst (ohörbart) som vi annars inte skulle komma åt.

Anförande nr 10
L a r s B r y n t e s s o n (S): Det sista var intressant. Då förekommer uppenbarligen en hel del samarbeten som inte är redovisade. Det ska bli intressant att få se trafiknämndens yttrande över motionen där det efterlyses just en redovisning av detta slags samarbeten. Jag tror nämligen att vi kan göra mer och att det finns väldigt mycket som kan utvecklas. Vi kan bjuda in och ha en helt annan attityd mot omvärlden än vad vi hittills har haft.

Hittills har vi generellt sett haft attityden att vi vill, som ni i majoriteten säger, stärka den idéburna sektorns konkurrenskraft. Vad innebär det att stärka någons konkurrenskraft? Varför gör man det? Jo, det gör man för att vara konkurrent på en marknad. Det är just detta synsätt, där man tvingar de idéburna organisationerna vara någonting annat än vad de egentligen är, som är så felaktigt. Idéburna organisationer har grundats av helt andra skäl än att vara aktörer på en marknad. De finns till för att ta till vara medlemmarnas gemensamma intressen, men de är också öppna för samverkan.

Den stora myten i diskussionen här är att vi väntar på en lagstiftning. Det är en fullständig bluff. Det vet vi sedan vi tittade på utredningen och skrev betänkandet och annat. Hela idén med den utredningen var att identifiera det legala utrymmet. Det finns inga planer på att lägga fram en proposition som ska handla om IOP. Det finns en plan om idéburen sektor i välfärden när det gäller vissa avgränsade bitar – ett register på länsstyrelsenivå – men det kommer ingen lagstiftning om IOP. Idén med IOP är att den inte ska vara lagreglerad. Det är tvärtom klargjort genom en speciell vägledning.

§ 3 Bordlagd interpellation 2021:57 av Robert Johansson (S) om hyrpersonal och tveksamma rekryteringsmetoder från bemanningsföretag inom vården
RS 2021-0893

Anförande nr 11
R o b e r t J o h a n s s o n (S): Fru ordförande, kära fullmäktige och åhörare! Tack, Irene, för svaret! Vi socialdemokrater är djupt oroade över läget på våra akutsjukhus. Redan före pandemin var över 600 vårdplatser stängda på grund av personalbrist. Trots utflyttningen av öppenvårdsuppdraget kvarstår ett enormt ansvar på sjukhusen. Utflyttningen av vård till den privata vårdvalsmarknaden har inte heller lett till en avlastning. Det finns flera exempel på att vården i stället behöver göras om inne på sjukhusen, exempelvis vad gäller röntgen och andra medicinska bedömningar. Dessutom gör den medicinska utvecklingen att fler patienter kan behandlas, och därför behövs fler slutenvårdsplatser.

En person jag känner – vi kan kalla honom Adam – jobbar i dag på ett bemanningsföretag och är stationerad på ett av regionens egna sjukhus. Där har han varit i flera år, och han trivs jättebra. Men när jag frågar honom varför han inte vill bli fastanställd där svarar han: Då skulle min lön sjunka med 20 000 i månaden. Förutom att Adam har ca 20 000 mer än sina kollegor tar även hans arbetsgivare rimligen en overhead på uthyrningen. Visserligen får han betala sin tjänstepension själv, men det handlar om 4 ½ procent. Så även efter det har han betydligt högre disponibel lön än sina kollegor.

Adam är inte ensam. Han är ett ypperligt exempel på hur det fungerar med bemannings-personal. De tjänar ofta 50 procent mer än dem de arbetar tillsammans med, och successivt utarmar det budgeten för sjukhusen och den egenanställda personalens förtroende för oss som arbetsgivare. Svaret från den högerstyrda majoriteten är samtidigt att ge sjukhusen lägre uppräkningar än lönemärket på arbetsmarknaden.

Jag är glad över att ni har skjutit till pengar i år efter att ni hittat det nya skatteunderlaget, men det kommer inte att räcka. Du skriver i ditt svar, Irene: ”Att regionerna gemensamt tar fram ett upphandlingsavtal kan sannolikt stävja vissa av bemanningsföretagens oönskade rekryteringsmetoder, som jag i likhet med Robert Johansson är kritisk till.” Det gläder mig att du delar min kritik, men min förhoppning till att det borgerligt styrda SKR ska lösa det här är tyvärr inte lika hög som din.

Om regionerna kommer att ta fram ett gemensamt kraftfullt upphandlingsavtal kommer det i så fall att bero på att gruppen leds av tjänstemän från regionerna. Vad menar jag med detta? Jo, gång på gång – frågan om utomlänsersättning är kanske det tydligaste exemplet – har borgerliga, och i synnerhet moderata, politiker i Sveriges Kommuner och Regioner såväl som ute i kommunerna och regionerna valt att se välfärdspolitik som näringslivsfrämjande åtgärder snarare än välfärdspolitiska ambitioner.

Sist men inte minst tycker jag inte att du svarar på frågan om vilket ansvar du anser att Region Stockholm har när det gäller att använda bemanningsföretag som rekryterar vårdpersonal med högst tveksamma metoder. Även om frågan kan lösas genom ett gemensamt upphandlingsavtal – låt oss hoppas att jag har fel och du har rätt – lever vi ännu fortsättningsvis i nuvarande situation. Min fråga är därför: Vilket ansvar har vår region här och nu? Den frågan är central för att förstå varför bemanningsföretagen beter sig som de gör och varför de kan fortsätta göra det.

Anförande nr 12
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Fru ordförande! Tack, Robert, för din interpellation! Bakom ganska hårda ord och hårt tonläge från dig, Robert, tror jag att vi det till trots har en betydande samsyn också inom detta område. Vi ska ha fast anställda. Det är huvudnormen inom Region Stockholm, oavsett om det är inom hälso- och sjukvården eller i andra verksamheter. Vi ska ta in extern kompetens om det är tillfälligt för att kunna klara toppar i verksamheten. Dessa ska tas in med upphandlade kontrakt som har genomförts i enlighet med LOU och inte med dem som ringer och skriker och på alla möjliga sätt har tveksamma rekryteringsmetoder.

Före pandemin gjorde vår region själv ett betydande arbete genom att våra sjukhus i samarbete verkade för att minska inhyrningar och stävja de metoder som du talar om, Robert. Detta arbete har förts vidare in i det SKR-gemensamma arbete som genomförs för att göra för alla regioner gemensamma upphandlingar av bemanningstjänster. Där ska man även styra upp hur marknadsföring får gå till. Det tror jag är jättebra.

Låt mig vara övertydlig. Vissa former av bemanningstjänster kommer både vi och andra regioner alltid att behöva för att kunna klara av toppar och hög sjukfrånvaro. Så visst, på marginalen kommer vi alltid att behöva dem, men det ska inte vara basen i sjukvården. Det är därför väldigt bra att vi är en av de regioner som har lägst andel inhyrningar i vårt land. Men också vi ska minska inhyrningarna, och det är en av de viktiga åtgärderna bortanför pandemin.

Vi ska vara en så bra arbetsgivare att vårdens anställda vill arbeta hos oss. Jag är därför väldigt glad över att vi år efter år ökar antalet anställda inom hälso- och sjukvården, att vi har fått ned personalomsättningen och att vi har fler som söker lediga tjänster. Men här finns naturligtvis oerhört mycket mer kvar att göra. I år avsätter vi 100 miljoner för att jobba ännu mer för att förstärka arbetsmiljön på akutsjukhusen, som, tror jag, både Robert och jag månar om väldigt mycket.

Anförande nr 13
Mehdi Oguzsoy (V): Ordförande, fullmäktige! Alla verkar vara överens om att läget inte är bra när man har alltför många sjuksköterskor som väljer att avsluta sina anställningar och går till bemanningsföretag. På så sätt tjänar de mycket bättre och får mer inflytande över sin arbetssituation. De tjänar betydligt mer än sina forna kollegor som är kvar på sjukhusen.

Det här handlar egentligen inte bara om att resurser går till fel saker, utan det handlar också om patientsäkerhet. Uthyrningsfolk på olika kliniker och avdelningar arbetar på en höft kanske 80 procent av en ordinarie skötersketjänst men tjänar betydligt mer. Dessutom bryter detta mot kontinuiteten som är en hörnsten i vården. Man ska ju garantera en patient kontinuitet i vården så även detta är bekymmersamt.

Tyvärr kvarstår detta problem trots att ni har styrt regionen i snart 16 år. Egentligen finns det lösningar. Samtidigt som ni i ert svar hänvisar till att ett arbete pågår för att minska beroendet av uthyrningsföretag lägger ni väldigt hårda sparbeting på de sjukhus som hyr in folk. Då kommer vi tyvärr inte att se en lösning inom en snar framtid, utan problemet kommer att kvarstå.

Anförande nr 14
Henrik Åkerlund (SD): Ordförande, fullmäktige! Jag tycker att väldigt mycket bra saker har sagts, men jag vill göra ett lokalt inspel från mitt perspektiv.

Jag tycker att interpellationen tar upp ett ständigt aktuellt problem som jag själv känner igen väldigt väl. Det är känt att bemanningssituationen inom många verksamheter på akutsjukhusen är minst sagt ansträngd. Det handlar om en tung arbetsbörda som i många fall kan förklaras med en väldigt tät schematjänstgöring där möjligheterna till riktig återhämtning är sämre. Det finns också ett missnöje med löneutvecklingen för personalen på golvet inom regionen. Det är en viktig variabel för att fler anställda vänder sig till enskilda bemanningsföretag. Företeelsen med hyrsköterskor som är anlitade på enskilda kliniker har aldrig varit så utbredd som den är i dag.

Kollegor som jag själv jobbar med är ofta anställda inom bemanningsföretag, och de berättar att de ser fördelar med den här anställningsformen. Exempelvis finns en flexibilitet. De kan själva styra antalet jobbtimmar. Samtidigt är lönebilden betydligt bättre, vilket tidigare också har sagts.

Med hänsyn till dessa omständigheter tycker jag att vi kan ha viss förståelse för att fler sjuksköterskor söker sig till bemanningsföretag även om lösningen är allt annat än optimal och hållbar på sikt. Med anledning av de höga kostnader som landar hos regionen när externa bemanningssköterskor anlitas tycker jag att det rent spontant är märkligt att regionen inte i stället kan disponera pengarna själv och satsa dem på egenanställda sjuksköterskor. Jag menar att dessa pengar skulle användas för att främja mer gynnsam löneutveckling för att på så sätt kunna göra det lättare att behålla fler egenanställda sjuksköterskor.

Anförande nr 15
Amelie Tarschys Ingre (L): Ordförande! Jag tycker mig se ganska stor samsyn, trots lite hårda ord i början. Jag tror att vi delar visionen om att vilja ha fast anställda i vården, anställda som har attraktiv arbetsmiljö, bra arbetsgivare, bra löneutveckling och god kompetensutveckling. Men vid toppar behöver man kunna ta hjälp av extern kompetens från till exempel bemanningsföretag. Det ska dock inte utgöra den löpande verksamheten.

Just för att vi ska vara en attraktiv arbetsgivare som jobbar stenhårt har vi avsatt fantastiska pengar för det alldeles nyligen genom vårt budgetsamarbete.

Anförande nr 16
R o b e r t J o h a n s s o n (S): Tack för svaret och tack för debatten! Jag tror att både du och jag, Irene, och även andra inom er majoritet står närmare varandra i den här frågan än vad jag gav sken av i mitt muntliga inlägg. Jag berömde också en del av ditt svar. Men det som oroar mig med svaret är vad jag ser när jag jämför med vad som händer i verkligheten. Där är det väldigt tydligt att borgerliga partier i allmänhet och det moderata partiet i synnerhet inte är lika bergfasta i sin tydlighet som du är.

Det jag tror behövs är en kraftfull satsning på akutsjukhusen. Det är något jag saknar i er budget men som jag finner i vår budget. En sådan satsning är det enda sättet att stoppa den skenande kostnaden för bemanningsföretagen, det är också det enda sättet som kan stoppa de oseriösa bemanningsföretagen om vi inte aktivt stänger ute dem.

Även om man ska vara intellektuellt hederlig och säga att Stockholmsregionen i procent har bland de lägre andelarna av bemanningskostnaderna har vi ändå i tio år haft ökade kostnader, och de har eskalerat de senaste fem åren. Det beror alltså inte bara på pandemin, utan det är en trend som har hållit i sig under ett decennium. Det enda sättet att vända denna trend är att göra satsningar på den egna personalen. Det måste man göra långsiktigt genom att ge dem högre löner och bättre schemaläggning med möjlighet till en rimlig fördelning mellan arbete och fritid. Framför allt tror jag att det behövs tydliga krav i upphandlings-dokumenten om hur bemanningsföretag gör reklam, vilket du också är inne på. Jag får väl hoppas att jag har fel i detta avseende, även om jag är rädd att jag kommer att få rätt. Jag är dock av historiska skäl orolig över att dina partivänner inte kommer att klara av detta.

Anförande nr 17
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Jag vill till att börja med instämma i det som Mehdi Oguzsoy tog upp, nämligen att kontinuiteten bland personalen är en patientsäkerhetsfråga. Det är också därför det är oerhört viktigt att basen i vår hälso- och sjukvård – det stora flertalet – oavsett om det handlar om sjuksköterskor, undersköterskor eller läkare är fast anställda. Då får vi kontinuitet. Man har en kunskap om hur processer genomförs på respektive arbetsplats, och man kan upprätthålla patientsäkerheten. Jag vill understryka detta.

Jag vill också understryka att vi i Region Stockholm år för år har utökat antalet anställda i hälso- och sjukvården och på våra akutsjukhus. Vi tillför resurser år för år. Tittar vi på sjukhusens intäkter för 2022 ser vi att de ligger på en ökning om nästan 4 procent. Det är en ganska bra ökning om man ser till hela den offentliga sektorn.

Över tid har vi arbetat oerhört målmedvetet för att göra oss till en mer attraktiv arbetsgivare. Det finns alltid mer kvar att göra. Men en av de saker som vi ska ha med oss framöver är att vi har tagit avtalet med Vårdförbundet på fullaste allvar. Det är något jag tror också har inneburit att vi nu kan bemanna upp fler vårdplatser. På tre år har de särskilt yrkesskickliga fått ungefär 6 000 kronor mer i månaden. Vi är nu en av två regioner som sedan fem år tillbaka steg för steg ökar antalet vårdplatser – inte minskar, som i övriga Sverige.

Det här är saker som sker på tjänstemannanivå. Det är chefer som sätter löner, som uttolkar vilka som är särskilt yrkesskickliga och som också ger löneutveckling till alla anställda. Att ha en differentierad och individuell lönesättning utifrån ansvar och befogenheter, där också erfarenhet i yrket ska spela stor roll, tror jag är viktigt. Det är bara att jobba vidare med detta framöver.

Anförande nr 18
J o n a s L i n d b e r g (V): Ordförande! Det är intressant att lyssna till debatten. Jag håller med om väldigt mycket av det Robert säger.

Jag tror också att vi delar vision. Det är ett återkommande problem att en väldigt stor del av sjukvården måste förlita sig på bemanningsföretag. Det slår sönder kontinuiteten. Det förekommer gliringar mellan personalgrupper. Det hela är väldigt dyrt. Men det viktiga är vilka slags åtgärder vi föreslår för att komma åt den utveckling som finns i Stockholm där bemanningskostnaderna har ökat under minst tio års tid. Om de fortfarande ökar gör man uppenbarligen inte tillräckliga ansträngningar för att få ned dem.

Jag är helt övertygad, Irene, om att ni behöver sätta er ned och utvärdera det arbetstidsavtal som regionen har antagit och som nu har några år på nacken. Det syftade till att ge fler medarbetare återhämtning och stärka kortet som en attraktiv arbetsgivare. Men arbetstidsavtalet är väldigt luddigt och svårt att förstå. Många berättar att de inte får ut sina ledigheter som de har tjänat in, och då säger de upp sig. Jag förstår det på en nivå. Man går från en verksamhet där man fått höra att den, som på Södersjukhuset, ska spara 400 miljoner kronor det här året. Om det i det läget finns bemanningsföretag där man får kontroll över sitt schema, får välja när man vill jobba och får bra betalt för det är det klart att man vill ta ett sådant steg.

Den som verkligen ska komma åt problemet med ökade bemanningskostnader måste penetrera arbetstidsfrågan och lönefrågan. Då är den uppräkning på 1,5 procent som sjukhusen får varje år för liten. Chefer får sitta vid lönesamtal med sina medarbetare och ge dem 200–300 kronor mer i månaden. Det räcker inte för att lyfta dem så att man får ha kvar kompetenta medarbetare. Det är där ni måste börja.

Anförande nr 19
M e h d i O g u z s o y (V): Alla verkar vara överens om att det är ett problem att inte ha ordinarie personal i vården som tar hand om patienter på ett tryggt och säkert sätt. Men jag vill ändå fråga hur man ska lyckas lösa ekvationen med att det man ger med ena handen tar man tillbaka med den andra. Hur ska man lyckas vända den negativa trenden med stramare budgetar och effektiviseringskrav på akutsjukhusen?

Jag vill referera till en klinik på SÖS vars slutenvårdsavdelning fortfarande inte har ordinarie personal. Det gör att man inte kan bedriva den specialistvård som man ska bedriva. Det här har pågått ganska länge, och det händer ingenting. Tyvärr finns liknande problem också på andra avdelningar och kliniker. Kraftiga åtgärder måste till för att man ska kunna bryta den negativa trenden. Jag vill som sagt gärna ha svar på hur man ska komma till rätta med det här.

§ 4 Bordlagd interpellation 2021:59 av Talla Alkurdi (S) Om krisläget inom förlossningsvården
RS 2021-0895

Anförande nr 20
Regionrådet A l k u r d i (S): Ordförande! Den här interpellationen lades fram under hösten. Vid den tiden eskalerade protesterna och det demonstrerades mot en underfinansierad förlossningsvård. Vårdpersonal och gravida demonstrerade. Det var invånare från länet, ung som gammal, som helt enkelt protesterade mot en strukturellt underfinansierad förlossningsvård, som man har låtit vara underfinansierad år efter år. Efter många om och men kom ett visst tillmötesgående från den styrande majoriteten med till viss del ökade resurser till förlossningsvården. Det är utifrån denna aspekt som interpellationen skrevs.

Det jag frågade var hur man kunde låta det gå så långt att över 150 barnmorskor sade upp sig för att de inte klarade av att arbeta inom förlossningsvården. SÖS saknar fortfarande chefer inom förlossningsvården och får ta in tillfälliga sådana eller hyra in dem. Fortfarande ser vi ett slags konkurrens mellan förlossningsmottagningarna i stället för en samverkan och ett samarbete. Häromdagen kom rapporter om att vissa satsningar för att förbättra arbetsvillkoren inte gäller för alla förlossningsmottagningar, och det skapar i sig en osämja och en känsla av att man inte riktigt vågar satsa långsiktigt på förlossningsvården.

Det är utifrån dessa parametrar jag ställer mina frågor. Med politisk utgångspunkt fattade man beslut om att sänka prognosen inom förlossningsvården, vilket innebar att man sänkte antalet förlossningsplatser med 3 000 för bara två år sedan. Och man har inte gått in med egna pengar utan har enbart förlitat sig på regeringens resurstillskott till förlossningsvården. Vilket ansvar har regionrådet för den kris inom förlossningsvården som har pågått under väldigt många år men som eskalerade under hösten 2021? Vilken analys gör man av den konstanta underfinansieringen av förlossningsvården? Varför har det varit så svårt att lyssna till barnmorskorna och undersköterskorna som har larmat väldigt länge om det allvarliga läget inom förlossningsvården?

Jag vill dessutom påpeka för ledamöterna i fullmäktige att situationen fortfarande är alarmerande. Vi når fortfarande *all-time-high* i antalet förlossningar, men våra förlossningsplatser är inte tillräckligt bemannade. Så är det på Danderyd, Karolinska, SÖS och likaså Södertälje. Vi har inte löst problemen med den underfinansierade förlossningsvården som har låg kapacitet att kunna möta det behov av förlossningsplatser som finns i länet.

Anförande nr 21
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande, fullmäktige! Tack för din interpellation, Talla! Jag är stolt över förlossningsvårdens förmåga att möta födande kvinnors behov och förstås behovet hos de små barn som kommer till världen på våra sjukhus. Jag vill tacka alla som arbetar i förlossningsvården för de fantastiska insatser som görs varje dag.

Talla Alkurdi påstår nu att vi från politiskt håll gör prognoser. Det är naturligtvis inte sant. De görs självklart utifrån professionellt arbete som sker på förvaltningen. Vi kan också se att förlossningarna har minskat i antal, men det blev en intensiv period under hösten. Nu har det återigen minskat. Det är en trend vi ser över tid. Vi ska självfallet säkerställa att vi har en tillräcklig kapacitet i förlossningsvården. Därför har viktiga beslut på området fattats för att kunna starta en ny förlossningsverksamhet på S:t Görans sjukhus under 2023.

En trygg och välfungerande förlossningsvård är väl något av det allra viktigaste som vår välfärd har att erbjuda. Varje kvinna ska förstås ha möjlighet att känna sig trygg i sin förlossning, och varje barn ska få den bästa starten i livet. Det måste vara vårt gemensamma mål.

95 procent får föda på den förlossningsklinik som man har önskat i första hand. Antalet förlossningsskador har gått ned kraftigt under senare år genom ett intensivt arbete. Det är en mycket stor nedgång, och att de allvarliga bristningarna minskar är förstås är mycket glädjande. Nio av tio kvinnor anser att barnmorskorna har varit närvarande vid förlossningen i den utsträckning man har önskat, och man har känt sig trygg med vården under förlossningen. Detta är förstås bra. Men vi är inte nöjda förrän alla känner en sådan trygghet.

Det stora förändringspaket som vi nu genomför inom Stockholms förlossningsvård saknar motstycke. Vi blir först i landet med att införa det så kallade *one-to-one-care*, det vill säga en barnmorska per födande. Den fina verksamhet som har utvecklats i vår sjukvård med Min barnmorska utökas och permanentas för att ge kvinnor en trygg förlossning. Väldigt mycket sker på arbetsplatserna runt om på våra sjukhus. Nya samarbetsformer och nya anställningsformer möjliggörs med rotationstjänstgöring, något som är efterfrågat av många, och också med en större läkarmedverkan. Det sker väldigt många viktiga saker.

Talla Alkurdi försöker måla upp en bild av att vi gör små marginella satsningar. Hon säger att vi ”till viss del” har ökat budgeten. Vi gör en kraftig utökning på ungefär en halv miljard på tre år. Det är förstås ett kraftfullt lyft.

Anförande nr 22
Christine Lorne (C): Ordförande, ledamöter och åhörare! Precis som Anna Starbrink säger tillför vi medel och har tillfört medel de senaste åren. Det stämmer alltså inte att vi inte skjuter till resurser till den oerhört viktiga förlossningsvården.

Det är ingen hemlighet att vi gärna vill att det ska kunna vara en barnmorska per födande. Men det har betraktats som näst intill omöjligt, trots att vi vet att en barnmorska per födande är det som skapar de förutsättningar som gör både att födande känner sig trygga och att barnmorskor får möjlighet att göra ett riktigt bra jobb utan den där etiska stressen att behöva prioritera var de behövs bäst. Men vi är nu först i Sverige med att skapa förutsättningar för att få till en barnmorska per födande. Många talar om detta som självklart, men ingen region har infört det här tidigare.

Vi har mycket kvar att göra, och arbetet pågår. Vi talar ju ofta om de olika saker som sker i dag. Det handlar om att skapa en hållbar arbetsmiljö, rimlig arbetsbelastning, hitta sätt där både födande och barnmorskor känner sig trygga och har goda förutsättningar. Vi i Centerpartiet ser jättegärna att man framöver även får till barnmorskeledda enheter i anslutning till akutsjukhusen. Men här och nu är i alla fall jag jättestolt över att vi har fattat beslut om att göra vad som krävs för att få till just en barnmorska per födande.

Anförande nr 23
Sandra Ivanovic Rubin (MP): Ordförande, ledamöter, presidium! Vi håller med om att förlossningsvården har varit underfinansierad men nu åtgärdas ju det, och det sker långsiktigt och det är genomgripande.

Så några ord om det här systemfelet som även ni har sett, Talla. Om man tittar tillbaka på det budgetförslag som lades från er sida så var ju det, förutom statsbidragen, på ytterligare 50 miljoner. Där fanns det inga förslag till åtgärder för hur bristen på barnmorskor skulle hanteras. Det var på tok för lite pengar för att hantera krisen som var ett faktum. Och när krisen var ett faktum så ändrade ni ert budgetförslag som en skugga efter majoriteten.

En barnmorska per födande är en ambition som våra båda partier har delat, men det som ditt parti inte har talat om är till exempel hur barnmorskor ska orka arbeta heltid och ni har inget om arbetstidsförkortning. Ni har ingenting om Min barnmorska (ohörbart) som vi vet enligt forskning är en otroligt patientsäker verksamhet och gör kvinnorna tryggare. Man kan väl säga så här: Inte ens Socialdemokraterna har kunna förutspå den här krisen och skulle inte ha kunnat hantera den bättre om man tittar tillbaka på det som har varit.

(ohörbart) Nu har vi otroligt konkreta åtgärder som är genomgripande, och vi inte bara pratar om i vilken regi det ska bedrivas eller strösslar lite mer pengar. Det handlar om en barnmorska per födande kvinna. Det handlar om arbetsrotation mellan öppenvården och den slutna vården. Det handlar om ökad läkarbemanning, det handlar om förbättrade arbetsprocesser för att få hela kedjan att hålla ut. Det är trygga kompetenser, tydliga kompetensstegar, det är handledning och mentorskap arbetstidsmodeller. Det är uppgiftsväxling och är genomgripande finansierat.

Och är det någon gång man ska ge sin politiska motståndare ett erkännande så är det i det här (ohörbart) paketet. Att sitta och leta fel som man själv inte ens hade tänkt på tycker jag är alldeles för lågt.

Anförande nr 24
Julia Ekedahl Lotoft (S): Ordförande! Att föda barn är det mest påfrestande en kvinna kan gå igenom – både fysiskt och psykiskt. Det är en blandning av stress, smärta, trötthet men också förstås glädje när allt går som det ska. Du utlämnas kroppsligt på ett sätt som många aldrig har upplevt tidigare.

Samspelet mellan den födande och barnmorskorna och undersköterskorna är ju helt väsentligt. Så skapas tryggheten och lugnet när barn föds till världen.

Men vad händer när du som födande i stället möts av överfulla förlossningsmottagningar och sönderstressade barnmorskor och undersköterskor? Var finns tryggheten under en förlossning då?

Det moderatledda styret i Region Stockholm har satt förlossningsvården i kris efter kris under många, många år. I höstas eskalerade det så pass mycket att personal en helt enkelt inte orkade mer. Ni har drivit personalen med världens viktigaste arbete till ren desperation.

Det som nu tillförts förlossningsvården är långt ifrån tillräckligt. De resurserna kommer inte att leda till en barnmorska per födande och en värdig förlossningsvård, och detta vet det moderatledda styret. Det är som om man försöker sätta ett plåster på ett stort blödande sår.

Vi vill i stället satsa 210 miljoner kronor direkt på förlossningsvården för att möjliggöra en barnmorska per födande och bättre arbetsvillkor för personalen. Det är inte lite strösslande med pengar.

Sedan år 2019 har antalet förlossningsplatser minskat i vår region. Bristen på förlossningsplatser är nu akut, och beslut om att öppna nya platser dröjer. Samtidigt går Region Stockholm med ett överskott på 5,6 miljarder kronor. Det här, mina vänner, är ovärdigt Sveriges rikaste region.

Anförande nr 25
Lars Rådén (M): Ordförande! Jag tycker att detta är en viktig interpellation, för man berör detta med analys av finansieringen, hur man säkerställer denna långsiktigt för förlossningsvården. Det finns påståenden om att vi inte har löst finansieringen. Jag vill göra några kompletterande klargöranden i den frågan för den är viktig.

Dels tycker jag, vilket Anna Starbrink framhöll, att det är fel att se det hela som att prognoserna om antalet förlossningar inte får vara ett budgetverktyg som vi använder. Det är ett slags prognos som ska göras professionellt för att vi ska kunna göra vår planering och ge förutsättningar för budgetarbetet, men det ska inte vara ett verktyg som vi använder för att vi ska lägga en budget för förlossningsvården. Det måste vara en behovsbedömning som görs professionellt.

På finansieringssidan har vi tillfört pengar. 2017–2018 tillfördes en del, men de senaste förstärkningarna skedde ju förra året då 4 000–6 000 per förlossning lades till. Nu i år lägger vi 148,5 miljoner ytterligare till förlossningsvården för att inleda ett väldigt viktigt utvecklingsarbete. De pengarna har vi redan fördelat, och det handlar om 5 000 per förlossning som vi beslutade om i december. Vidare arbetar vi nu mer med arbete kring utvecklingspaketet, och det kommer att innebära att vi gör en revidering av vårdvalet i juni.

Då kommer vi att fatta viktiga beslut för att utveckla förlossningsvården. Det handlar om en barnmorska per födande. Vi ska permanenta Min barnmorska som ett inslag och möjliggöra det på alla våra förlossningskliniker. Vi ska studera frågan om vårdkedja, som Talla också nämnde, vid barnmorskemottagningar och barnavårdscentraler, arbete med frågan om hur man får systemen kring förlossningsvården att samspela på ett bättre sätt. Detta finns med.

Och självfallet ska vi titta på att ersättningarna verkligen är ändamålsenliga. Väldigt mycket pengar har satsats bakom det här utvecklingsarbetet.

Jag tycker att det är viktigt att säga att vi har lagt till finansieringsbiten, men nu har vi ett väldigt viktigt arbete framför oss, för pengar löser inte alla problem. Nu måste man tillsammans – och jag hoppas på bred samsyn – jobba med att utveckla de här olika viktiga delarna i förlossningsvården med de pengar som vi tillfört. Det arbetet är inte klart i och med de beslut som vi fattade i december och dem som vi kommer att fatta i juni.

Nu är det ett utvecklingsarbete som vi måste hjälpas åt att ro i land tillsammans. Om vi lyckas med det så gör vi det åter attraktivt att jobba i förlossningsvården. Vi kommer att ha en barnmorska per födande kvinna och vi kommer att ha Sveriges bästa förlossningsvård.

Anförande nr 26
Maria Fält (KD): Fru ordförande! Jag måste bara ansluta mig till det som mina koalitionskolleger redan har sagt. Det är en otroligt viktig fråga, detta, och vi från Kristdemokraterna är också stolta över de beslut som vi har fattat när det gäller förlossningsvården.

Alla synpunkter som har kommit till vår kännedom har vi tagit på största allvar, naturligtvis. Vår ambition är nu att se till så att våra konkreta och genomgripande åtgärder nu ska ge arbetsro och trygghet för de familjer som söker vård i den här viktiga stunden i familjens liv.

Vi från Kristdemokraterna kommer att följa utvecklingen av våra beslut och hur det här blir konkret verkstad ute på våra enheter, så att säga. Vi är beredda att justera efter behov.

Jag vill slutligen bara påminna om att vårt tidigare regionråd, Ella Bohlin, redan tidigt har framfört synpunkterna och drivit frågan om en barnmorska per födande kvinna.

Med de orden tackar jag för mig.

Anförande nr 27
Regionrådet Nässén (M): Fru ordförande! Jag vill också instämma i det som Anna Starbrink tidigare sade och i det som Maria Fält och Lars Rådén också sade.

Min viktigaste poäng i det här inlägget är egentligen att säga: Låt oss inte kasta ut barnet med badvattnet, om uttrycket tillåts.

Kvaliteten i Region Stockholms förlossningsvård de senaste åren har förbättrats. Fler födande kvinnor uttrycker att de är nöjda med sin förlossningsupplevelse. Nivån på detta är högre än vad den är i landet som helhet.

Andelen allvarliga bristningar har minskat. Det är väldigt viktig utbildning och fortbildning som har hjälpt till för att detta resultat kunnat uppnås.

Sammantaget vill jag säga så här. Försök att hjälpas åt att inte svartmåla utan att ge förlossningsvården en nyanserad beskrivning. Det finns saker som fungerar väldigt bra, men det behövs också förbättringsåtgärder. Vi har ju också sjösatt den största satsningen i modern tid på de här olika delarna inom förlossningsvården. Det är helt avgörande för framtiden, för att människor ska vilja arbeta i det här fantastiska yrket. Det är ju bara på det sättet som vi kommer att få tillräcklig bemanning och fortsättningsvis kommer att kunna öka kvaliteten.

Anförande nr 28
J o n a s L i n d b e r g (V): Ordförande! Det har varit en bra diskussion och debatt, tycker jag. Det blir tydligt vad ni tänker.

Ni ska få lite beröm i mitt nästa inlägg i debatten om min interpellation. Det jag tänker att ni behöver fundera på, ni i det sittande majoritetsstyret, det är varför man hamnar i en sådan här situation och vilka slutsatser man drar av svaret på frågan varför.

Jag tänker att om man har vårdens kapacitet och lägger den i händerna på ett vårdvalssystem och kombinerar det med att hålla politikens insatser tillbaka – det vill säga att bromsa utvecklingen eller utbyggnaden av S:t Görans förlossning flera år för att man tror att marknaden ska komma in och fixa det samtidigt som man inte lyssnar på personalen som har larmat om dåliga arbetstider, slitsamma skift i flera år –, då får man en väldigt toxisk cocktail som sedan exploderar i en stor kris.

Ni sitter nu egentligen och behöver hantera effekterna av att ni introducerade vårdval förlossning och förlitade er på BB Sophia som kom in. Ni trodde att BB Sophia skulle utöka kapaciteten, vilket de gjorde i två år, men sedan lade de ner sin verksamhet.

Sedan dess har den här krisen exploderat. I det sammanhanget behöver man rannsaka sig själv och tänka att det här med vårdval inte är något tillförlitligt system att bygga en sådan här viktig sjukvårdsverksamhet på. Det är inte hållbart. Man behöver ta politiskt ansvar för en finansiering som inte är ackordsbaserad utan som ger personalen förutsättningar att bedriva god och säker förlossningsvård.

Vi behöver ta ansvar för kapaciteten. Därför handlar det inte enbart om antal förlossningar utan även om att vår kapacitetsberäkning också måste ta hänsyn till hur lång tid förlossningarna tar, vad de medicinska riktlinjerna säger om igångsättning och sådant. Det är ju det man inte har gjort i de prognosmodeller som man har haft.

Sedan måste man ta itu med arbetstidsfrågan. Jag skulle vilja fråga Sandra Ivanovic Rubin, som gör väldigt stort (ohörbart) satsningar, vilka konkreta åtgärder ni föreslår för arbetstidsförkortning. Jag är nyfiken på det.

Anförande nr 29
L o w i s a I v m a n A n d e r z o n (S): Fru ordförande! Jag tycker att det är helt underbart att vi är så många som diskuterar den här frågan nu. Som undersköterska har jag redan i många år haft frågan på min dagordning. Det handlar om att en person ska serva fyra syrror och bistå vid väldigt många förlossningar samtidigt. Du måste vara hel och ren hela tiden, men det finns inte ens omklädningsrum uppe på avdelningen för de är nere i sjukhuskulvertarna. Du måste alltså göra de här extra klädbytena uppe på toaletten under dagen.

All den fantastiska expertis som vårdpersonalen har måste de också kunna få möjlighet att förvalta. Det innebär att lära nytt, att inte bara ha ständiga inskolningar, att den som har jobbat i två år måste vara veteran i en bransch där det brukar vara så att det krävs många, många år i verksamheten för att man ska bli så där underbart bra som alla borde få möjlighet att vara.

Vi måste prata mycket, mycket mer om arbetsmiljön och möjligheterna att genomföra denna fantastiska vård som vår personal har möjlighet till inom sig men inte kan få använda sig av.

Tack för en jättebra diskussion! Vi behöver det här allihop.

Anförande nr 30
Regionrådet A l k u r d i (S): Ordförande! Jag vill börja med att tacka Lars Rådén för hans inlägg som jag ändå tycker andades lärdomar för framtiden.

Det är precis det som jag menar att de här interpellationerna handlar om, just lärdomar att faktiskt lyssna på personalen, lärdomar att inte fatta politiska beslut. Det var ju ändå politiskt fattade beslut. Jag minns mycket väl då man beslutade att helt enkelt sänka förlossningsprognosen och därmed den prognos som ligger till grund för ersättning och förlossningsplatser.

Det är också lärdomar av det som Jonas Lindberg tog upp när ersättningssystemet i sig gör att förlossningsvården blir strukturellt underfinansierad i och med att den inte tillgodoser det behov som de facto finns men också samspelet inom hela sjukhuset. Det är därför som vi också har lagt resursförstärkning till hela sjukhuset för alla dess delar, även förlossningsvården.

Vi vill gärna se ett annat sätt att ersätta förlossningsvården, för när det gäller frågan om en barnmorska per födande kvinna så är ju det något som vi har krävt i väldigt många år. Vi kritiserade nedläggningen av Södra BB just av den anledningen – det var en barnmorskeledd enhet men arbetssättet var en barnmorska per födande kvinna.

Jag vill också upp det som till Lowisa berörde i sitt inlägg, nämligen undersköterskorna. Det vi ser är att vi behöver införa en form av vård där barnmorskorna och undersköterskorna arbetar i team och vi (ohörbart) ser behov av inte bara en barnmorska per födande kvinna utan en undersköterska per födande kvinna för att just höja kvaliteten inom förlossningsvården.

S:t Göran är ett annat exempel. Vårdvalet försvårar kapacitetsutbyggnaden av förlossningsvården i och med att man under så många år aldrig lyckades fatta ett beslut på grund av att vi har vårdvalsersättning. Därför har man hela tiden skjutit upp beslutet om att öppna förlossningsmottagning på S:t Göran ända fram till att förvaltningen själv kom fram till att det inte är görbart att låta bli. Regionen fick teckna ett direktavtal med Capio S:t Göran för att möjliggöra ett öppnande av en förlossning på Capio S:t Göran.

Det finns fler saker som borde komma till och det behövs också en lite bättre historiebeskrivning från ledamöterna från de andra partierna, tror jag.

Anförande nr 31
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Jag vill kommentera några saker. Jag tycker att det har varit en bra diskussion och det finns väl en bred samsyn här även om några kanske känner behov av att profilera sitt eget parti och så vidare. Det är viktigt att vi fortsätter att arbeta med utveckling av förlossningsvården.

I fråga om S:t Görans sjukhus tycker jag att det behövs några förtydliganden. Det har varit en lång process för att få den här byggnaden på plats. Nu finns den på plats, vi har sett i prognosen ett minskat antal förlossningar framöver, och i den dialog som jag har fört med verksamhetschefer inom förlossningsvården tidigare så kom det fram starka synpunkter på att vi bör avvakta med öppnandet av det nya sjukhuset eftersom man såg ett minskat antal förlossningar och eftersom det fanns en oro för att det skulle skapa en väldig turbulens i systemet.

Så gick diskussionen för några år sedan. Sedan dess har det hänt en del, det måste vi ju inse. Det har kommit nya riktlinjer för igångsättning av kvinnor som har överburna barn. Detta förändrar bilden, och vi har också fått en helt annan attityd och inställning till de här frågorna från våra befintliga förlossningsverksamheter, och det lyssnar vi till. Det gör att vi nu är beredda att öppna den nya förlossningen år 2023.

Det stämmer att vi har vårdval, och det fungerar ju bra på så vis att vi har god förlossningsvård. Jag tycker inte att vårdvalet i sig är viktigt för vi har också ett beslut om att verksamheter ska ligga i anslutning till akutsjukhusen vilket begränsar vilka vårdvalsaktörer som kan ha förlossningsverksamhet.

Det är rätt och riktigt, men om vi ska göra något åt detta, ändra ersättningsmodell, ändra avtalsmodell så måste man också svara på frågan om hur vi ska hantera BB Stockholm som ju är en mycket uppskattad förlossningsverksamhet, men som vi själva inte är huvudägare av. Därmed skulle det krävas en LOU-upphandling. Det måste man ha med i beräkningen. Det kanske man vill, man kanske kan tänka sig att riskera (ohörbart). Jag är inte säker på att det är rätt.

Anförande nr 32
Sandra Ivanovic Rubin (MP): Jag vill säga till Jonas att det här med att utvärdera arbetstidsmodeller är någonting som kommer att ske andra kvartalet i år, och allting är uppe för diskussion. Det ska då ske i nära samarbete med verksamheterna hur man vill göra.

Mitt parti älskar arbetstidsförkortning med mera, med mera för ett fullgott arbetsliv, så här är det öppet vad som kommer att hända. Det finns med i den här politiska lösningen. Det vill jag bara ha sagt.

Anförande nr 33
Regionrådet Nässén (M): Fru ordförande! Jag vill bara tacka för en bra diskussion och ändå betona det som Talla Alkurdi sade om att vissa partier skulle fundera på historiebeskrivningen bakåt i tiden.

Ja, det skulle man då kunna säga till samtliga partier, inklusive Socialdemokraterna. När var det senast någon gav en nyanserad bild av utvecklingen inom förlossningsvården? När betonade ni arbetet med betydligt färre allvarliga bristningar? När framhöll ni att födande kvinnor i Region Stockholm i stort sett är väldigt nöjda och att en ökad andel är nöjda, och mer nöjda än vad de är i vissa andra regioner eller i som riket i genomsnitt.

När man säger en sådan sak tycker jag att man också ska titta sig själv i spegeln.

Anförande nr 34
Jonas Lindberg (V): Ordförande! Man kan ju nyansera den där diskussionen. Det ena är att den nöjdhetsmätning som Tobias Nässén hänvisar till har sågats jäms fotknölarna av barnmorskorna som beskriver hur det instrumentet egentligen används. Det är inte en mätning av kvaliteten på förlossningen utan det är ett sätt att möta eventuella komplikationer efter väldigt svåra förlossningar.

Sedan är det så att SKR genom statliga medel har styrt arbetet bra och intensivt för att minska antalet bristningar. Det har varit jättebra. Det är statliga medel som har legat till grund för detta. Man behöver nyansera också den diskussionen.

Jag skulle vilja rikta mig till Sandra som säger att Miljöpartiet älskar arbetstidsförkortning. Det syns ju ingen arbetstidsförkortning i det här förslaget. Det här är den mest diffusa åtgärden i programmet för att hantera förlossningskrisen, att man ska utvärdera arbetstidsavtalet.

Det barnmorskorna efterlyser är en arbetstidsförkortning här och nu. De vill ha 80 procent jobb och 100 procent lön. Det hade man kunnat fatta beslut om. Att utvärdera den här modellen är väldigt (ohörbart), måste jag säga.

Anförande nr 35
Regionrådet Alkurdi (S): Jag vill börja med att tacka för den debatt som vi har fört här. Jag hoppas innerligt att vi allihop tar med oss lärdomarna som ju ändå med all tydlighet har framkommit när det gäller vilka konsekvenserna blir av att ha en underfinansierad förlossningsvård.

Jag vill ändå påpeka när det gäller bristningar och just det arbete som har genomförts för att minska antalet förlossningsskador att detta skett dels tack vare riktade statsbidrag, dels för att barnmorskorna har tagit från sin egen hälsa för att se till att man faktiskt kan vidareutvecklas och arbeta mer metodiskt. Det är det vittnesmål som jag får från professionen.

Därtill tycker jag att Jonas svarade väldigt bra på påståendena om nöjdhetsenkäten, måste jag säga. Jag kan se mig själv i spegeln. Jag var faktiskt där på förlossningsavdelningen på SÖS när den var överfull och skickades hem. När jag väl fick plats för att föda min son så var jag väldigt tacksam. Jag var väldigt tacksam över att jag slapp föda på parkeringen, att vårdpersonalen klarade av och hade tid och tog sig tid för mig. Så det är klart att jag svarade att jag var väldigt nöjd med personalens insatser, och det kommer jag alltid att vara.

Anförande nr 36
Regionrådet Starbrink (L): Ordförande! Jag vill kommentera det här som sägs om det intensiva arbetet för att minska förlossningsskadorna och bristningarna.

Vi samarbetar mellan olika regioner har en finansiering som delvis består av skattepengar som kommer direkt via vår regionskatt, delvis består av skattepengar som tar en omväg via staten.

Arbetet har naturligtvis skett i förlossningsvården i Stockholm med de uppdrag som vi har givit. När Talla säger att personal har offrat sin egen hälsa så undrar jag vad det är för syn på ett professionellt arbete som du har.

Det är klart att de allra flesta som jobbar inom förlossningsvården, och jag vågar faktiskt säga alla, vill vara med och bidra och utveckla både sin egen kompetens och den vård man ger till invånarna och jag är väldigt stolt över de insatser som har gjorts. De har betytt så otroligt mycket för kvinnors hälsa i Stockholm.

Tack för ordet och tack för alla inlägg i debatten!

§ 5 Bordlagd interpellation 2021:61 av Jonas Lindberg (V) om situationen på Södersjukhusets BB och förlossning
RS 2021-0897

Anförande nr 37
Jonas Lindberg (V): Ordförande! Tack, Tobias för svaret! Hej, alla ledamöter som lyssnar!

Den här interpellationen skrevs ju, precis som Tallas, i höstas när läget var akut. Sedan dess har det hänt en hel del saker. Det skriver du också om i ditt svar.

Väldigt mycket av det som står i åtgärdsprogrammet ser på papperet väldigt bra ut. Det vi får se sedan är när man utvärderar om det har varit tillräckligt, men vi uppskattar löftet om en barnmorska per födande kvinna. Detta har vi motionerat om flera gånger i regionfullmäktige, men ni har alltid tidigare röstat ner det förslaget. Nu har ni äntligen insett att det är en bra modell att jobba efter.

Jag berömmer er för att ni har fattat beslutet att utöka kapaciteten i förlossningsvården genom att tidigarelägga öppnandet av S:t Göran. Det har vi också motionerat om och krävt i flera år.

Ni permanentar projektet Min barnmorska som jag tycker är fantastiskt. Ni höjer ersättningen till förlossningsvården. Även om vi vill se en helt annan ersättningsmodell än den som gäller nu så tycker vi att det är bra med mer pengar.

Det är bra saker som finns i det här åtgärdsprogrammet, men det är en stor och överhängande risk att löftet om en barnmorska per födande kvinna blir ett ganska tunt löfte om man inte heller konkret tar itu med arbetstidsfrågan. I det fallet är tyvärr beskeden väldigt bräckliga i det här åtgärdsprogrammet.

Inom förlossningsvården behöver man i princip samma bemanning dag som natt. Två tredjedelar av en barnmorskas arbetstid utgörs av obekväm arbetstid. Ändå är kompensationen för återhämtning för denna ohälsosamma arbetstid väldigt bristfällig trots att man väldigt ofta jobbar treskift. Detta är enligt forskning den mest hälsofarliga anställningsformen en medarbetare kan ha. Det här gör att merparten av barnmorskorna i dag inte orkar jobba heltid. Det är alltså unga personer som är under 30 år som inte kan jobba heltid för att de inte orkar.

Barnmorskorna lämnar alltså ett yrke som de älskar därför att de inte kan offra sin egen hälsa för det. Därför behövs politiska insatser som verkligen ger möjlighet till återhämtning i en sådan här viktig dygnetruntverksamhet.

Det arbetstidsavtal som infördes i regionen före pandemin är oerhört krångligt. Jag förstår att ambitionen var att öka möjligheten till återhämtning och göra att medarbetare kompenserades bättre. Men cheferna vet knappt hur detta avtal ska implementeras eller genomföras trots att de har gått väldigt många kurser och fått redogörelser för hur det här ska skötas. Vi får väldigt ofta höra talas om medarbetare som inte kan ta ut sin intjänade ledighet för att det inte finns luft i systemet att göra det. Därför säger de upp sig.

Vi tror att man i stället ska bygga in en arbetstidsförkortning här och nu för barnmorskor men även för andra medarbetare i dygnetruntsjukvården, och jag önskar mig mer handlingskraft av det här högerstyret i regionen.

Anförande nr 38
Regionrådet N ä s s é n (M): Herr ordförande! Tack, Jonas Lindberg, för interpellationen! Jag tycker du hade ett till stor del väldigt konstruktivt inlägg.

Kärnan, tror jag, i utmaningen framåt vad det gäller exempelvis förlossningsvården – men det finns paralleller till andra verksamheter inom vården också – det är ju arbetstidsmodeller och arbetsvillkor över lag för att upprätthålla attraktionskraften att jobba i ett av de viktigaste yrken som finns och som innebär att man hjälper ett barn till världen eller att på annat sätt botar och lindrar sjukdomar och hjälper människor vilket ju är kärnan i sjukvårdens uppdrag. Och det är också därför så många människor söker sig till den här yrkesrollen. Det behöver vi som sätter mål och ramar förhålla oss till.

I den här kanske största satsningen i modern tid inom förlossningsvården finns ett antal delar som Jonas Lindberg nämnde. När det gäller Södersjukhuset som nämns så har det nu ändå startats ett pilotprojekt inom ramen för gällande avtal för att försöka hitta nya erfarenheter kring arbetsmiljö, arbetstider och sådana saker. Vi får väl avvakta lite och se hur det här faller ut.

Vidare får vi väl också påminna oss om att vi ändå har den här svenska modellen med förhandlingar mellan parterna vad det gäller att komma fram till arbetstidsavtal och sådana saker. Det är ju viktigt att erfarenheter från den gällande avtalsperioden förs med när man för dialog och förhandlingar om en ny avtalsperiod. I det sammanhanget vill jag bara inflika att det är bra att vi alla bidrar med vad vi ser har fungerat bra och vad som har fungerat mindre bra.

Som Jonas också nämnde så var ju målet med ett nytt avtal just att skapa bättre möjligheter till återhämtning, en sund arbetsmiljö och så vidare, och i detta arbete kan vi naturligtvis komma ännu längre. Det tror jag är väldigt viktigt för hela vår sjukvårdssektor och inte minst för 24:7-verksamheten med mycket obekväm arbetstid.

Jag tar med mig den positiva ansatsen att bidra till en ytterligare förbättrad arbetsmiljö, arbetstider och en attraktivitet i att arbeta inom hälso- och sjukvården.

Anförande nr 39
J o n a s L i n d b e r g (V): Tack för svaret, Tobias! Det jag vill komma åt är att även om vi resursförstärker förlossningsvården riskerar det ändå att leda till att fler barnmorskor inte söker, om man ska expandera bemanningen, ifall man inte samtidigt erbjuder offensiva och bra anställningsvillkor. Jag förstår att man gör projekt, men det vi har sett över hela Sverige är att när man gjort arbetstidsförkortningsprojekt så har det fungerat. Människor mår bättre och stannar kvar om de får reducerad arbetstid med bibehållen lön. Jag tycker därför inte att det är *time* för projekt, utan det som behöver hända är någonting permanent, långtgående och bestående i den här typen av verksamhet.

Barnmorskorna har själva lyft upp kravet på att jobba 80 procent och få 100 procent i lön. Sedan behöver man såklart lokalt anpassa en arbetstidsförkortning utifrån verksamheten, men så länge skrivningen är att man ska utvärdera arbetstidsavtalet lokalt tror jag inte att det kommer in så många fler ansökningar för att förstärka de tjänster som behöver förstärkas, alltså för att få en barnmorska per födande kvinna. Man måste våga ta tag i de andra frågorna. Arbetstidsavtalet är dessutom ett centralt avtal som slagit undan benen för olika typer av lokala modeller som tidigare fanns. Det tycker jag är synd, för man hade på olika ställen permanentade arbetstidsförkortningar som fungerade och som gjorde att verksamheterna inte hade lika stora brister på obekväm arbetstid. Det har man tyvärr återskapat genom att ta bort de möjligheterna.

Jag vill alltså se att ni vågar ta tag i den här frågan och ge mer tydliga besked om att även ni vill se en arbetstidsförkortning med bibehållen lön. Det är det enda sättet att locka fler barnmorskor till förlossningsvården och ha dem kvar, så att de kan och vill jobba hela sitt yrkesliv i den vackra vårdformen.

Anförande nr 40
Regionrådet N ä s s é n (M): Herr ordförande! Jag tror att vi är överens om att en nyckelfråga för den framtida bemanningen i hälso- och sjukvården, inklusive förlossningen, är att vara en attraktiv arbetsgivare med rimliga och bra arbetsvillkor. Däremot tror jag att det trots allt är viktigt att hålla fast vid den del som visat sig vara framgångsrik, det vill säga partsmodellen, att vi för fram erfarenheter och annat när det är dags att omförhandla avtal så att de blir så bra som möjligt. Sedan jobbar man sig framåt via olika avtalsperioder och så vidare.

Om det blir för stora skillnader och de avtal man enats om mellan arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer inte följs då blir det ett svårarbetat sätt. Däremot ska det naturligtvis finnas svängrum att inom ramen för överenskomna avtal lokalanpassa dem och så vidare. Det lyckas man också med på olika sätt. Jag vet att man på Södertälje sjukhus har jobbat rätt mycket med det och nått väldigt fina framgångar vad gäller trivsel, arbetsmiljö och resultat i övrigt i verksamheten. I grund och botten tror jag att vi är överens om att det handlar om bra arbetsvillkor som gör att människor vill fortsätta att jobba i hälso- och sjukvården.

Anförande nr 41
Jonas Carlsson (V): Ordförande! Jag skulle vilja göra ett inspel i diskussionen om översyn av den här arbetstidsmodellen och säga: Titta gärna på den modell som fanns på Huddingeakuten innan den tvingades lägga ned till förmån för den 24:7-modell som finns i dag. Där hade man en modell som minskade sjukskrivningarna, som inte blev ekonomiskt dyrare och som drog personal till den mottagningen från hela södra Stockholm.

Införandet av en ny arbetstidsmodell innebar tyvärr att ett flertal medarbetare i stället valde att lämna mottagningen eftersom det nya arbetstidsavtalet gjorde att det blev svårare att få ut sin förkortade arbetstid. Det gjorde att om man var sjukskriven, föräldraledig eller av annan anledning var borta var man tvungen att jobba in tid som man annars skulle ha varit ledig.

Titta gärna på det avtal som fanns och som var en stor framgång! Med all sannolikhet skulle det vara en stor framgång för att rekrytera och behålla barnmorskor.

Anförande nr 42
Robert Johansson (S): Herr ordförande, kära ledamöter och åhörare! Tack, Jonas, för den här viktiga interpellationen, och tack också Talla för den viktiga interpellation vi behandlade tidigare!

Jag tänker på det som du, Tobias Nässén, sade om parterna. Jag kanske missförstod dig men jag uppfattade det som att det måste följa vissa märken och avtal. Här vill jag mena att du har fel, om det inte är så att jag missförstod dig, och det gäller något väldigt centralt. —Nu är det någon som har mikrofonen på. Jag ser fram emot när vi slipper all denna teknik som vi, mig inräknad, inte har lärt oss på två år.

Det jag vill säga är att i det centrala kollektivavtalet mellan Vårdförbundet och SKR finns inget angivet lönemärke. Det betyder att vi, eller våra verksamheter, har den fria rätten att göra särskilda lönesatsningar på grupper. Det betyder, och det är mycket tydligt, att vi, när vi tillskjuter resurser till akutsjukhusen och till förlossningsvården, kan göra en lönesatsning på barnmorskor och på undersköterskor som jobbar inom förlossningen. Det vi däremot inte kan göra — här är jag glad över att ni åtminstone öppnar för en genomlysning eller utvärdering, eftersom jag precis som Jonas Lindberg vill ha en förändring — det är att ändra på arbetstiderna eftersom ni har satt handbojor på lokala chefer vad gäller att teckna lokala avtal. Det har också vår motpart gjort.

Vi socialdemokrater vill se att vi, om vi som arbetsgivare ska skicka makten nedåt till chefer att besluta om löner och villkor lokalt, vilket vi ganska ofta verkar vara överens om i den här salen, då också måste ge dem de verktygen, för det har de inte i dag. Det vill vi socialdemokrater ändra på.

Anförande nr 43
Regionrådet Nässén (M): Herr ordförande! Tack för en bra diskussion! Det jag försöker föra fram är att vidmakthålla det som är en värdefull funktion på svensk arbetsmarknad. Sedan behöver man naturligtvis kunna ta hänsyn till lokala förutsättningar. Men jag vill varna lite för bilden att vi alltid ska försöka ändra saker till det bättre, men om någon vill införa en förändring i avtal eller lokala överenskommelser som ses som sämre då ska det vara omöjligt. Det jag alltså vill varna för är det som brukar kallas *cherry-picking*, det vill säga att välja vad man tror att man kan genomföra och inte. I grund och botten gäller det att hålla fast vid förhandlingar mellan parterna och sedan ha ett stort lokalt utrymme för första linjens chefer, sjukhusledningar och andra och tillsammans med fackliga organisationer anpassa det hela så att arbetsmiljö, arbetstider, lönevillkor och så vidare är så bra som möjligt. Det är oerhört viktigt att vi kan locka människor till förlossningsvården och till hälso- och sjukvården i övrigt.

§ 6 Interpellation 2021:62 av Conny Fogelström (S) om färdtjänst och patientavgifter
RS 2021-0966

Anförande nr 44
Conny Fogelström (S): Herr ordförande! Tack för svaret på interpellationen! I interpellationen försöker jag beskriva de problem som kan uppstå för en färdtjänstresenär när bilen inte kommer i tid. Det är ju ingen hemlighet för oss i den här församlingen att färdtjänstbilarna mer regelmässigt kommer för sent eller inte alls. Vi har nämligen haft stora problem med det under en längre tid.

Nu hävdar regionrådet Désirée Pethrus att man inte alls behöver betala sin patientavgift om man missar ett besök på vårdcentralen eller hos en läkare, eller vad det kan vara. Det var en fullständig nyhet för mig, och uppenbarligen en nyhet också för de resenärer som har färdtjänsttillstånd liksom tydligen även för trafikförvaltningen. Jag har nämligen frågat dem om detta. Givetvis är det ett mycket positivt besked, och jag vill förstås tacka för det.

Då kanske det vore på sin plats att information om detta faktum kunde gå ut både till resenärerna och till brukarorganisationerna samt även till handläggarna på trafikförvaltningen så att dessa problem inte behöver uppstå i längden. Det har nämligen hänt att man debiterats patientavgift av vårdcentral för uteblivet besök för att man inte kommit i tid på grund av att färdtjänstbilen inte kommit.

Sedan till problemet med missade resor, aktiviteter och sådant på grund av försenade bilar, vilket jag beskriver. Det har alltför många gånger hänt att folk kommit för sent till en teaterföreställning eller att man kommit för sent till en bio som man bokat upp för att bilen inte hämtat upp i tid. Det har till och med hänt att folk har bokat kryssningar som de inte kommit med eftersom bilen inte kommit i tid, och därmed har de drabbats av så kallade förgäveskostnader.

Pethrus anser att det skulle vara orimligt att kompensera resenärerna för den typen av förgäveskostnader som uppstår på grund av uteblivna färdtjänstbilar. Jag förstår inte riktigt den hållningen. Det blir en fråga som jag då måste bolla över till Fredrik Wallén: Hur har ni kommit fram till slutsatsen att man inte ska kompensera personer när man bryter ett avtal?

Anförande nr 45
Fredrik Wallén (KD): Herr ordförande! Tack för interpellationen! Jag vill inleda med att lite jovialiskt och entusiastiskt uttrycka glädje över att interpellanten åtminstone i vissa delar fann interpellationssvaret klargörande. När det gäller avgift vid försenad sjukresa är det regelverket i vår fina region tydligt, men som också framgår av svaret är det säkert något att kommunikativt titta på. Under den speciella höst som vi haft med en hel del problem med tidspassning i både färdtjänsten och sjukresetrafiken vet jag inte om det rört sig om kommunikativa problem där någon som inte skulle ha haft patientavgift för uteblivet sjukbesök på grund av utebliven sjukresa fått det. Men så ska det inte vara. Regelverket är tydligt.

När det gäller den andra frågan ska jag säga att färdtjänstverksamheten handlar om persontransporter. Det är taxiresor från A till B, och de ska naturligtvis komma i tid och utföras av dugliga och serviceinriktade chaufförer. Men om något går fel i resan är det vårt resegarantisystem, som jag får tillfälle att säga är unikt här i Region Stockholm, som gäller. Om det uppstår någon form av kostnad av någon anledning — man kan bli försenad av flera olika skäl när man åker färdtjänst, det har inte bara med utebliven trafik att göra — då får man inte ersättning för till exempel ombokningskostnad eller en teaterbiljett. Det är inget nytt. Det är det regelverk som har följts i 30 år i Region Stockholm, tidigare Stockholms läns landsting. Såvitt jag vet följs det också i alla andra regioner och kommuner som är färdtjänstutövare, och det är det vi har att förhålla oss till.

Vi ska se till att resorna går i tid, utförs av dugliga chaufförer och att vårt resegarantisystem vässas om det krånglar med resor. Man ska få en resa som gör att man hinner fram i tid. Men om man får någon form av kostnad av privat karaktär med anledning av att resan, oavsett orsak, blir försenad är det faktiskt inte någonting som regionen är skyldig att ersätta. Det förhållningssättet är inget nytt.

Anförande nr 46
Marta Aguirre (V): Herr ordförande! Tack, Conny, för din interpellation! Vi från Vänsterpartiet tycker att den här frågan är mycket viktig. Vi har framför allt under pandemin sett att många chaufförer har försvunnit från taxinäringen, och det har slagit hårt mot färdtjänsten. Vi är ganska oroade över det.

Vi tackar för svaret. Det är ett bra svar, och det måste kommuniceras ut. Men vi ser att det finns större problem än bara frågan om utebliven bil och att betala tillbaka. Vi tror att här finns ett stort systemfel. För några år sedan hade vi en hearing med taxichaufförer som kör färdtjänst, och de berättade att situationen blivit så pass svår att många gått in i väggen, fått hjärtsjukdomar och inte kan jobba kvar i yrket. I och med pandemin försvann också många taxiförare. Det har slagit hårt mot dem som nyttjar färdtjänsten, som så att säga ska vara deras kollektivtrafik. Jag tror att vi måste jobba mycket mer och mycket hårdare för att reglera färdtjänsten på ett bättre sätt. Det är ingen hemlighet att vi i Vänsterpartiet har en annan lösning på problemet.

Vi tackar för svaret och hoppas att det på ett bra sätt kommuniceras ut till alla som nyttjar färdtjänsten.

Anförande nr 47
Conny Fogelström (S): Tack, Fredrik, för svaret! Då räknar jag helt krasst med att du i din egenskap av ordförande i färdtjänstnämnden ser till att frågan om patientavgifterna kommuniceras ut ordentligt till dem som är berörda. Det är ett faktum att det varit ett problem till och från. Jag kan inte bedöma mängden, men det har i alla fall varit ett problem eftersom man har debiterats avgifter.

Beträffande den andra frågan, den om förgäveskostnader som kan uppstå på grund av att man inte kommer i tid till vad det nu kan vara, en resa eller en föreställning, hänvisar du till regelverket. Så kan det säkert vara, men ett regelverk som har brister kan man ändra på om den ambitionen finns. I alla upptänkliga sammanhang talar ni kristdemokrater och andra er varma för kundval och mer marknadsorienterade verksamheter inom offentlig sektor, men uppenbarligen inte när det gäller den här frågan.

Om jag ingår ett avtal med en leverantör, det kan vara köp av en vara i en butik eller en behandling eller en affärsuppgörelse av något slag, och den andra parten inte levererar såsom vår överenskommelse stadgar kan jag alltid häva köpet. Jag kan få en ny vara eller få någon form av kompensation för avtalsbrott, men så är det uppenbarligen inte här. Om vi från Region Stockholm lovar våra färdtjänstresenärer, som är våra medborgare, våra uppdragsgivare, alltså våra ägare, att vi ska skjutsa dem till en viss plats en viss tid och sedan inte gör det leder det till att Henny i det här fallet drabbas av förgäveskostnader. Då är det inte orimligt att vi kompenserar henne för det.

Jag förstår inte den hållning som du, Fredrik, visar upp här. Jag tycker att vi tillsammans i färdtjänstutskottet kan titta på detta för att se om det finns någonting i regelverket som vi kan ändra på.

Anförande nr 48
Fredrik Wallén (KD): Tack, Conny, och tack också Marta för ditt inlägg! När det gäller kommunikation ska alla goda krafter samverka. Jag vet att det egentligen ska vara känt, men nu får jag åter tillfälle att säga att vår organisations storlek är både dess styrka och ok. Ibland är det svårt, men vi ska naturligtvis även politiskt ta ansvar för att följa upp att det regelverk som gäller för patientavgifter vid uteblivna sjukresor blir känt.

När det gäller förgäveskostnader skulle det vara ett helt nytt förhållningssätt och ingenting som vi är lagligt skyldiga att stå för. Såvitt jag vet är det ingenting som någon annan heller gör och ingenting som har hanterats på annorlunda sätt under 30 år. Jag följer gärna frågan längre fram och samtalar gärna med dig, Conny, men som ödmjuk nämndordförande med händerna djupt i de särskilda persontransporternas vingårdsmylla vill jag säga att det vore intressant att se Socialdemokraterna till exempel i en budget skriva fram ett förslag om hur vi skulle hantera det ytterligare ansvaret för någonting som vi inte är ansvariga för.

Det ansvaret handlar ju inte bara om ekonomisk hållbarhet, utan det handlar också om en rättssäker hållning, hur vi ska bedöma frågorna, hur de ska administreras och så vidare, detta parallellt med att jag inte får glömma att nämna att vi har haft problem med tidspassningen i färdtjänsten under senhösten. Just nu ser vi en förbättring. Vi är generellt sett uppe på över 90 procent vad gäller tidspassning på dygnsbasis. Det räcker inte. Vi är inte nöjda. Men vi måste också komma ihåg att när problemet var som störst i höstas var tidspassningen ändå 80 procent. Det är alldeles för många försenade resor, de 20 procenten, även om förseningarna är olika långa. Men åtta gånger av tio fungerade vår färdtjänstverksamhet bra när det var som värst i höstas och på förvintern. Det är någonting att i alla fall lite grann vila i.

Anförande nr 49
Conny Fogelström (S): Jag tycker att det är fel att jämföra tidspassningen under pandemin eftersom det inte har beställts så jättemånga resor under den tiden. Folk har hållit sig hemma. Normalåret 2019 är det som vi ska jämföra oss med, och då har tidspassningen legat betydligt lägre. Det vet du också, Fredrik. Men det må vara hänt.

Du brukar ganska ofta hävda hur bra Stockholm är på färdtjänst, hur mycket vi gör utöver det som vi måste göra gentemot regelverk och lagstiftning. Det här kan vara en sådan sak som vi kan göra utöver regelverk och lagstiftning. Ha alltså öppna sinnen. Vi kan titta på det här tillsammans, och vi kan mycket väl också skriva fram ett beslutsunderlag tillsammans om du skulle vilja det.

Anförande nr 50
F r e d r i k W a l l é n (KD): Jag ska försöka förvalta mina sista 60 sekunder väl och framför allt tacka för en mycket bra debatt. Färdtjänstfrågorna är, vilket jag ofta får tillfälle att säga, stora i sitt slag i Region Stockholm, men de är en liten del av vår sammanlagda regionala verksamhet. Ur det perspektivet blir ingen gladare än jag när det ges anledning till interpellationsdebatt i färdtjänstfrågor och indirekt också i sjukresefrågor. Så *keep them coming*, kära opposition!

Därmed tror jag att jag svarat på frågorna. Jag är alltid öppen för dialog inom färdtjänstnämnden. Vi är väldigt måna om en problemlösningsinriktad dialog, och just när det gäller förgäveskostnaderna ska det bli intressant att se ett väl underbyggt oppositionsförslag i en kommande budgetförhandling. Jag tror nog inte att det kommer att komma för det skulle vara en sådan väldig förändring av vad vi faktiskt tar på oss och inte tar på oss i regionen. Men kommunikation ska vi jobba med. Där jackar jag i det arbete vi redan har. Tack för en fin debatt!

Anförande nr 51
R o l a n d J o h a n s s o n (SD): Jag tänkte egentligen inte lägga mig i den här debatten, för jag förstår av svaret att det finns ett regelverk för hur man ska hantera frågan även om den inte har skötts på ett bra sätt. Eftersom det finns en hel del betänkligheter kring hur organisationen har fungerat finns det all anledning att ta tag i frågan. Jag förstår att det under pandemin har varit en extraordinär situation. Nya avtal ska skrivas framöver och det finns därför stora möjligheter att se över det hela för att kunna förbättra. Det här är bara ett inlägg i debatten, att vi kanske gemensamt får se över frågan. Det är ju ganska allvarligt när man till exempel missar ett läkarbesök eller en båtresa. Det finns alla möjligheter att se över avtalet, som är väldigt gammalt, så att det blir bättre. Det är mitt inlägg i frågan.

§ 7 Frågestund

Fråga 1

Anförande nr 52
Regionrådet A l k u r d i (S): Ordförande! Under de senaste veckorna har 251 barnläkare på Astrid Lindgrens barnsjukhus och Sachsska barnsjukhuset larmat om en barnsjukvård i kris. De kan inte längre stå för den vård som ges. Bristen på vårdplatser inom barnsjukvården, särskilt intensivvårdsplatser, och för lite ekonomiska resurser innebär längre väntetider, fler överbeläggningar, operationer som skjuts upp och närmast dagligen övernattning av sjuka barn på akutmottagningen.

Med anledning av detta vill jag ställa följande fråga till regionrådet: Anser du att barnsjukvården har tillräckligt med vårdplatser för att kunna garantera en patientsäker vård för de sjukaste barnen?

Anförande nr 53
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Tack för din fråga, Talla Alkurdi! Nej, det behövs fler vårdplatser i barnsjukvården för att den ska fungera så som vi alla önskar och för att säkerställa att både barn i Stockholm och barn som kommer hit för att få till exempel högspecialiserad vård ska få tillgång till den vård de behöver. Därför pågår ett stort arbete. Karolinska sjukhuset har till exempel utökat antalet vårdplatser för barn under senare år, och stora insatser görs. Det är dock inte lokaler som utgör den största bristen, utan det är inom det här området, liksom inom sjukvården i övrigt, en fråga om framför allt kompetens och brist på sjuksköterskor. Det behöver vi angripa på rätt sätt, och ett sätt är att utöka antalet sjuksköterskor som får möjlighet att utbilda sig till specialist inom exempelvis barnsjukvård. Det är något som finns med i regionens budget i år. Genom det ökar vi denna möjlighet.

Vi behöver också jobba vidare långsiktigt, tror jag, för att säkerställa kapaciteten inte bara i barnsjukvården utan i vården i stort. Där är det inte bara en fråga om vårdplatser utan också om arbetssätt och hur barnsjukvården i stort fungerar. Du, Talla, är ju väl insatt i vilket arbete som görs där genom de ansträngningar som sker både på sjukhusen och inom förvaltningen, något vi också diskuterar i hälso- och sjukvårdsnämnden.

Svaret på frågan är alltså att vi behöver fler vårdplatser. Men jag är samtidigt noga med att betona att jag är väldigt stolt över den barnsjukvård vi har i Stockholm. Den är av hög kvalitet. Vi får dessutom de nationellt högspecialiserade uppdragen även när det gäller barnsjukvård, vilket jag ser som en mycket glädjande kvalitetsstämpel. Det är naturligtvis våra medarbetare i vården som gör detta möjligt. När de påpekar brister och framför förslag tycker jag att vi ska lyssna.

Anförande nr 54
Regionrådet A l k u r d i (S): Tack för svaret, Anna! Jag blir glad över att höra att du ser, så som jag tolkar det, behovet av strukturförändring men även resursförstärkning. Det handlar ju inte bara om nyutbildad personal och specialistsjuksköterskor utan även om att kunna behålla den erfarna personal som finns. Det är detta som barnläkarna själva tar upp i uppropet i medierna. De menar att erfaren personal lämnar sina tjänster och ofta går över till öppenvård i stället för att stanna kvar inom specialiserad vård och slutenvård. Detta försvårar möjligheten att säkerställa vårdplatserna.

Detta var något som även IVO tog upp i sin granskning 2020 då de kritiserade regionens brist på vårdplatser och bristande bemanning. Jag hoppas att man nu kommer att säkerställa resurserna till akutsjukhusen så att inga besparingar sker inom bemanningen. Det som skapar en ond cirkel är just att personalen inte har tillräckligt med kollegor, och då lämnar de barnsjukvården.

Anförande nr 55
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Det står helt klart att vi behöver öppna fler vårdplatser inom barnsjukvården, och den stora utmaningen då är kompetensen. Därför är dessa utbildningsplatser väldigt viktiga. Men jag menar att det behövs en stor förändring av strukturen på området. Vi har tagit några viktiga steg, framför allt genom de beslut som har fattats i vårt avtalsutskott om att förändra den barn- och ungdomsmedicinska verksamheten så att man där kan nå de barn som har störst behov. Vi har även utvecklingen av primärvården där den första och basala sjukvården ska ges. Allt detta hänger ihop i ett system som måste fungera i alla delar.

Jag tycker att vi kan vara väldigt stolta och glada över den fina barnsjukvård vi har, både på Astrid Lindgrens sjukhus i Solna och Huddinge och på Sachsska barnsjukhuset. Den behöver fortsätta utvecklas. Det tror jag att vi alla är överens om och tänker fortsätta arbeta för.

Fråga 2

Anförande nr 56
J o n a s L i n d b e r g (V): Jag vill ställa ungefär samma fråga som Talla men har en lite annan ingång. Även vi fick brevet från de 251 barnläkarna som vittnar om problem med undermåliga lokaler, vårdplatsbrist och personalbrist, och de anser att svårt sjuka barn får vänta oerhört länge på operation. Denna vård har också dränerats mycket under pandemin eftersom man har förstärkt vuxenvården en hel del utan att få riktigt samma hjälp tillbaka.

Med anledning av detta undrar jag om Anna Starbrink anser att barnsjukvården får rätt förutsättningar från politikens håll för att ge en god och patientsäker vård till de sjukaste barnen.

Anförande nr 57
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Tack, Jonas, för din fråga om barnsjukvården!

Förutsättningarna behöver förstås utvecklas över tid, och det arbetet pågår för fullt. Jag delar helt din bild av att pandemin har slagit hårt inte bara mot vuxensjukvården och den planerade elektiva vården utan även mot barnsjukvården när man har gjort prioriteringar och allokerat resurser dit där behoven varit som allra störst. Vi behöver säkerställa att vi har en stark och robust barnsjukvård, och det har vi i grunden.

Det krävs dock en hel del förändringar. Detta arbete pågår nu för fullt på sjukhusen. Exempelvis gör Karolinska en större ombyggnation i Huddinge för att skapa bättre miljö för barnsjukvården, och i Solna har man gjort stora förändringar för att barnanpassa verksamheten. Vidare har Södersjukhuset nyligen invigt sin nya neonatalavdelning. Politiskt har vi fattat beslut om att förändra uppdraget till barn- och ungdomsmedicinska mottagningar och inte minst utveckla första linjens psykiatri, där det finns ett stort behov även för barn. Man har utökat vårdplatserna på inte minst Karolinska och har kortat vårdköerna till operation, vilket naturligtvis är jätteangeläget. Mycket är på gång och mycket har redan hänt, men det behövs ännu fler förändringar framöver.

När barnläkarna skriver till oss tycker jag att vi ska lyssna till dem och diskutera med dem och verksamheterna om hur vården kan utvecklas. De har bland annat pekat på behovet av att förändra de barn- och ungdomsmedicinska mottagningarnas uppdrag. Jag hoppas att de ska se att de förändringar som vi gör helt går i linje med vad de själva har pekat på.

Frågan om huruvida vi skulle bygga ett helt nytt barnsjukhus löser naturligtvis inte de kortsiktiga utmaningarna. Det är i sådana fall ett mer långsiktigt stort åtagande. Det behöver vi diskutera, tänker jag, i samband med att hela vården ska utvecklas.

Anförande nr 58
J o n a s L i n d b e r g (V): Det kommer en interpellation om det senare, så då får vi ta en längre debatt om det.

Jag funderar över en annan sak. Jag fick också ett mejl från en barnläkare som jobbar inom slutenvården för de sjukaste barnen och som själv hade fått ett mejl från en privat mottagning inom vårdvalet på stan. Han säger att om han skulle flytta sin tjänst dit skulle han tjäna nästan 40 procent mer, jobba fyra dagar i veckan, få en extra veckas semester och vara garanterad max åtta barn per dag i besök. Vad som flaggas för i brevet är att väldigt mycket resurser drar åt detta slags lättare vård ute på stan på bekostnad av resurserna för de svårast sjuka inne på sjukhuset.

Detta brukar vi i Vänsterpartiet lyfta upp, och vi här kan ha ideologiska gräl om det. Men när barnläkarna säger att väldigt mycket pengar går åt till barn med mindre behov på bekostnad av de svårt sjuka undrar jag vad ditt svar till dem är. Har de uppfattat det hela fel, det vill säga att det skulle vara så?

Anförande nr 59
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Jag tycker inte att vårdvalet för barn- och ungdoms-medicinska mottagningar har fungerat tillräckligt bra. Det har drivit kostnaderna på ett orimligt sätt. Utan att jag kan överblicka detaljerna uppfattar jag ändå att det sker besök på en del barn- och ungdomsmedicinska mottagningar som man kan ifrågasätta. Det är ett av skälen till att vi har gjort om det barn- och ungdomsmedicinska uppdraget i grunden. De läkare som tänkt sig kunna skära guld med täljsten hos barn- och ungdomsmedicinska mottagningar på stan kommer, om det var deras ambition, att bli besvikna. Nu tror jag i och för sig inte att de flesta läkare tänker så.

Det blir nu ett helt annat vårdval med större krav på mycket högre kompetens på plats, det vill säga fler läkare på plats. Det kommer att bli färre barn- och ungdomsmedicinska mottagningar, men de kommer att bli bättre och de kommer att få ett tydligare uppdrag. Där ska man inte ägna sig åt basal vård. Primärvård ska skötas inom primärvården. Barn- och ungdomsmedicinska mottagningar ska ägna sig åt specialistsjukvård. De har tagit lite lätt på detta, men den saken har vi politiskt tagit tag i.

Fråga 3

Anförande nr 60
G a b r i e l K r o o n (SD): Nyligen rapporterades om en wallraffande SvD-journalist som besökte en vårdcentral i ett utanförskapsområde. Där fick journalisten på egen begäran erbjudande och också utskrivning av dödsdrogen tramadol. Läkaren i SvD-artikeln var varken den första eller sista som fuskat med tramadolutskrivning, utan det är något som på senare tid har blivit alltmer allvarligt. Exempelvis används tramadol i gängmiljön, och det är direkt kopplat till gängskjutningarna där flera förövare och offer har varit påverkade av tramadol. Det här utgör även en viktig del av gängens intäkter från langning.

Region Stockholm är jämte IVO en stor och viktig aktör, och vi behöver därför ta ledartröjan i kampen mot fusket med tramadol. Jag vill därför fråga regionrådet Starbrink om hon är beredd att vidta åtgärder för att stävja korrupta läkares fuskutskrivning av tramadol.

Anförande nr 61
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Tack, Gabriel Kroon, för din fråga! Det korta svaret på din fråga är ja. Vi är beredda att vidta åtgärder mot detta. Och vi är inte bara beredda att göra det, utan det är också något som görs i Region Stockholm. Det är helt oacceptabelt med oegentlig förskrivning av narkotikaklassade läkemedel. Det får helt enkelt inte förekomma.

Vi i regionen arbetar därför också ständigt med att identifiera fall av oegentlig förskrivning. Vi har en läkemedelsenhet som samarbetar med vårdgivare och med enheten för utredning och beställarstöd. När man hittar vårdgivare som avviker i sitt förskrivningsmönster avseende bland annat narkotikaklassade läkemedel, som kan användas på precis det sätt som Gabriel Kroon beskriver, leder det till en rad åtgärder. Man kan stänga arbetsplatskoder. Man anmäler till IVO. Man ställer krav på återbetalning för förskrivna läkemedel (ohörbart) och gör polisanmälningar.

Detta har lett till att vi i Region Stockholm ser att antalet uthämtade recept av tramadol successivt har minskat sedan 2017. Det är en positiv utveckling, som vi naturligtvis gärna vill se även fortsättningsvis.

Svaret på frågan, Gabriel Kroon, är som sagt ja. Vi ska inte lägga fingrarna emellan när det fuskas med läkemedel.

Anförande nr 62
G a b r i e l K r o o n (SD): Det är glädjande ord att höra från regionmajoriteten. Men jag vill ändå påpeka att det uppenbart tidigare förekommit fuskutskrivning i väldigt stor skala, och det förekommer fortfarande. SvD-artikeln var bara ett av många exempel på den massiva utskrivningen. Den stora frågan som uppstår är: Hur många fler oupptäckta vårdcentraler och oupptäckta, möjligen korrupta läkare finns det ute i den regionala vården som vi inte har möjlighet att undersöka?

Jag tror att vi måste ta ett gemensamt styrketag om detta och se hur vi kan samarbeta med IVO på ett bättre sätt och hur vi kan påverka regeringen för att få de lagändringar som vi behöver för att stärka kontrollen ytterligare.

Anförande nr 63
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Det är svårt, Gabriel Kroon, att svara på frågan om hur många vi inte vet om. Det ligger i sakens natur att vi inte gör det. Men jag välkomnar initiativ som möjliggör att vi kan upptäcka fler och få skarpare muskler, inte bara som region utan också som samhälle, att bekämpa gängkriminaliteten. Det här är en del av det. Där sjukvården och vi politiskt från regionens sida kan bidra och där våra tjänstemän på förvaltningen i sina kontrollfunktioner gentemot vårdgivare kan upptäcka avarter av detta slag ska vi inte tveka att agera. Vi ska i allra högsta grad fortsätta att arbeta aktivt med frågan.

Fråga 4

Anförande nr 64
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande! I en artikel i Svenska Dagbladet den 6 december framkom att SL har valt att betala ut en bonus till MTR. Man menade att bonusen gavs för att de kört full trafik trots pandemin, ett krav som faktiskt redan finns i grundavtalet och som man får betalt för att göra utan att behöva en extra bonus. I avtalet om bonus – i överenskommelsen angående fokusområde för 2021 gällande uppdragsavtal – framgår tvärtom inte att man ställer krav på utökad trafik eller att man bara ska köra långa tåg. Det baseras i stället på att man upprätthåller god trafikproduktion som varit proaktiv genom att påbörja försäljning av munskydd och handsprit. Något mer konkret återfinns inte i denna överenskommelse. Där finns ingenting om utökad trafik eller att bara köra långa tåg. Där finns inget konkret såsom hantering för att minska trängseln.

Jag vill av detta skäl fråga ansvarigt trafikregionråd: Tycker du att det var rätt att utbetala bonus till MTR i stället för att teckna ett tilläggsavtal som tydligt beskriver vad skattebetalarna och resenärerna får för de pengar som de betalar?

Anförande nr 65
Regionrådet T a m s o n s (M): Som Jens Sjöström vet – jag tror att han har fått höra det fyra fem gånger av förvaltningen, han har fått höra det här i församlingen, han har fått sig det skriftligen tillsänt av nämnden, SL:s styrelse och även formellt från regionen – är det lögn att hävda att det har utbetalats en bonus på det sätt som han beskriver det. Däremot har en extra ersättning utbetalats till alla våra trafikutövare för de extra insatser som de har gjort under pandemin. Orsaken till detta är att vi precis som inom vårdområdet ville stå på tårna, inte ge vika en millimeter utan köra trafiken för fullt och mer därtill. Vi ville inte riskera neddragningar i trafiken, på samhällsviktig service, och det har gällt på såväl bussidan som spårsidan.

Om jag har förstått det aktuella fallet rätt utifrån information som Jens Sjöström också har tagit del av har man gett ersättning för 24 av 47 önskade miljoner för tiden fram till sommaren 2021. De har getts för de extra omkostnader som har gått att styrka och som uppkommit till följd av de ökade krav som har funnits på full trafik på grund av olika myndighetskrav, olika regleringar och restriktioner och för att man var en samhällskritisk verksamhet som inte skulle ge vika.

Detta vet Jens Sjöström. Jag undrar varför han tenderar att återkomma till en falsk beskrivning Jag tror att han faktiskt medvetet endera spelar okunnig eller inte har lyssnat på de fakta och den information som han har fått från vår förvaltning om detta uppåt fyra fem gånger. Den här frågan kanske vi borde få ett svar på i dag.

Anförande nr 66
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande! Den här bonusen – gratifikationen – särskiljer sig då den inte är avtalad på samma sätt som övriga. Vi ifrågasätter den inte om det är så att MTR körde utökad trafik eller körde med fler långa tåg. Det är mycket möjligt att de gjorde det. Men vi ifrågasätter det faktum att överenskommelsen resulterade i 24 miljoner av skattebetalarnas pengar och att det inte var tydligt specificerat att det var det här de skulle göra för att få del av bonusen. Vårt ifrågasättande gäller att beslutet inte fattats av den politiska nämnden på det sätt som alla andra tilläggsavtal på bussidan har tecknats under pandemin. Det har inte varit den här typen av bonusavtal.

Vi är väl medvetna om att trafikförvaltningens chef har delegation för 50 miljoner. Därför borde det ligga i allas intresse att ha transparens och öppenhet om bonusar som dessutom i stället borde ha varit just ett tilläggsavtal. För mig handlar det mycket om att den valhänta politiska hanteringen av detta faktiskt skadar förtroendet för SL, inte minst efter det slags artiklar som fanns i Svenska Dagbladet. Jag anser att det i slutändan ändå är vårt ansvar som politiker att hantera detta. Jag tycker att det är väldigt märkligt och synd att du som ordförande inte också ser problemet.

Anförande nr 67
Regionrådet T a m s o n s (M): En lögn blir inte mer sann för att den upprepas. Det finns väl bara en potentat i världshistorien som har hävdat motsatsen. Låt oss hoppas att Jens Sjöström och Socialdemokraterna inte sneglar på det slags väljarstrategi eller valstrategi. Det vore ovärdigt även ett parti som Socialdemokraterna.

Det är som sagt vida känt vad detta handlar om. Detta har redogjorts för ett flertal gånger till Jens Sjöström personligen av förvaltningen, av nämnden och av SL:s styrelse. Om man väljer att inte lyssna, väljer att spela okunnig om dessa frågor eller väljer att helt enkelt på olika sätt fortsätta ljuga om att man har fått informationen men inte tagit den till sig är det i grund och botten ett ledarskapsproblem för Socialdemokraterna.

Det är kanske samma slags ledarskapsproblem som vi gång på gång har sett i den här krisen då man har försökt att underminera kollektivtrafikens ekonomi, då man på Socialdemokraternas vakt inte ens klarat av att säkra upp resurser för trafikledningen in i och genom landets huvudstad. Detta är ett beteende som vi inte skulle vilja se sker på vår vakt i denna pandemi. Så här långt har vi också lyckats säkerställa att så inte har skett. Måhända bör de ställa detta slags frågor till sig själva om varför de har havererat när andra har lyckats.

Fråga 5

Anförande nr 68
J o n a s L i n d b e r g (V): För några veckor sedan skrev Vårdförbundet och Läkarförbundet på DN Debatt om krisen i sjukvården i Sverige. De ser allvarligt på de arbetsmiljöproblem som finns för vårdens medarbetare. Det finns stora problem med kompetensförsörjning och vårdplatsbrist, trots att man har talat om detta i flera år. De efterlyste en nationell kriskommission och har träffat regeringen med anledning av det. Tyvärr sade Lena Hallengren att det inte var aktuellt. Men jag vet att ett i princip nästan enigt socialutskott står bakom initiativet.

Nu har samma fackförbund också uttryckt en önskan om att regionerna ska axla upp sitt arbetsmiljöansvar och tillsätta regionala kriskommissioner, där vårdens medarbetare involveras, för att belysa kompetensproblematiken i vården. Med anledning av det vill jag fråga om Anna Starbrink anser att Region Stockholm ska tillsätta en regional kommission för sjukvården.

Anförande nr 69
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Jonas Lindberg har inte legat av sig under julledigheten. Han verkar vara utvilad och på hugget.

Svaret på frågan är nej. Jag tror inte att vi ska tillsätta någon särskild kommission i Region Stockholm. Jag tycker att vi ska arbeta via våra ordinarie strukturer och använda de demokratiska processerna för vårt utvecklingsarbete. Vi granskar våra verksamheter, och vi låter oss granskas av externa. Vi har en egen tjänstemannaorganisation som har bra utredningskapacitet och kompetens. Vi har dessutom en pågående dialog med medarbetarföreträdare och patientföreträdare i vården. Jag tycker att det är en god ordning.

Det finns självfallet alltid mycket att göra inom hälso- och sjukvården, men den utveckling som vi har sett under senare år känns hoppingivande, tycker jag, trots att vi också har hanterat en pandemi. Vi är den region som går mot strömmen och har fler vårdplatser öppna. Man kan konstatera att vi också har fler medarbetare på våra sjukhus. De har ökat från 2018 till 2021. Det gäller både sjuksköterskor, som har ökat med 331 personer och 2,7 procent, och undersköterskor. Även specialistläkare och andra läkare har ökat. Detta är väldigt positivt.

Vi gör en hel del insatser på arbetsmiljöområdet men också när det gäller bemanningsfrågor och kompetensfrågor. Det är ett delat ansvar mellan vårdgivarna på sjukhusen, hälso- och sjukvårdsnämnden, som har ett ansvar för kompetensfrågorna, och regionstyrelsen, som har ansvar för personalpolicyfrågor.

Jag tycker alltså att de strukturer vi har fungerar väl, och det är dem vi ska använda snarare än att vi ska tillsätta nya forum med grupper som ska diskutera och reda ut saker. Vi har en bra struktur, och vi har en bra utveckling inom hälso- och sjukvården.

Anförande nr 70
J o n a s L i n d b e r g (V): Ordförande! Jag tycker såklart att vi ska arbeta med de kanaler som vi har. Där tar vi fram många beslut och involverar ibland delar av vårdens medarbetare. Men det här kravet kanske tyder på att våra kanaler, både nationellt och regionalt, är otillräckliga. Vi vet också sedan Tillitsdelegationen kom med sin utredning för många år sedan att man önskade fler direktkanaler mellan vårdens medarbetare och beslutsfattare. Jag har inte sett så mycket konkret som kommit av det. En kommission skulle kanske kunna överbrygga det här och skapa en involvering, delaktighet och dialog om hur dessa frågor ska skötas.

Jag tror att det finns ett stort missnöje inom vårdprofessionerna i dag. Man upplever att olika huvudmän skyller på varandra och att ingen tar ett helhetsansvar. Därför behöver man involvera dem och tydligt signalera att vårdens kompetensförsörjning och arbetsmiljön för medarbetarna är ett av de viktigaste problemen att adressera, och det bör därför tillsättas en kommission där de kan involveras.

Anförande nr 71
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Jag tror inte att det vi framför allt behöver i hälso- och sjukvården eller i regionerna är fler forum för fler sammanträden. Det kommer inte att lösa några problem.

Vi har en struktur där vi processar våra ärenden gentemot de fackliga organisationerna. Vi har en pågående politisk dialog på olika sätt, genom våra partier och genom olika mötesformer där vi kan lyssna och även lyssnar på våra medarbetare. Det ska vi naturligtvis fortsätta göra.

Jag tror att det är väldigt viktigt att man också låter mycket av verksamheten formas lokalt där medarbetarna finns. Vi borde skära ned på den politiska detaljstyrningen. Det är något vi hela tiden försöker arbeta med. Ibland får vi arbeta lite i motvind, och vi bidrar nog alla till det genom olika initiativ. Det kan bli en växande massa direktiv. Vi försöker ju ofta lösa problem med våra politiska verktyg. Att försöka skala ned det och låta medarbetarna vara med och forma arbetet på sin arbetsplats vore en av de viktigaste saker som vi kan göra.

Fråga 6

Anförande nr 72
M s c i w o j S w i g o n (SD): Herr ordförande, åhörare och regionfullmäktige! Resenärer som saknar giltig biljett i vår kollektivtrafik kallas plankare och beräknas ha kostat kollektivtrafiken miljarder under den pågående pandemin. Det är kostnader inom SL:s trafik som enligt beräkningar som har gjorts har fyrdubblats under pandemin jämfört med ett vanligt år. Förra året uppskattades att det var så många som åtta av tio som inte betalade för sig på Stockholms bussar. Självklart är mörkertalet stort.

Anledningen till detta var att SL slutade med biljettkontroller i början av pandemin. Vid ett senare skede återinfördes dock kontrollerna. Till och med i morgon har man stigit på bussen baktill utan att blippa sin biljett. Även de resenärer som velat göra rätt för sig har alltså inte haft någon möjlighet att betala för sin resa. Det har varit fritt fram med andra ord.

Med anledning av att det fortfarande saknas möjlighet för bussresenärerna att betala för sin resa på bussen vill jag fråga trafikregionrådet och ordföranden för SL Kristoffer Tamsons, Moderaterna, om det är en avsiktlig strategi från hans sida att man ska kunna åka gratis med SL:s bussar.

Anförande nr 73
Regionrådet T a m s o n s (M): Tack för din fråga! Det verkar vara en avsiktlig strategi från den samlade oppositionen i dag att ställa insinuanta frågor med falsk grund. Jag är nog en av de främsta förkämparna för ordning och reda och minskad tjuvåkning i kollektivtrafiken i hela Sverige. Det är en roll jag tar på största allvar och med största förtroende.

Sedan kan jag vara den första att beklaga att vi tyvärr har haft en pandemi som har försvårat väldigt mycket av vårt arbete. Vi har sett hur statliga myndigheter och regleringar på olika sätt, rätt eller fel, har begränsat våra möjligheter att bedriva både biljettkontroll och olika andra normala verksamheter. Det här har kostat på och frestat på i Stockholm liksom i kollektivtrafiken runt om i hela Sverige. I det läget är det viktigt att vara den som rakryggat står upp för en så snar återgång till normalläget som möjligt. Det har vi gjort genom att kämpa för att exempelvis få upp skyddsglasen, tyvärr i strid med statliga myndigheter. Vi har gjort det i en kamp för att kunna få öppna framdörren och få en ordnad och bra påstigning och därmed säkerställa en fungerande validering igen. Många gånger har det tyvärr skett i strid med statliga myndigheter. Det har vi gjort genom att försöka både återupprätta och utöka våra biljettkontroller. Tyvärr har även detta många gånger skett i strid med statliga myndigheter.

Detta arbete fortgår i kollektivtrafiken från min horisont tillsammans, upplever jag det som, med partiföreträdare över parti- och blockgränser i hela Sverige. Svensk Kollektivtrafik, där jag är ordförande, har varit oerhört tydligt i detta. I dess styrelse är ju Sverigedemokraterna representerade. Jag har inte uppfattat att det funnits någon annan uppfattning där än den ansvarslinje som handlar om att upprätthålla full trafik och att på olika sätt i en svår tid försöka signalera att det personliga ansvaret kanske måste ta ett steg fram nu när vi inte fullt ut kan upprätthålla alla andra samhällsfunktioner på det sätt som vi är vana vid. Det har gällt i åtminstone den styrelsens arbete och resonemang, och det har mig veterligen gällt i kollektivtrafiken runt om i hela Sverige.

I morgon öppnar vi framdörrarna på nytt. Jag tycker att det är en välkommen återgång till det normala. Låt oss aldrig stänga dem igen!

Anförande nr 74
M s c i w o j S w i g o n (SD): Herr ordförande! Det är ingen som ifrågasätter de hjältar – busschaufförerna – som trots pandemin har kunnat arbeta och leverera den trafik vi har haft i Stockholm under hela den tid, de två år, då vi har haft en pandemi. Det är först och främst deras förtjänst. Däremot har vi en tjänst som inte har utförts, och det är att ta betalt för resorna och se till att våra skattemedel används på ett seriöst och ansvarsfullt sätt. Det är bristen på handlingskraft som jag ifrågasätter. Du är ändå den som är ansvarig för att något borde ha skett under de här två åren.

Vi har lyft upp den här frågan tidigare, och vi har tagit upp exakt samma formulering. Vi har även budgeterat för de biljettavläsare som vi skulle kunna ha haft och därigenom hade kunnat säkerställa intäkterna och sett till att budgethålet hade blivit mindre. Vi hade självklart inte kunnat eliminera det helt, för det går inte. Men alla kronor som vi kan spara av skattemedel som vi får in är värda att göra en insats för.

Anförande nr 75
Regionrådet T a m s o n s (M): Jag vet inte exakt vilken planet som Msciwoj Swigon lever på, men det som Sverigedemokraterna har föreslagit hade kunnat innebära en risk att cementera möjligheten att fuska och tjuvåka i kollektivtrafiken. Jag har sett hur biljettintäkterna har minskat rejält i de län där dessa lösningar har prövats. Dessutom riskerar det att de ligger kvar på en varaktigt lägre nivå när vi andra har kunnat återgå till det normala.

Nej, det är vettigare och bättre att jobba så som vi har gjort i Stockholm tillsammans med väldigt många andra. Vi har jobbat med insatser som skyddsglas, biljettkontroller och tydlig information. Vi har haft biljettviseringsteam ute vid större knutpunkter som insats. Men framför allt har vi legat på de myndigheter som ytterst har begränsat våra möjligheter att bedriva normal trafik så att vi så snart som möjligt skulle komma tillbaka till ett normalläge.

Det är nämligen bara i ett normalläge som vi kan säkerställa att trafiken kan bedrivas normalt. De frågor som rör detta har vi tyvärr inte ägt och styrt över. De har ytterst regeringen och dess myndigheter styrt över, och kompensationen därifrån vet vi, som sagt, har varit långt ifrån tillräcklig. För detta bär regeringen och den socialdemokrati som sitter kvar i den det yttersta ansvaret.

Fråga 7

Anförande nr 76
Robert Johansson (S): Herr ordförande, kära ledamöter, åhörare! Förra veckan kom nyheten om att alla anställda i Region Stockholm ska få 10 000 kronor i ett engångsbelopp och att vårdpersonalen på de regionägda sjukhusen ska få fyra extra semesterdagar. Jag är den första att välkomna att den högerstyrda majoriteten äntligen använder en del av regionens överskott till vårdpersonalen. Med det sagt är det viktigt att säga att detta inte är en lösning på sjukhusens underfinansiering. Det kommer inte att kunna öppna stängda vårdplatser. Det kommer inte att lösa arbetsmiljön. Och det kommer inte att lösa kompetensförsörjningen på sikt.

Om det inte finns någon som kan utföra ditt arbete när du är ledig blir det svårt att få sådan ledighet som du inte har laglig eller avtalsenlig rätt till. Dessa fyra semesterdagar är med stor sannolikhet en sådan ledighet. Med anledning av det vill jag ställa följande fråga till ansvarigt regionråd: Kan Tobias Nässén garantera att vårdpersonalen på sjukhusen kommer att kunna ta ut sina fyra extra semesterdagar samtidigt som de saknar kollegor och samtidigt som vårdköerna växer och cheferna ber dem att ta det ena extrapasset efter det andra?

Anförande nr 77
Regionrådet Nässén (M): Herr ordförande! Tack, Robert Johansson, för frågan! I februari 2020 nåddes Sverige av ett helt nytt virus och en ny sjukdom som sjukvården inte hade någon erfarenhet av från tidigare för hur man skulle ta hand om patienterna. Det här säger väl att man ska vara försiktig med att garantera saker exakt inför framtiden.

I nuvarande läge ser vi att det planeras för att de nya fyra lediga dagarna ska kunna tas ut. Vi inför dem ju för att personalen ska kunna få ytterligare återhämtning. Vi kan också se hur det har varit. Under sommaren 2021 fick i princip alla som så önskade fyra veckors sammanhållen semester. Det lyckades verksamheten planera in på ett bra sätt, även under mycket svåra och speciella förhållanden.

Under hösten, i november, var Region Stockholm enligt SKR den enda regionen i hela landet som lyckades genomföra fler operationer och åtgärder än antalet väntande som tillkom. På så vis kunde andelen uppskjuten vård minska. Detta ska vi självklart fortsätta med under 2022. Det är en av de absolut viktigaste åtgärderna. Då är det desto viktigare att det sker samtidigt som personalen kan få återhämtning och kanske också kan använda något av den bonus som vi betalar ut för allt hårt arbete som gjorts under två år. På så vis kan man på valfritt sätt själv både få återhämtning och göra det man vill med en extra gratifikation.

Anförande nr 78
Robert Johansson (S): Tack för svaret! Jag välkomnar ödmjukheten i inledningen. Jag tolkar det – vi får se vad du säger, Tobias – som att svaret är nej och att du faktiskt inte kan garantera det.

Skillnaden mellan detta och semester under semesterperioden – huvudsemester, som lagstiftaren kallar det – är att man har laglig rätt till semestern. Det är till och med så att vi som arbetsgivare har förlängt perioden, vilket man kan diskutera och problematisera i en annan debatt. De fyra extra semesterdagarna finns det ingen laglig rätt att ta ut. Med tanke på hur situationen ser ut på våra akutsjukhus tror jag därför att det här kommer att bli extremt svårt att få till.

När det gäller nyheten att vår region och framför allt Karolinska universitetssjukhuset har betat av långa köer sågs också den andra sidan av myntet tydligt några dagar efteråt. Det handlade om köer som framför allt bestod av väldigt enkla operationer. Sådana patienter ska naturligtvis få vård, men det är kanske inte de med de enkla operationerna som är patienter som lider mest. Och det är kanske inte dessa operationer som sliter mest på personalen.

Anförande nr 79
Regionrådet Näsén (M): Herr ordförande! Man kan förstås tolka på olika sätt. Men jag tror att det är viktigt att säga, och det är mitt budskap, att vi självfallet inför det här med målet att det ska kunna genomföras. Sedan är det en annan sak att vi inte ägnar oss åt att tillverka brödrostar eller liknande där det ligger en garantisedel i som säger att det här ska fungera. Med alla rimliga mått mätt ska det här dock kunna genomföras. Det är därför vi genomför denna satsning.

Det är också viktigt att understryka att Region Stockholm via den centrala HR-avdelningen enligt mig har varit banbrytande under pandemin med det psykosociala stödet till personalen på plats, det vill säga på arbetsplatserna. Det har satsats snabbt, och det har satsats stort med centrala medel som inte gått direkt på sjukhusens budgetar, för att ge den här extremt värdefulla hjälpen till personalen. Det är något som också Karolinska sjukhuset som arbetsgivare själv har talat om, och jag vet att de andra sjukhusen också jobbar väldigt mycket med detta.

Jag tycker inte att det har handlat om enkla operationer. Det gäller bland annat svåra cancersjukdomar som framför allt Karolinska sjukhuset har genomfört. Alla som väntar ska naturligtvis få vård så fort som möjligt.

Fråga 8

Anförande nr 80
Catarina Wahlgren (V): Ordförande, fullmäktige! Trevligt att vara tillbaka här igen! Jag tänkte inleda mitt fullmäktigeår med att ställa en ganska positiv fråga. Jag hade kanske förväntat mig att få ställa den till en liberal, men eftersom ni sitter i samma styre går det säkert bra ändå.

Jag läste i medierna förra veckan att Liberalerna nu ställer sig positiva till mammografi för kvinnor över 74 år. Det tycker vi är väldigt välkommet. Inom Vänsterpartiet har vi under flera år drivit olika frågor för att få mammografi att nå fler i vår region. Tidigare har vi, vad gäller just åldersfrågan, fått till svar att det inte finns tillräckligt med forskning på den här åldersgruppen, vilket är självklart eftersom dessa kvinnor inte erbjuds mammografi. Oavsett detta har man fattat beslut i Region Norrbotten om att från och med 2019 erbjuda kvinnor från 74 till 80 år mammografi.

När vi läste om detta i tidningen ville vi ställa en fråga om det.

Anförande nr 81
Regionrådet P e t h r u s (KD): Ordförande, fullmäktige! Sedan många år kallas kvinnor mellan 40 och 74 år till mammografi vartannat år, och så ser det ut runt om i landet. I Norrbotten har man dock beslutat att erbjuda mammografiscreening för kvinnor upp till 80 års ålder i stället för till 74 år. För ett tag sedan beslutade vi i regionen att stötta forskningen om individbaserad mammografi. Forskare menar att vi går mot en alltmer individanpassad screening där vi ska bli bättre på att hitta de kvinnor som har störst risk att utveckla bröstcancer. Därmed kan vi också bli bättre på att förebygga sjukdom och död. Jag välkomnar denna utveckling.

Samtidigt lever vi allt längre, och många är aktiva efter 74 års ålder. Alla kvinnor måste kunna känna sig trygga med att de får vård och behandling i tid och att vi alla behandlas lika oavsett ålder. Därför kommer vi i den blågröna koalitionen inom kort att lägga fram ett uppdrag till förvaltningen om att utreda höjd screeningålder så att även kvinnor över 74 år skulle kunna bli kallade till mammografi. Jag har själv drivit frågan tidigare, så den är viktig även för mig och för hela koalitionen.

Anförande nr 82
C a t a r i n a W a h l g r e n (V): Tack för svaret! Det var tur att jag kunde få ett svar trots att jag inte hann ställa själva frågan.

Vi i Vänsterpartiet har en rad andra förslag på förbättringar inom mammografin. Det gäller bland annat fysisk och geografisk tillgänglighet, och det gäller mammografi för transpersoner. Om kvinnor över 74 år ska kallas till mammografi kanske man också skulle inrätta mobil mammografi eftersom det kan vara svårt när man är 75-plus och bor i Hallstavik och ska ta sig till Karolinska i Solna. Frågan är om vi kan få se fler av våra förslag genomförda av den blågröna majoriteten när det gäller mer tillgänglig mammografi.

Anförande nr 83
Regionrådet P e t h r u s (KD): Ordförande! Tack så mycket, Catarina Wahlgren, för dina frågor! Om du läste min artikel från världscancerdagen vet du var Kristdemokraterna står i frågan. Jag vet att radiologerna på nationellt plan inte välkomnar en utveckling där man utökar detta på åldersbasis. Man anser att det inte är hälsoekonomiskt försvarbart och att det inte finns tillräckligt många radiologer runt om i landet.

Vi har dock många bröstcancerfall som upptäcks efter 74 års ålder, så jag ser fram emot en utredning av detta. Jag hoppas också att det kanske kan komma fram förslag om att utöka det hela så att man får fler olika mammografimöjligheter runt om i länet. Vi återkommer i frågan.

Fråga 9

Anförande nr 84
B r i t t - M a r i C a n h a s i (SD): Jag vill ställa en fråga om fritt vårdval, som ju generellt sett är kostnadsdrivande, och om vårdval barn- och ungdomsmedicinsk öppenvård, som också har haft en hög kostnadsutveckling sedan starten 2014. Tillgängligheten har varit hög, och utan remisskrav har även barn med enklare åkommor tagits om hand på BUMM. Ett nytt avtal med remisskrav har tagits fram för BUMM. Från och med den 1 juni ska husläkarmottagningen ta hand om barngrupper och får därmed en ökad patienttillströmning.

Enligt Allmänna läkarföreningen och personal inom primärvården har information till primärvården brustit. Inga förberedelser har vidtagits, och inte heller har kompetenshöjande insatser gjorts.

Jag vill därför fråga regionrådet Tobias Nässén om regionen kan säkerställa att barngrupperna får tillgång till rätt vård och blir väl omhändertagna inom primärvården.

Anförande nr 85
Regionrådet N ä s s é n (M): Herr ordförande! Tack, Britt-Mari, för frågan! Som du säger har vi förändrat strukturen för barnsjukvården. Målet är att få rätt patient på rätt plats i rätt tid. Det gäller strukturen för husläkarmottagningar, barn- och ungdomsmottagningar och akutsjukhusen. Som en grundplatta har vi en tydlig resursförstärkning på en kvarts miljard kronor till husläkarmottagningarna för att stärka deras roll som nav för patienternas vård. Det är dit de ska vända sig för att få vård. Vid de allra flesta tillfällen då man behöver vård är det till en husläkare man kommer. Även barn- och ungdomspsykiatrin ges för övrigt förstärkta resurser.

När vi ska förändra lite grann uppstår självklart inkörningsutmaningar och liknande, men i grund och botten har detta kommunicerats på ett liknande sätt som alltid när vi reviderar vårdval och sådant. Efter en inkörningsperiod tror jag att det här kan bli väldigt bra. Det är också viktigt att barnen får hjälp hos sin husläkare, för det är den rätta vårdnivån. Barn- och ungdomsmottagningen är en specialistnivå dit ganska få barn behöver komma i första hand.

Anförande nr 86
B r i t t - M a r i C a n h a s i (SD): Tack för svaret, Tobias! Primärvården, som på senare år har fått ett utökat uppdrag, har inte riktigt hunnit med den pågående omställningen. Det har varit svårt att rekrytera och behålla rätt kompetens, och det tar lång tid att komma i fatt. Resursökningar sägs ha ätits upp av löneökningar och inflation. Från den 1 juni förväntas husläkarmottagningarna klara av att ta hand om en ökad patienttillströmning av barngrupper. När det gäller de utökade resurserna står det klart och tydligt i er budget att det som sparas in på barnmottagningarna helt enkelt ska gå över till primärvården. De skulle egentligen också ha behövt få en omställningsersättning för att klara av sitt uppdrag.

Patienter ska självklart vårdas på rätt vårdnivå, men primärvården är inte förberedd. De har också en vårdskuld att hantera nu med anledning av pandemin. Dessutom börjar semesterperioden den 1 juni. Är tidpunkten verkligen rätt vald?

Anförande nr 87
Regionrådet N ä s s é n (M): Ordförande! Tack för frågan, Britt-Mari! Vi tror att detta ska leda till att resurserna används så bra som möjligt och att tillgängligheten till husläkarmottagningen ska bli god, och det är därför vi har fattat dessa beslut som tillsammans innebär en omstrukturering av barnsjukvården. Det blir självfallet en omställningsperiod.

Vi känner naturligtvis till att läget även på våra husläkarmottagningar sedan en tid tillbaka är ansträngt. Ett antal patienter har fått sin vård uppskjuten. Man har arbetat hårt, delvis med vaccination och annan vård, under den här perioden. Det får vi naturligtvis ha med oss. Men inriktningen tror jag egentligen att vi är överens om, rakt över alla partier. Det handlar om att förstärka primärvården och se till att husläkarmottagningarna blir navet för familjerna där de får sin hjälp, och om man behöver hjälp på specialistnivå ska man utan långa väntetider också kunna få det. Det är målet, vilket jag tror att vi egentligen är rörande överens om. Vi ska se till att det hela går i den riktningen.

Fråga 10

Anförande nr 88
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter! Färdtjänsten har under de senaste månaderna omgärdats av mängder av medierapporter om taxibilar som inte kommer, strandade resenärer och missade läkarbesök, jobbmöten och skollektioner. Extra vanliga är problemen i kommuner som ligger längre från Stockholm, exempelvis Norrtälje, vilket det rapporterades om förra veckan.

Med den upphandlingsmodell som valts i dag utgår trafiken oftast från centrala Stockholm. Det innebär ofta att taxiförare riskerar att gå miste om en eller ett par vanliga körningar under framkörningstiden ju längre ut i länet som de ska köra. Det finns alltså ekonomiska incitament för att låta bli att ta en färdtjänstkörning, vilket också förstärker bristen av färdtjänsttaxi.

Därför vill jag fråga ansvarigt regionråd: Är du, Désirée Pethrus, beredd att införa en auktorisationsmodell så att fler mindre bolag med bättre lokalkännedom kan vara med och utföra färdtjänstuppdraget?

Anförande nr 89
Regionrådet P e t h r u s (KD): Ordförande, ledamöter! I vår region genomförs över 9 000 dagliga färdtjänst- och sjukresor i Stockholms län. Över 80 procent av dessa resor utförs i tid, och nöjdheten hos resenärerna är 85 procent. Nyligen beslutade färdtjänstnämnden att inleda upphandling av nästa stora färdtjänst- och sjukreseavtal. Frågan om kvalitet och tidspassning är en viktig del i det arbetet. Vi menar att det inte går att införa en auktorisationsmodell, då det inte är tekniskt genomförbart. Svårigheten ligger i att man i dag via upphandlade färdtjänstbolag rapporterar in taxameterdata veckovis. Det finns inget system att rapportera in taxameterdata för bolag med mindre än 15 bilar. Därmed försvåras uppföljnings- och kontrollarbetet av verksamheten avsevärt.

En auktorisationsmodell innebär också i grunden kundval för färdtjänstresa. Med det menas att man som kund själv måste ringa till respektive bolag för att boka sin resa. Detta gör beställningscentraler irrelevanta, då vi i dagsläget inte har kundval för färdtjänst utan bil och bolag tilldelas resenärer efter möjlighet. Det skulle alltså innebära att färdtjänst- och sjukresor skulle utgöra en bråkdel av det behov som Stockholms län har för närvarande. Alla de 63 000 färdtjänstresenärerna plus de hundratusentals länsbor som vid enstaka eller mer omfattande tillfällen dessutom tilldelas sjukresor med taxi skulle inte längre ha den i grunden lagstyrda tillgången till nödvändiga resor.

Anförande nr 90
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Tack för svaret! Jag kan bara konstatera att Kristdemokraterna har målat in sig i ett hörn. Vi har länge föreslagit att man ska ta över beställningscentralen i egen regi. Då hade våra resenärer haft ett nummer in, och man hade haft många bolag med närhetsprincip att kunna välja mellan. Vi ser att pandemin har förvärrat situationen, men hur ni har valt att genomföra upphandlingen är i grunden ett strukturellt problem. Det behövs ett omtag. Arbetsmiljön behöver bli bättre för förarna. Tillgången till färdtjänsttaxi i hela länet måste förstärkas. Vi har faktiskt förslag som skulle kunna vara ett steg i rätt riktning. Det du tar upp är snarare tekniska frågetecken än något annat.

Det handlar i grunden om människors liv, deras möjligheter att arbeta, gå i skolan, delta i fritidsaktiviteter eller äta middag med dem de vill. Då kan vi inte acceptera att folk blir stående i flera timmar utan färdtjänst. Människor får i dag säga upp sig från jobbet, människor får i dag sparken och människor missar i dag både teaterbesök och båtresor för att färdtjänsten inte fungerar. Jag förväntar mig att du som ansvarigt regionråd också snarast agerar i frågan för att se till att det blir ordning och reda med det här.

Anförande nr 91
Regionrådet P e t h r u s (KD): Herr ordförande! Det är inte vi själva som parti som har kommit på att det här inte fungerar, utan vi har naturligtvis diskuterat med förvaltningen om vad som går att göra. Men det blir som jag säger ett kundval, och då måste man ringa till olika entreprenörer själv. Det är naturligtvis ingen möjlig väg framåt.

Vi ska klara ansvaret för färdtjänst och sjukresor, beroende på avtal, och vi ska säkerställa en tillgång till ungefär 4 000 taxibilar. Att bygga detta behov på en form av auktorisation av enskilda färdtjänstaktörer, som du förespråkar, är inte realistiskt, vilket jag tror att de flesta förstår. Vi ska ha färdtjänst som går i tid och i övrigt håller en god kvalitet, är ekonomiskt hållbar och inte kan missbrukas. Vi inleder som sagt var snart en upphandling som kommer att gälla från 2023. Där ska vi naturligtvis se till att vi i samarbete med oppositionen försöker hitta ett bra underlag för upphandlingen.

Fråga 11

Anförande nr 92
Henrik Åkerlund (SD): Ordförande, fullmäktige! Under den senaste månaden har det varit en tillfällig smittspridning av covid-19-virus samt övriga smittsamma sjukdomar exempelvis influensa och RS-virus som åter orsakat en kraftigt pressad situation på akutsjukhusen i regionen.

Under januari månad har det uppmärksammats särskilt mycket att det råder en akut ohållbar situation på akutmottagningen på Danderyds sjukhus vilket har föranlett fackförbunden Vårdförbundet, Kommunal samt Stockholms Läkarförening tillsammans gjort en anmälan till Arbetsmiljöverket som varit på plats för att inspektera problemet.

Vittnesmål från personal har också lämnats. De hävdar att det råder en väldigt pressad situation med patienter på akutmottagningen och ger följande beskrivning: Patienter måste stå upp eftersom det saknas plats för stolar och britsar. Det säger en yrkesverksam sjuksköterska som även är huvudskyddsombud på akutmottagningen.

Med anledning av den oerhört hårt pressade situationen på Danderyds sjukhus akutmottagning som (ohörbart) pandemin så vill jag fråga dig, Tobias, om du anser att optimal patientsäkerhet kan garanteras för både patienter och vårdpersonal på Danderyds akutmottagning?

Anförande nr 93
Regionrådet Nässén (M): Herr ordförande! Tack, Henrik, för frågan! Som du beskriver är det helt enkelt så att det på i princip samtliga akutmottagningar i vårt län under den senaste tiden har varit en väldigt, väldigt pressad situation. I grund och botten beror detta på en snabb smittspridning av covid-19, men dessutom tillkommer också sidoeffekter av RS-virus, barninfluensa och sjukfrånvaro av personal. Allt det här sammantaget har gjort det här till en väldigt tuff, men förhoppningsvis ändå, avslutning på den här fasen av pandemin.

Danderyds sjukhus och dess akutmottagning har varit påverkat av detta på det sätt som du beskriver.

Det som jag vill betona är att vi har väldigt tät samverkan i regionen så att andra sjukhus och geriatriska mottagningar utanför akutsjukhusen kan hjälpa till, och Danderyds sjukhus rapporterar att den här avlastningen fungerar väl även om det, som du beskriver, fortfarande råder en ansträngd situation och sjukhuset är i förstärkningsläge.

Jag kan återkomma i mitt nästa inlägg med en avslutning.

Anförande nr 94
Henrik Åkerlund (SD): Jag får tacka för svaret! Jag kan tillägga, när det gäller den hårt pressade arbetssituationen på Danderyds sjukhus akutmottagning, att detta har varit föremål för granskning tidigare. Exempelvis anmäldes verksamheten under år 2018 och sjukhuset hotades med vite på grund av de då rådande omständigheterna.

Tyvärr kan vi konstatera att man har problem med att rekrytera personal och fler egenanställda och till den här akutmottagningen. Man kan ännu inte bortse från att det finns problem med arbetsmiljön som delvis bottnar i bland annat brist på personalpolitik som inte ser till vårdpersonalens bästa.

Jag vill fråga hur du som ansvarigt regionråd tänker se till att (ohörbart), hur tänker du agera i den här frågan och fortsätta att säkerställa att arbetsmiljön på Danderydsakuten blir bättre?

Anförande nr 95
Regionrådet N ä s s é n (M): Herr ordförande! Ytterligare en åtgärd som vidtagits på senare tid är det budgetuppdrag i nuvarande års budget som handlar om utvecklad samverkan och förstärkning av det gemensamma arbetet för den regionägda sjukhusverksamheten där Mikael Ohrling från SLSO går in som VD i LISAB och arbetar med just denna samverkan mellan de resurser som vi har. Utöver det ska vi naturligtvis arbeta som vanligt med IVO och andra som granskar sjukhusverksamheten och åtgärda eventuella brister som kan uppstå.

Jag vill till slut understryka att ansvaret för patientsäkerheten är tydligt reglerad, och det finns också avvikelserapportering och sådana saker som är till just för att hålla så hög nivå som det någonsin går vad det gäller patientsäkerheten.

Om man har för många patienter så ser vi till att det finns avlastningsmöjligheter. Det har hela tiden funnits lediga tillgängliga platser inom sjukvårdssystemet.

Utdelning av Gyllene Äpplet

O r d f ö r a n d e n : Nu ska vi övergå till utdelning av regionens pris Gyllene Äpplet. Därför vill jag lämna ordet till regionstyrelsens ordförande tillika ordförande för den grupp som utser mottagare av utmärkelsen Det gyllene Äpplet, Irene Svenonius.

Anförande nr 96
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Fru ordförande! Nu är det åter igen dags att dela ut Det Gyllene Äpplet som vi gör varje år. Det är ett sant nöje att få belöna föredömen i vår egen organisation.

Gyllene Äpplet är både ett medarbetarpris och ett ledarpris som Region Stockholm delar ut. Nomineringar kommer från alla delar av vår organisation. Vinnarna utses av en jury som leds av vår HR-direktör, Ulrika Sundquist, och i juryn finns representanter från såväl de fackliga organisationerna som arbetsgivarsidan.

Hela syftet är att uppmärksamma och belöna medarbetares och chefers förbättringsarbete. Vi vill med de här utmärkelserna inspirera till förbättringar i andra verksamheter. Det gör att vi framhäver goda exempel som andra kan sno och är en väsentlig del i att vara en lärande organisation.

Under det år som har gått sedan vi delade ut priset förra gången så har medarbetare och chefer gjort ovärderliga insatser och man har visat prov på både skicklighet, uthållighet och sitt stora engagemang. I dag vill vi fästa uppmärksamheten på en medarbetare och en chef som har utmärkt sig alldeles särskilt.

Prissumman som delas ut är 20 000 kronor per person, och den ska användas för kompetensutveckling. Prisutdelningen är i år tyvärr digital och det gör att vi har skickat över Gyllene Äpplet i konstglas, blommor och diplom i förväg till dem som tilldelas de här utmärkelserna i dag.

Vi börjar prisutdelningen med medarbetarpriset. I det fallet är juryns motivering denna. Årets medarbetarpris tilldelas Annika Kits som med stort engagemang och olika initiativ varit med och utvecklat MR-verksamheten. Gott samarbete både inom och utanför avdelningen och tillgänglighet samt stort intresse för säkerhetsfrågor och förmåga att sprida sin kunskap har medfört kortare köer och att MR-undersökningar numera är möjliga även för patienter med pacemaker och andra implantat.

Mottagare av medarbetarpriset är alltså Annika Kits, biträdande överläkare på ME neuroradiologi på Karolinska Universitetssjukhuset i Solna. Varmt grattis till priset! Nu är ordet ditt, Annika. Grattis!

Anförande nr 97
A n n i k a K i t s: Tack så mycket! Jag är väldigt glad över att få det fina Gyllene Äpplet. Jag vill tacka min kära kollega Harriet för att du nominerade mig! Det värmer verkligen mitt hjärta att få medarbetarpriset!

Tack till juryn! Jag är väldigt stolt över att juryn tycker att vårt MR-säkerhets- och MR-utvecklingsarbete på neuroradiologiska kliniken är värt priset bland alla andra duktiga nominerade.

Först och främst vill jag betona att vi på kliniken jobbar som team och jag tar emot priset som representant för hela kliniken. Jag vill ta tillfället i akt och tacka min lilla MR-säkerhets-grupp: Peter, du är fantastisk! Annika och Johannes, jag är så tacksam över att jag får jobba med er! Katarina, tack för att du var med när vi började jobba med pacemaker även i Huddinge! Fysikerna Maria, Love och Ola, ni är min stora trygghet vid knepiga fall. Helena, Angelica och Jenny, tack för att ni alltid får ihop pusslet! Tack alla mina andra underbara radiologkollegor, röntgensköterskor och MR-fysiker!

Jag är så tacksam över att tilldelas medarbetarpriset och så glad och stolt över att jag får jobba med er!

Anförande nr 98
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Tack Annika! Nu fick vi se diplomet också!

Nu går vi över till ledarpriset. Även här har juryn en motivering till varför just den här personen ska få utmärkelsen.

Genom ständig utveckling och genom att föredömligt integrera forskningsprojekt i det dagliga kliniska arbetet erbjuds alla medarbetare möjlighet att delta i olika förbättrings-arbeten. Årets ledarskapspris tilldelas Matti Dahl för hans stora engagemang, metodiska arbetssätt och för hans förmåga att samverka såväl internt som externt. Matti leder en mottagning som erbjuder en högkvalitativ och kostnadseffektiv vård till patienter med tvångssyndrom och därmed relaterade tillstånd samtidigt som han skapar goda förutsättningar för medarbetarnas utveckling och trivsel.

Matti Dahl tilldelas alltså 2022 års ledarpris. Han är enhetschef på OCD-programmet psykiatri sydväst inom SLSO. Varmt grattis, Matti! *The floor is yours*.

Anförande nr 99
M a t t i D a h l: Tack så hemskt mycket för att jag får det här fina priset! Det tycker jag är jätteroligt.

Nu är det bara så att jag själv inte har kommit med så många idéer och lösningar som gör att det går så bra för OCD-programmet på så många sätt. Det jag tror är viktigt som jag bidrar med är att jag drar med alla medarbetare, forskare och chefer i arbetet med att förändra och förbättra mottagningen.

Vi pratar kontinuerligt både i formella och informella sammanhang om hur vi ska förkorta köer, klara av att hålla ekonomin, få goda behandlingsresultat och god kvalitet, utveckla behandlingarna, genomföra vetenskapliga studier och smarta processer i stort och smått som att kalla och boka patienter.

Alla resonerar tillsammans, tar ansvar och genomför förbättringar. Då blir det roligt att jobba för alla, och det ger resultat.

Tack så mycket för priset, och tack alla som har bidragit på olika sätt!

O r d f ö r a n d e n : Tack så mycket för det! Ett stort grattis till Annika och Matti från hela regionfullmäktige för väl utfört arbete och välförtjänta erkännanden!

§ 10 Avstämning av Budget 2022 för Region Stockholm, förslag 2022:1 RS 2021-0685

O r d f ö r a n d e n : Nu går vi över till avstämning av budget 2022 för Region Stockholm. Det är en dagordningspunkt men det är två ärenden. När vi ska fatta beslut så kommer vi att hantera punkterna 1, 2, 5 och 6 gemensamt och punkterna 3 och 4 gemensamt då dessa formellt sett är två olika ärenden.

Anförande nr 100
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Fru ordförande! På fullmäktiges bord i dag ligger ett avstämningsärende som normalt brukar stanna i regionstyrelsen. Vi har valt att föra ärendet hit för att i samband med avstämningen av budgeten för år 2022 och behandlingen av nämndernas verksamhetsplaner och bolagens verksamhetsplaner tillföra 500 miljoner kronor ytterligare till hälso- och sjukvården i Region Stockholm.

Vi har haft en pandemi och vi är fortfarande kvar i en pandemi även om vi alla gläds åt att restriktionerna kommer att lätta i morgon. Vi har fortsatt under hela pandemin att köra kollektivtrafiken med full trafik, och vi har jobbat oerhört hårt inom hälso- och sjukvården. Våra medarbetare har gjort enastående insatser med att både vårda svårt sjuka i covid-19 och att hantera uppskjutna väntetider.

Vi kunde se effekter redan under hösten 2021 tack vare de oerhörda insatserna, vi såg att vi kunde minska väntetiderna. Vi kunde återigen se att inflödet av nya patienter som behövde operation och behandlingar var mindre än det antal patienter som opererades eller fick annan behandling.

Detta är en enorm styrka för hälso- och sjukvården i Stockholm. Man har klarat av båda sakerna samtidigt!

Vi ska också påminna oss att det är hälso- och sjukvården i Stockholm som under år 2021 har stått för 45 procent av hela Sveriges operationer och behandlingar. Detta har skett samtidigt som vi har haft många svårt sjuka av covid-19, och samtidigt som vi, inte minst under slutet av året, hade hög frånvaro av många av våra egna medarbetare på grund av egen sjukdom eller anhörigas sjukdom.

Vi har nu förelagt fullmäktige förslaget att tillföra en halv miljard kronor ytterligare till hälso- och sjukvården år 2022 utöver de dryga 3 miljarder kronor i utökad budget som hälso- och sjukvården har fått redan i och med att fattade budgetbeslutet för år 2022. Det handlar om att vi delvis om att vi måste tillföra ytterligare resurser för att hantera den uppskjutna vården. Vi fick en fjärde våg som vi inte anade när vi fastställde budgeten i höstas, och den har skapat ytterligare väntetider. Vi ser också att personer har fått sjukdom och kanske har väntat med att söka vård och de här personerna står inte ens i en vårdkö ännu, men vi ser att det kommer att finnas vård behov att omhänderta många fler patienter.

Vi har också sett att vi under pandemin, som nu faktiskt har pågått i två år, behöver förstärka robustheten på olika sätt i akutvården och införa åtgärder för att kapa köerna. Det ger vi nu resurser till att klara. En halv miljard kronor tillförs hälso- och sjukvårdsnämnden och 250 miljoner kronor av dem kommer att hamna hos akutsjukhusen för att både stärka robustheten och kapa väntetider. Hundra miljoner går till vårdcentralerna som också måste ha goda förutsättningar att klara sin uppskjutna vård, och jag tycker att det är ett styrkebesked att vi har så starka finanser i Region Stockholm att vi hela tiden kan klara vårdens behov och kollektivtrafikens behov.

Jag yrkar därmed bifall till regionstyrelsens föreslagna beslut i detta ärende!

Anförande nr 101
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Fru ordförande! Låt mig inleda det här anförandet med att, paradoxalt nog kanske, citera Anders Borg. Den dåvarande moderate finansministern sade nämligen att han inte skiljer sig så mycket från en socialdemokrat när det gäller värderingarna, men däremot i uppfattningen om hur saker och ting hänger ihop och vad som behöver göras.

Det finns en sensmoral i det uttalandet som också går att applicera på Region Stockholm. Jag är nämligen ganska så övertygad om att alla i den här församlingen vill vården det allra bästa, men våra åsikter i frågan om hur det ska göras skiljer sig åt. Låt mig därför påminna om vägen till detta förslag till beslut.

Innan regionledningen insåg att sjukvården behövde mer resurser skulle det ta tämligen lång tid. Socialdemokraterna menade redan i höstas att vården behöver mer pengar för att kunna hantera den vårdskuld som vi står inför. Mellan då och nu har sjukhusen hunnit larma om bristande patientsäkerhet och de har varnat för personalneddragningar. Distriktsläkare har hunnit lämna våra vårdcentraler, förlossningsvården har hunnit befinna sig i kris och barnmorskor har hunnit lämna sina jobb. Verksamhetschefer har också slagit larm om att patientsäkerheten är hotad fler gånger än vad man kan räkna till. En färsk forskningsrapport har hunnit publiceras, och den visar att 25 personer per år dessvärre hinner dö på våra akutmottagningar varje år på grund av brister på vårdplatser och långa väntetider.

Allt detta sammantaget har hunnit hända innan regionledningen valde att agera trots att det har funnits resurser, precis som Irene Svenonius själv framhåller.

Nu tar man äntligen ett första steg mot att tillskjuta de resurser som sjukvården faktiskt behöver, men det skulle krävas att människoliv riskerades och att regionvalet närmar sig innan man bekräftade behovet.

Detta kan inte beskrivas som något annat än bristande ekonomisk styrning och oförmåga att prioritera de egna kärnverksamheterna.

Förra året spenderade exempelvis Region Stockholm 1,1 miljarder kronor på inhyrd personal. Det är fem gånger så mycket pengar som regionen lade på hyrpersonal för tio år sedan. Främst är detta en konsekvens av kronisk underfinansiering av stockholmarnas sjukhus som har lett till att vårdpersonal har lämnat sina jobb.

Vidare har den extrema ”marknadiseringen” av sjukvården i Stockholms län lett till Sverigerekord i byråkratisering samtidigt som kärnverksamheten har blivit lidande. Två tredjedelar av all personal som rekryterats sedan år 2006 är administratörer, det vill säga dubbelt så mycket som riksgenomsnittet. Samtidigt har andelen sjuksköterskor minskat vilket betyder att vårdens resurser har slukats av utgifter som i grunden går att åtgärda.

Trots detta betalar stockholmare i dag 3 000 kronor mer för sin vård är genomsnittet i landet, vilket betyder att man inte få valuta för pengarna fastän man betalar Sveriges högsta regionskatt.

Denna bristande ekonomiska styrning bekräftas också av Region Stockholms revisorer som svart på vitt skriver att underfinansieringen av framför allt regionens sjukhus och primärvården har resulterat i en belastning som är drivande i fördyringen av vårdproduktionen.

Socialdemokraterna vill tvärtom att Region Stockholms kärnverksamheter prioriteras med solida sjukhus som ger vård efter behov, närsjukvård om är jämlikt fördelad i hela regionen och vårdpersonal som ges goda villkor.

Socialdemokraterna ställer sig bakom förslaget att tillskjuta 500 miljoner kronor ytterligare till Region Stockholms sjukhus eftersom vi tycker att det är på tiden att regionledningen agerar.

Anförande nr 102
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Fru ordförande! Nog är det upp till en opposition att måla världen i lite dystrare färger än vad en majoritet brukar göra, men jag tror att Aida Hadzialic i dag slår rekord i dysterhet.

Varför kan inte du tillsammans med oss glädjas åt att vi år efter år sedan ni lämnade makten 2006 i den här regionen har varit i toppen i Sverige med korta väntetider i vården? Det är vår region och Halland som år ut och år in har Sveriges kortaste väntetider. Dem kommer vi att slå vakt om. 45 procent av alla operationer och behandlingar som förra året genomfördes i Sverige genomfördes i Region Stockholm samtidigt som hälso- och sjukvården hanterade covid-19!

Jag vill också bara upplysa om att den budget som vi antog i höstas innehöll 3 miljarder kronor mer till hälso- och sjukvården i Region Stockholm. Sedan fem år tillbaka har anslaget ökat från 58 miljarder till 71 miljarder, så vi har resurser.

Anförande nr 103
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Fru ordförande! Det är helt korrekt, Irene Svenonius, att Region Stockholm har resurserna, inte minst tack vare de statsbidrag som regionerna har fått från Sveriges regering. Problemet är bara att du inte använder resurserna ändamålsenligt.

Som jag sade i mitt anförande så har vi sedan fullmäktige antog ert budgetförslag i höstas fram till nu haft kris i förlossningsvården. Jag vill påminna om den stora demonstration som genomfördes under budgetdagen då du under stor press fick agera eftersom patientsäkerheten inom förlossningsvården inte var tryggad.

Vi har haft stabsläge på våra sjukhus, nu inte minst under helgerna. Vår primärvård går på knäna. Ja, resurser finns men du måste använda resurserna på rätt sätt.

Vad det gäller köerna är det så, Irene Svenonius, att 877 barn väntar på sina operationer i Region Stockholm. Jag är inte nöjd med det.

Anförande nr 104
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Fru ordförande! Nej, i Stockholm ska ingen stå i en kö. Man ska få vård i tid. Det är därför vi satsar extra resurser på att kapa väntetiderna i vården. Vi kommer efter sommaren att gå tillbaka till Region Stockholms ensidiga lägre vårdgaranti, till att man ska få komma till en specialist inom 30 dagar medan din regering håller samma garanti för hela landet, inom 90 dagar. Det är därför vi har utökat antalet anställda i Stockholmsvården varje år. Vi räknar undersköterskor, sjuksköterskor, läkare, alla vårdanställda, år efter år.

Vi har tagit bort de väntetider ni skapade fram till valet 2006. Vi har sanerat ekonomin, och det gör att vi nu kan gå *all in* och fortsätta att satsa på hälso- och sjukvården. Det gäller såväl akutsjukhusen och vårdcentralerna som den övriga vården. Det kan ni socialdemokrater aldrig klara. Du vill dessutom tränga in alla patienter på våra akutsjukhus och stänga mycket av den privata vården som finns i länet. Hur ska de patienterna då få vård?

Anförande nr 105
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Fru ordförande! Jag noterar att Irene Svenonius är nöjd med andelen som får en medicinsk bedömning i riket inom vårdgarantins gränser, som ligger på 52 procent. Den siffran var i Region Stockholm i november 48 procent, vilket är 4 procentenheter lägre än riksgenomsnittet. Vi har de längsta väntetiderna på akuten i hela landet. Vi har en växande vårdskuld som behöver tryckas tillbaka.

I det läget fortsätter du, Irene Svenonius, att underfinansiera Region Stockholms kärnverksamheter sjukhusen och vårdcentralerna. Du varslar personal samtidigt som vårdköerna växer och folk inte får vård i tid. Jag vill att vi i stället bygger en sjukvård som ges efter behov, som är jämlik och där vårdens pengar går till vården. Det ger ordning och reda, Irene Svenonius, både i ekonomin och i sjukvården.

Anförande nr 106
Regionrådet S e h l i n (V): Fru ordförande! Det vi ska debattera i dag är alltså den blågröna majoritetens ändringsbudget för 2022. Ni i majoriteten lade en budget för 2022 i oktober 2021, och redan i december kände ni er tvungna att lägga extra pengar till förlossningsvården för att undvika en total kollaps när barnmorska efter barnmorska sade upp sig eller hotade att säga upp sig. Det krävdes en kris för att ni i majoriteten skulle förstå vidden av situationen i förlossningsvården.

Vänsterpartiet hade sedan lång tid tillbaka uppmärksammat den stressade och dåliga arbetsmiljön i förlossningsvården, och vi krävde tillsammans med Socialdemokraterna ett extra sammanträde med regionstyrelsen. Vi krävde att öppnandet av förlossningen på S:t Görans sjukhus skulle tidigareläggas. Vi fick igenom mycket av våra krav. Ni i majoriteten var tvungna att lyssna på barnmorskorna och på oss. Men det tragiska är att det skulle behövas massuppsägningar, kris och hot om kollaps, vilket skapade stor oro bland födande kvinnor i hela regionen, innan ni gick med på att ge förlossningsvården mer resurser.

Nu är vi i samma situation igen. Ni lägger åter en ändringsbudget med ytterligare 500 miljoner som ska fördelas på uppskjuten vård och psykiatri i primärvården. Det är bra. Det är välkommet. Ni har lyssnat. Men det hade varit så mycket bättre att lägga in dessa ekonomiska medel i er budget redan i oktober och inte komma med förändringar när verksamheterna går på knäna.

Vänsterpartiet lade fram en budgetreservation för 2022 i oktober med tillräckliga medel för att undvika en kollaps i förlossningsvården, i psykiatrin och i akutsjukvården. Vi såg redan i oktober att det behövdes mer resurser för att kunna vara en bra arbetsgivare, trygga patientsäkerheten och ge de svårast sjuka vård. Vi satsade på sjukhusen och tog bort behov av så kallade effektiviseringar. Vi gav sjukhusen en uppräkning på 3 procent och bättre förutsättningar. Vi gav förlossningsvården mer resurser för att kunna utföra ytterligare tusen förlossningar och rätt till en barnmorska för kvinnor i aktivt förlossningsarbete, en fråga som vi drivit länge. Vi gav vårdcentraler och hemsjukvård större anslag, vi återinförde husläkarjourer och stärkte primärvården med psykologer, första linjens psykiatri. Vi lade in ett paket med stärkta resurser för barn och unga, och vi ökade anslagen till Norrtälje kommun.

Med Vänsterpartiets budget skulle förutsättningarna ha varit helt annorlunda för att klara verksamheterna i Region Stockholm. Vi lade fram ett balanserat och realistiskt budgetförslag för Region Stockholms verksamheter redan i höstas. Vi behöver inte, till skillnad från er, göra ändringar i det budgetförslaget och skjuta till mer pengar, såsom ni gjort både nu i det här ärendet och före jul.

Vi lägger fram ett särskilt uttalande. Vi deltar inte i beslutet om ändringsbudgeten. Däremot deltar vi i beslutet om fördyringen av Tvärbanan Kista, inte för att vi tycker att fördyringar och bristande styrning i investeringar är något positivt — det är inget vi vill ha eller se mer av — utan för att vi tycker att Tvärbanan Kista är en prioriterad och bra utbyggnad.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets särskilda uttalande.

Anförande nr 107
Gabriel Kroon (SD): I det här anförandet ska jag först tala om Sverigedemokraternas förslag i ärendet. Sedan vill jag även diskutera transparensen kring den ekonomiska hushållningen som ligger i ärendet.

Låt mig börja med Sverigedemokraternas förslag. Vi anser det välkommet att majoriteten tillför 500 miljoner kronor, men samtidigt ser vi att de prognostiserade skatteintäkterna kommer att bli ytterligare 500 miljoner kronor, i alla fall om man tittar på SKR:s prognos. Då är det tydligt att i den situation vi befinner oss, med en vårdskuld, med utarbetad personal och med sommarledighet inte alltför långt bort, är det viktigt att vi nu lägger in alla möjliga medel i vår sjukvårdsverksamhet. Därför kommer Sverigedemokraterna att föreslå att vi tillför ytterligare 500 miljoner kronor, som kommer att finansieras av det prognostiserade skatteöverskottet enligt SKR:s prognos.

Den andra delen av ärendet handlar om den ekonomiska transparensen i beslutet. Jag blir något förundrad när jag läser handlingarna och försöker förstå på vilket sätt man finansierar de 500 miljoner kronorna. Först och främst utgår man från försiktighetsprincipen och att de samlade skatteintäkterna i de justerade tabellerna från budget 2022 är oförändrade. Med andra ord är det skatteintäkterna från budget 2022 som vi antog före jul som ligger till grund för detta.

Men om man läser vidare ser man att satsningarna på de 500 miljoner kronor som man erhåller egentligen inte alls härrör från budgeten, utan de härrör från förväntade skatteökningar enligt SKR:s prognos. Man använder alltså pengar som man egentligen inte har budgeterat för i sin budget för att finansiera satsningen. Man nämner också att skatteintäkterna i budgeten är oförändrade medan de i själva verket är förändrade eftersom man utgår från en annan skatteprognos.

Jag tycker att det sätter fingret på ett övergripande problem vad gäller transparensen kring de stora, extrainsatta tillskotten. Om det är svårt för oss politiker att förstå var pengarna kommer ifrån kan man tänka sig hur omöjligt det är för väljarna. Det jag i dag skulle vilja ha svar på från majoriteten är: Anser ni att redovisningen är tillräckligt rimlig, och anser ni att det inte är att föra väljarna bakom ljuset när ni menar att skatteintäkterna i budgeten inte har utökats, trots att de egentligen har det?

Anförande nr 108
M i c a e l a H a g a (C): Fru ordförande! I morgon kan vi glädjas åt att restriktionerna släpper. Det är en fröjd för många — företagare, idrott, kultur — och en stor förhoppning är att resenärerna kommer tillbaka till vår kollektivtrafik och att vi nu också har nått en tidpunkt där hälso- och sjukvården kan få arbetsro efter två tunga år.

När det råder osäkerhet i omvärlden, såsom ökad inflation och ovisshet om pandemin, kan det vara klokt att vara lite försiktig och eftertänksam. Precis som beskrivs i handlingarna görs olika bedömningar när det gäller utvecklingen av skatteintäkterna. Men vi behöver ha den ansvarstagande budgeten och också satsa på våra verksamheter.

Vad gäller hälso- och sjukvården behöver vi komma i kapp med den vård som i och med pandemin fått vänta. Vi har gett förlossningsvården ökade resurser och bättre förutsättningar, vilket har lyfts fram tidigare under detta fullmäktigemöte. Det förebyggande arbetet behöver stort fokus för att vi ska ha en välmående och frisk befolkning. Irene nämnde tillskotten. Det gäller tillskott till uppskjuten vård, akutsjukvården för att säkra kapaciteten, att ha beredskap ifall pandemin kommer tillbaka, men även tillskott för att stärka den nära vården och då även första linjens psykiatri, som nämnts tidigare.

Beträffande trafiken räknar vi inte med att resenärerna helt och hållet kommer tillbaka under året, men det är trots allt nödvändigt att kollektivtrafiken både byggs ut och kör med hög kapacitet för att kunna behålla resenärer, att resenärer ska hitta tillbaka och för att nya resenärer ska kunna uppleva hur bra och bekvämt det är att åka kollektivt. Resultatutjämningsreserven är en trygg buffert för att täcka de minskade biljettintäkterna då vi inte har fått full kompensation för det.

Tvärbanans Kistagren är en viktig utbyggnad av kollektivtrafiken. Det är ett komplext projekt i en komplex miljö. Nu tar vi ett gemensamt ansvar för att täcka de fördyringar som uppstått i projektet. Det gör vi tillsammans med berörda kommuner och staten.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

Ordningsfråga

Anförande nr 109
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige! Vi är ett antal ledamöter som har noterat att det skett omflyttningar på talarlistan efter det att ledamöter anmält sig, vilket gör att vissa nu har helt andra placeringar. Undertecknad och ett antal andra har också försvunnit eller raderats från talarlistan under debattens gång. Därför undrar vi naturligtvis hur det egentligen står till med tekniken eller med människorna bakom spakarna.

O r d f ö r a n d e n : Det är möjligt att vi skulle ha fler spakar, det låter jag vara osagt. Det finns en ordningsfråga även från Aida Hadzialic. Jag ska försöka svara på synpunkterna att det skett omflyttningar. Det stämmer bra. I och med att det är ett stort intresse och engagemang i det här ärendet har vi gjort så att vi låter samtliga partier få möjlighet att göra sin röst hörd. Därför har vi flyttat upp talare och försöker hålla den gängse ordningen, alltså storleksmässigt.

Jag har också fått signaler om att talare fallit bort. Vi vet tyvärr inte varför och sätter tillbaka dem i den mån vi kan och försöker säkerställa att vi kan hålla samma ordning som den som var före detta oklara tekniska strul eller spakflyttande eller vad det nu må ha varit. Om man ser att man försvunnit från talarlistan får man gärna sätta upp sig igen eller på något sätt påkalla detta för oss i presidiet.

Jag ska också be om ursäkt då vi hade lite strul med igångsättandet av Aida Hadzialics anförande, vilket gjorde att vi enligt uppgift snodde 15 sekunder av hennes talartid. Det var absolut inte vår avsikt utan berodde helt enkelt på den mänskliga faktorn.

Ordningsfråga

Anförande nr 110
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Tack för det, fru ordförande! Det du sade hade jag redan noterat, så jag ska inte orda mer om det.

Ordningsfråga

Anförande nr 111
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Jag vill bara instämma i det som Kristoffer tog upp eftersom jag själv tidigare befann mig på plats fyra i talarordningen men sedan trillade ned ganska rejält. Någonting hände där alltså.

O r d f ö r a n d e n : Ja, och det är alltså ingenting personligt vare sig mot Kristoffer eller mot Jens. Eftersom det är stort intresse i det här ärendet har vi valt att låta samtliga partier få möjlighet att hålla sitt anförande. Därefter ska ni vara i den ordning som ni är anmälda. Däremot ska vi justera upp Kristoffer, för han var mycket riktigt på talarlistan. Av något oklart skäl försvann både Kristoffer och Tomas Eriksson, möjligen ytterligare någon. Vi ska försöka hantera det. Om någon annan saknar sin plats på listan är det bara att höra av sig till presidiet, begära ordningsfråga eller skriva i chatten enskilt till mig eller till Mikael Sundesten.

Jag hoppas att jag rett ut alla frågetecken. Om ni tycker att vi ska göra på annat sätt vid andra debatter är det en diskussion som vi får ta efter dagens fullmäktige. Det kan vi inte lösa just nu.

Anförande nr 112
Regionrådet P e t h r u s (KD): Ordförande, ledamöter! Det känns oerhört positivt att vi kan tillföra ytterligare 500 miljoner till vården för att hantera uppskjuten vård på grund av pandemin. Det kan vi göra tack vare en budget i balans och god ekonomisk hushållning. Den resultatutjämningsreserv som vi har skapat har ibland vållat debatt, men det är en sorts försäkring för att möta osäkra tider.

På nationell nivå brukar statsministern, tidigare finansministern, säga att vi ska spara i ladorna för att kunna möta svåra tider. Vi kan konstatera att SKR, Sveriges Kommuner och Regioner, stöder att regionerna ska ha 2 procents överskott för att ha en reserv, vilket Region Stockholm har. Det har gjort att vi redan tidigare kunnat satsa extra på förlossningsvården. Vi hade redan tidigt i budgeten lagt den största ökningen på förlossningen, så det var inget nytt att vi hade satsningar på det området.

Den fjärde virusvågen och RS-virus i kombination med redan köställd och undanträngd vård gör att det finns behov av att stärka sjukvården ytterligare. Det är bra att 250 miljoner riktas till att omhänderta den uppskjutna vården och säkerställa kapaciteten på akutsjukhusen. 250 miljoner ska gå till primärvården och psykiatrin och andra delar av vården.

Vid sidan av sjukhusens 250 miljoner är det bra att 250 miljoner går till exempelvis husläkarmottagningarna, 100 miljoner, för jag vet att en del patienter med kroniska sjukdomar fått stå tillbaka under pandemin. Det kan handla om årskontroller och annat som är jätteviktigt att vi får i gång igen. 70 miljoner går till den psykiatriska vården, inklusive ätstörningsvården. Det känns oerhört angeläget att minska köerna till ätstörningsvården då vi under 2021 på grund av pandemin sett ökade väntetider. Det är en vård som vi anser är mycket viktig för den patientgruppen. Sedan blir det också särskilda satsningar på närakutverksamheten, geriatriken och ASIH, den avancerade sjukvården i hemmet. Det är fantastiskt bra. Norrtälje KSON får 13 ½ miljoner kronor utifrån sin befolkningsandel.

Det känns, fru ordförande, otroligt bra att fatta beslut om detta i dag, att ta tag i uppskjuten vård som uppkommit med anledning av pandemin.

Anförande nr 113
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande, fullmäktige! Jag tycker att det är ett styrkebesked att vi kan göra förändringen nu, att vi kan skjuta till medel till hälso- och sjukvården, extra medel i en extra besvärlig situation. Sjukhusen drar ett otroligt tungt lass. Pandemin har fortfarande grepp om oss. Även om vi kanske försöker slappna av lite grann och ser fram emot att restriktionerna lättas i morgon är det fortfarande många patienter som vårdas för eller med covid-19 på våra sjukhus. Nu kan vi tillföra mer resurser för att underlätta för sjukvården att klara av att möta det stora vårdbehov som byggts upp, det som ibland kallas för vårdskulden.

Vi kan konstatera att Stockholm är den region som jobbar mest aktivt, som trots den pågående pandemin förmår beta av vårdskulden och göra otroliga insatser. Bara Karolinska universitetssjukhuset har gjort långt över tusen operationer under hösten. Det är fantastiskt. Men vi ser också att primärvården behöver förstärkas, och det känns därför bra att vi kan göra en extra satsning utöver de stora tillskott som vi redan beslutat om tidigare inför 2022.

Jag har lite svårt att förstå den väldigt dystra beskrivning som en del talare vill framföra. Det är verkligen en bragd det som vården åstadkommit. Hur vi än vänder och vrider på statistiken kan vi konstatera att Stockholm i jämförelse med andra delar av landet, och vi delar verkligen bördan av pandemin, har nått långt. Vi klarar att ge patienter vård. Vi har generellt kortare vårdköer än landet i stort.

Men jag är inte nöjd. Vi måste få bort våra vårdköer. Stockholmarna ska inte stå i några vårdköer. Vi ska ha vård efter behov, och vi ska ha vård i tid. Med det beslut som nu är på väg att fattas ökar vi förutsättningarna för detta, eller lite mer. Sedan får vi vara beredda på ett stort arbete som kommer att krävas under det innevarande året för att möta patienternas behov. Det är klart att det finns en stor frustration hos dem som fått stå tillbaka och vänta för att andra med mer akuta behov fått företräde. Men det är så våra prioriteringar fungerar och ska fungera, att den med störst behov ska ha företräde.

Låt mig avsluta med att säga att jag är väldigt stolt och tacksam för alla de insatser som våra egna medarbetare i hälso- och sjukvården har gjort under pandemin och jag vet kommer att göra framöver också tillsammans med alla de medarbetare hos andra vårdgivare som arbetar på uppdrag av vår region. Tillsammans möter de patienternas behov på ett fantastiskt sätt, och det är jag väldigt tacksam för.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 114
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Fru ordförande! I dag är absolut en glädjens dag, inte bara för att vi kan glädjas åt nya medaljer i de olympiska spelen eller för att det är sista dagen förhoppningsvis någonsin som vi har restriktioner beträffande hur vi får röra oss och vara mot varandra i det här landet, utan framför allt är det en glädjens dag för att vi fattar många positiva beslut i och med det här ärendet.

Jag kan notera att vi i Miljöpartiet tillsammans med övriga i den blågröna koalitionen fortsätter att ta ansvar för kollektivtrafikens utbyggnad i Stockholm. Vi säkrar i och med beslutet i det här ärendet att vi kan fortsätta att bygga ut kollektivtrafiken och genomföra det beslut som handlar om utbyggnaden av tvärbanan till Helenelund. Det är ett viktigt infrastrukturprojekt som skapar stora förutsättningar för både arbete och bostäder i en stor, viktig, växande del av Stockholm.

Vi tillför också betydande resurser till hälso- och sjukvårdsnämnden, inte minst för att kunna fortsätta att hantera effekterna av coronapandemin. Även om det är en glädjens dag då vi kan se att restriktionerna tas bort är pandemin på intet sätt slut. 250 miljoner kronor tillförs våra akutsjukhus, och 250 miljoner kronor tillförs övriga delar av vården. Här vill jag, precis som Désirée Pethrus, verkligen lyfta fram de resurser som vi nu tillför vårdcentralerna, och därmed naturligtvis också första linjens psykiatri, men även de pengar som tillförs för att klara av att hantera effekterna av pandemin inom ätstörningsvården. Det är betydande och viktiga satsningar som vi gör.

Naturligtvis ska vi inte glömma bort personalen. Personalen i Region Stockholm har gjort en enorm insats så att vi kunnat ta oss igenom såväl första och andra som tredje och fjärde vågen av pandemin. Även om pengar inte kan översättas till den tacksamhet som jag och många med mig känner för personalens insatser kan den kompensation som vi ger de anställda i form av utbetalningen på 10 000 kronor förhoppningsvis ses som en symbol för vår tacksamhet över det oerhört värdefulla arbete som de gjort. Till det kommer förstås de stora satsningar som genomförts inom förlossningsvården under hösten.

Trots att mycket arbete har gjorts för att lägga grunden för en positiv utveckling i Region Stockholm även kommande år återstår mycket att göra. Kollektivtrafiken måste fortsätta att byggas ut, och vi måste få tillbaka de resenärer som av olika anledningar valt att lämna kollektivtrafiken under pandemin. För att uppnå detta tror jag att det krävs många och stora insatser av oss i regionen.

Också vården måste rustas inför framtiden för att klara av toppar av ökat patientinflöde, för det kommer vi att ha. Vi kommer troligtvis att se effekterna av coronaviruset under vintrarna även kommande år, i all oändlighet, för det är ett virus som kommer att finnas med oss i vår vardag. Därför måste vi rusta vården för att klara av corona-, RS- och influensavirus de kommande vintrarna utan att vi för den skull inför restriktioner i människors rörelsefrihet. Ytterligare insatser behöver naturligtvis också göras för att korta köerna inom psykiatrin och inte minst inom barn- och ungdomspsykiatrin.

På det hela taget tycker jag att man, trots att det finns utmaningar, måste vara glad och nöjd med det arbete som gjorts och görs i och med budget 2022. Det är en positiv satsning och en satsning för att ta Region Stockholm ut ur pandemin.

Med det, fru ordförande, yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 115
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter! Precis som ni hörde vår gruppledare berätta kommer Socialdemokraterna att delta i beslutet. Vi kommer således också att ställa oss bakom förslaget till utökad budget för tvärbanan Norra Kistagrenen med utbyggnad till Helenelund.

Vi socialdemokrater har sett tvärbanans potential alltsedan vi som ett av få partier drev dess tillkomst. Vi kan konstatera att den blivit oerhört populär och är en viktig tvärförbindelse i dag. Inte minst den nu aktuella sträckan har stor betydelse särskilt för de boende i Helenelund som jobbar i Kistaområdet och som i stor utsträckning tar bilen då kollektiva förbindelser anses vara väldigt tidsödande.

När ärendet kom upp i trafiknämnden i oktober var det som så många gånger förr: Ett stort ärende med stor ekonomisk påverkan skickas ut som ett extra ärende en fredag för att beslutas om vid nämndsammanträdet följande tisdag — i det fallet en fördyring på 1,6 miljarder kronor att ta ställning till. Vi valde då att inte delta i beslutet. Vi menar att det sätt på vilket majoriteten hanterar demokratin i vår region är under all kritik. Det gör att folkvalda politiker, men även medier och allmänhet, får svårt att sätta sig in i stora påverkande beslut.

Vi kan också konstatera att vi nu lägger ytterligare en stor fördyring på skattebetalarnas axlar, både nuvarande och kommande generationers. Flertalet av de risker som redovisas i ärendet, och ursprungligen beslutades, har tyvärr fallit ut. För åtminstone oss i oppositionen är den kraftiga fördyringen inte redovisad sedan tidigare, vilket åter visar på behovet av att trafiknämnden tydligare måste få ta ställning och få förutsättningar att kunna följa upp och i tid vidta åtgärder.

Att inte fullfölja planerna skulle dock få alltför stora konsekvenser för stadsutvecklingen i områdena och självklart för resenärerna. Därför ställer vi oss bakom förslaget till beslut, men vi hävdar att det sätt på vilket den blågröna majoriteten ständigt misslyckas med att styra investeringar riskerar att äventyra den långsiktiga ekonomin för hela regionen. Det begränsar utrymmet för andra nödvändiga investeringar och gör att investeringar skjuts på framtiden, vilket kan öka kostnaderna.

Majoriteten har konsekvent sagt nej när vi krävt att revisorernas rekommendationer ska genomföras genom att begära just långsiktiga investeringsplaner och tioårskalkyler. Beslutet i dag är nödvändigt men är samtidigt ytterligare en konsekvens av bristen på politiskt ledarskap.

Med detta yrkar Socialdemokraterna bifall till regionstyrelsens förslag, och vi hänvisar i övrigt till våra särskilda uttalanden som finns bilagda.

Anförande nr 116
Regionrådet B r o b e r g (M): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Jag hoppas innerligt att det här är sista gången som vi behöver träffas digitalt. Jag ser fram emot att vi framöver kan ses i Landstingssalen igen. Jag tycker att det är oerhört viktigt att kunna återgå till det normala utan restriktioner och inskränkningar.

Ett nedstängt samhälle drabbar inte minst dem som bor ensamma och som kan bli alltmer isolerade, vilket i sin tur kan öka den psykiska ohälsan. Vi gör därför särskilda satsningar om 70 miljoner kronor, av totalt 500 miljoner kronor, på den psykiska vården, inte minst gäller det ätstörningsvården. Det kan vi göra tack vare god ekonomisk hushållning och en ekonomi i balans. Samtidigt ska vi ha klart för oss att vi fortfarande befinner oss på en hög smittnivå. Vi har både influensa- och RS-virus och i dag kanske också [ohörbart]. Det gör att läget i sjukvården är fortsatt ansträngt.

Av denna anledning fortsätter vi även med avgiftsfri parkering för att inte minst underlätta för vårdens medarbetare. Detta är också vad att-sats två i det här ärendet handlar om. Ett litet fel har dock smugit sig in i att-satsen. Det har blivit en felformulering. Vi har därför ersatt den med en annan att-sats, som jag tänker läsa upp nu:

Fastighets- och servicenämnden medges rätt att fortsätta med avgiftsfri parkering för anställda i Region Stockholm på och av Locum AB förvaltade fastigheter så länge tillfällig skattefrihet för förmån av fri parkering i anslutning till arbetsplatsen gäller, dock längst till och med den 31 december 2022.

Jag kommer också att lämna in detta yttrande skriftligt. Jag hoppas med detta få bifall till regionstyrelsens förslag med ändrad att-sats två.

O r d f ö r a n d e n : För att få ett förtydligande, Charlotte: Egentligen är detta bara ett förtydligande om skattefri parkeringsförmån där man klargör det ytterligare, eller hur? Men i övrigt är det väl samma att-sats?

(Regionrådet B r o b e r g (M): Absolut. Man tyckte att det var viktigt att den var formulerad på det här viset. Därför gjorde jag det lite mer formellt, men det ska inte vara några skillnader i sak.)

Precis. Det var det jag ville förtydliga. Gillar man tanken är tanken fortfarande densamma. Den är bara lite mer byråkratiskt korrekt. Det kan vi gilla i den här organisationen.

(Regionrådet B r o b e r g (M): Absolut. Det kan vi vara helt överens om.)

Anförande nr 117
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige! Det här är ett ärende som utgör en fortsättning på det ansvarstagande som den blågröna koalitionen har visat under såväl goda som nu utmanande tider. Vi säkerställer resurser till vården för att kunna erbjuda den i en pandemi men också akut och när det gäller planerad vård för att korta vårdköer. Vi kan även fortsättningsvis garantera att vår kollektivtrafik – ryggraden i det mänskliga resandet och människors rörlighet i vår region – kan stå omärkt trots en av de största påfrestningarna i modern tid.

Jag tror att många av oss känner oss stolta men inte nöjda när vi lägger fram denna tilläggs- och ändringsbudget. Den är nämligen ett uttryck för hur vi fortsätter att ta gemensamt ansvar och göra det i en tuff tid. Den visar också på viktiga parametrar i politiken som handlar om uthållighet och långsiktighet i besluten, att inte falla offer för de kortsiktiga locktonerna utan att veta att beslut vi fattar måste man kunna orka hålla i och hålla ut i och kring. Det gäller den löpande verksamheten, men det gäller också våra investeringar.

Som ni vet är vi mitt uppe i ett stort framtidsbygge. Över 90 miljarder satsas på att bygga 46 nya stationer och hållplatser för spårtrafiken och elva mil nya spår. Det byggs i nära nog alla väderstreck, men inte utan utmaningar. Det är många gånger svåra och komplexa byggen. En del som vi nu visar långsiktigt och uthålligt ansvar för rör just ett av dessa, och det är utbyggnaden av Tvärbanan till Kista och Helenelund via Ursvik.

Det är ett bygge som liksom en del andra till viss del har stött på patrull. Vi har nyligen sett detta i hur Riksrevisionen men även forskning och akademi starkt slår ned på hur Sverige som nation har utformat sina regelverk och sina olika möjligheter att såväl stoppa som överpröva och försena infrastrukturbyggen. Det har uttryckts i termer av både ökade kostnader och stora förseningar. Nära nog varje statligt infrastrukturobjekt under de senaste tio åren har dragits av motsvarande problem. Detta har smittat av sig även på oss.

Det här har vi tagit ansvar för att hantera tidigare, och det gör vi också nu. Det gäller alltifrån överprövningar av Trafikverket och länsstyrelsen till elva utdragna detaljplaneprocesser som försenat byggen med 42 månader och över tusen avtal som behöver träffas. Det har handlat om överklaganden där enbart en av totalentreprenaderna adderade tolv månader i förseningar och stilleståndskostnader. Till detta kommer pandemin och mycket annat.

Detta är något som vi har återkommit till många gånger. På olika sätt tenderar vi i vårt land att försvåra det hela med vår myndighetsprövning och det sätt på vilket vi har kringgärdat processen när vi bygger infrastruktur. Det sker på ett sätt som inte borde vara vår gemensamma ambition.

Om detta och behovet av politiskt ledarskap på nationell nivå för att komma till rätta med dessa fel och brister har vi nog skäl att återkomma. Men en sak ska både resenärer och skattebetalare i denna region kunna lita på, och det är att den blågröna koalitionen är uthållig, är långsiktig och har en förmåga att ta ansvar för att det vi påbörjar färdigställer vi också. De utmaningar som vi stöter på på vägen hanterar vi gemensamt i vår koalition, i vår region men också tillsammans med berörda, i detta fall kommuner, staten, fastighetsägare med flera.

Stora och omfattande infrastrukturbyggen sker aldrig utan svårigheter och problem, men de kräver sitt ledarskap. Jag tycker att det beslut som vi ska fatta i dag, och som vi också får en bred uppslutning kring, är ett uttryck för detta. Det har inte varit enkelt att få detta på plats. Det kan säkert många vittna om. Det föddes ju i en överenskommelse mellan dåvarande Alliansen och Miljöpartiet. Senare bars det in i vår blågröna koalition. Det har klarat och övervunnit hinder förut och gör så återigen.

Jag vet att det finns en projektorganisation som sliter dygnet runt med att övervinna hindren. Det finns entreprenörer och operatörer som sliter hårt för att dessa planer ska bli verklighet. Och ute i kommunerna lägger man nu på ett extra kol för att hantera de olika delarna i de tillståndsprocesser som tidigare har försvårat detta bygge.

Nu är det vår tur att addera ytterligare ett beslut till detta bygge, och det är beslutet om att säkerställa finansieringen för det och därmed att det kan färdigställas. Det är ett historiskt beslut i det stora och i det lilla som möjliggör för stora delar av Stockholm att få spårtrafik, att kunna stadsutveckla, att kunna utveckla sitt näringsliv och att kunna utveckla sitt hållbara resande. Med detta vill jag yrka bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 118
Regionrådet N ä s s é n (M): Fru ordförande! Låt mig börja med att yrka bifall till regionstyrelsens förslag. I övrigt har mycket klokt sagts, som det kan heta så här dags i debatten, men några kommentarer vill jag ändå göra.

Socialdemokraterna förde fram att resurser inte används ändamålsenligt. Men låt oss ändå konstatera att genom den konstruerade kömiljard som kom under hösten 2021 har Region Stockholm arbetat på så sätt att 34 procent av dessa medel har gått till Region Stockholm, trots att vi bara har ca 24 procent av befolkningen. Det är ett gott utfall när det gäller att minska vårdköer och ge patienter vård.

Det har också varit en diskussion om nivån på regionskatten. Sett till siffror har Region Stockholm den högsta regionskatten, men vi är kanske den enda region som inte har skiftat hemsjukvård till kommunal sida. Med den skatteväxling som det skulle innebära har Region Stockholm inte längre landets högsta regionskatt. Därtill kommer ett långtgående utjämningssystem. Region Stockholm är nu den enda region som betalar in till systemet.

Vänsterpartiet verkar delvis missnöjt med den extra budgeten och avstämningsärendet. Det är lite märkligt, tycker jag. På riksnivå har man under 2021 lagt fram ungefär 20 extra budgetar. Det har oftast välkomnats som stöd och åtgärder för att klara landet igenom en extraordinär situation. Det skulle vara bra om Vänsterpartiet kunde se att det kan vara bra även i Region Stockholm.

Med dessa ord yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 119
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Fru ordförande! Jag hoppas att jag nu får alla minuter av min talartid utan att avbrytas. Jag har noterat att majoritetsföreträdarna har fått tala till punkt.

Tobias Nässén nämner utjämningssystemet. Återigen: Det är Moderaternas, Kristdemokraternas och Sverigedemokraternas budget som gäller nationellt. Moderaterna har ingen annan politik än de andra partierna i Sveriges riksdag när det gäller utjämningen. Vi socialdemokrater i Region Stockholm har också väldigt tydligt sagt att vi vill att de pengar som finns i Region Stockholm ska bli kvar här så att de kan användas i sjukvården. Men nu råder bred enighet i vårt nationella parlament om hur utjämningssystemet ska hanteras. Det var det ena jag ville ta upp.

Region Stockholm har för övrigt tillräckligt med resurser för att kunna ge vård efter behov, kapa köerna och trycka tillbaka vårdskulden, men då måste pengarna användas ändamålsenligt och kan inte gå till hyrpersonal, vilket ger oss merkostnader på över 1 miljard, en svällande byråkrati och olika affärer där våra skattepengar används till att gynna enskilda intressen i stället för att främja allmänintresset.

Tack, fru ordförande! Jag tog mig friheten att tala till punkt eftersom jag blev bestulen på min talartid vid mitt förra inlägg.

(O r d f ö r a n d e n : Jag är inte helt säker på att det faller under polisiär verksamhet, men annars finns det alltid möjlighet att följa upp det på det sättet om det är så att vi har stulit något.)

Anförande nr 120
Regionrådet N ä s s é n (M): Fru ordförande! Det är en viss skillnad mellan att som regering gå fram med ett förslag om att ändra och skärpa utjämningssystemet, vilket kan få väldigt stora effekter för Region Stockholm, och att, som vi gjorde, föra fram synpunkter på hur systemet skulle kunna se ut i stället. Det är rätt stor skillnad därvidlag.

Samtliga regioner, förutom Region Stockholm, har höjt sin skatt de senaste åren både en, två och i vissa fall tre gånger, medan vi har kunnat hålla den stabil med balans i budgeten och överskott ända sedan 2006 då vi tog över ett underskott.

Jag tycker att vi alla borde glädjas över att Region Stockholm under hösten har lyckats kapa köer. Det är därför vi är här, det vill säga för att sätta mål och ge medel för att kunna korta vårdköerna så att Region Stockholm kan upprätthålla positionen som en av de regioner som har de kortaste vårdköerna och ge patienter vård i tid. Karolinskas förkortade cancerköer och så vidare där arbetet fortgår är något att vara stolt och glad för. Bifall till regionstyrelsens kloka förslag!

Anförande nr 121
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Fru ordförande! Jag tycker att Tobias Nässén nu snurrar in sig i ett resonemang om utjämningssystemet. Kort sagt är det Moderaternas, Kristdemokraternas och Sverigedemokraternas budget som gäller nationellt, och de har ingen annan politik när det gäller utjämningssystemet än regeringen.

Socialdemokraterna tycker att vårdpersonalen gör ett fantastiskt arbete med att hantera den svåra vårdsituation som vi står inför, men vi vill att kärnverksamheterna finansieras ordentligt. Sjukhusen, vårdcentralerna och vårdpersonalen ska få lugn och ro, fler kollegor och fler vårdplatser men inte fler varsel. För det krävs att vårdens pengar går till vården och inte till hyrpersonal, byråkratisering och gynnande av enskilda intressen där våra skattepengar används till ändamål som inte är förenliga med det som är vårt uppdrag.

Anförande nr 122
Regionrådet N ä s s é n (M): Fru ordförande! De intressen som vi gynnar genom detta förslag är god vård i tid till patienter och medborgare i Region Stockholm. Det är detta som förslaget handlar om och ingenting annat. Under året som har gått har vi sett hur Karolinska har kunnat kapa viktiga cancerköer och har till och med kunnat erbjuda patienter från andra delar av landet en otroligt viktig vård i vår region. Vi borde kunna glädjas över att vi har ordning på ekonomin så att vi nu kan förstärka resurserna.

Restriktionerna släpps inom kort, men pandemin är naturligtvis inte över. Det finns gott om patienter som behöver sjukvårdens resurser, och det är vad detta ärende handlar om och ingenting annat. Bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 123
Regionrådet S e h l i n (V): Fru ordförande! Vänsterpartiet, som jag representerar, tycker, som jag sade, att det hade varit bättre för alla verksamheter om ni i majoriteten hade lagt in dessa ekonomiska resurser till förlossningsvården, den uppskjutna vården, vårdskulden och psykiatrin redan i höstas. Det hade gett verksamheterna mycket bättre förutsättningar att bedriva den här vården, som jag är övertygad om att majoriteten och Tobias Nässén vill ska bedrivas. Det hade skapat mycket mindre oro. Nu blev det i stället ett förlossningsuppror, med barnmorskor som sade upp sig, och det blev väldigt stor oro kring den uppskjutna vården och akutsjukvården. Det hade kunnat undvikas.

Jag sade i mitt inlägg att jag var väldigt glad över att ni lade mer resurser till förlossningsvården före jul och att jag är väldigt glad över att ni lägger mer medel också nu. Det är inte så att vi är gnälliga och inte vill att ni lägger fram ändringsbudgetar, men det hade skapat mindre oro och bättre förutsättningar för verksamheterna om det hade skett i höstas.

Anförande nr 124
Regionrådet N ä s s é n (M): Fru ordförande! Det är intressant att notera vägvalet mellan Socialdemokraterna som ändå väljer att delta i beslutet och Vänsterpartiet som väljer att inte delta när vi kan fatta positiva beslut. Beslut som även fanns med tidigare har gjort att Region Stockholm har kunnat ta en stor del av pengarna för att kapa köerna i samarbete med SKR och regeringen. Det lades också resurser till förlossningsvården redan i den ordinarie budgeten.

Men återigen tror jag att vi till stor del är överens om det positiva i de medel som vi beslutar om i dag. Jag skulle välkomna om även Vänsterpartiet markerade det genom att delta i beslutet, men det sker inte.

Anförande nr 125
Regionrådet S e h l i n (V): Fru ordförande! Vad jag sade var att Vänsterpartiet lade fram en balanserad och realistisk budget redan i oktober. Det är den vi hänvisar till, och det är därför vi inte deltar i beslutet om er budget. Vi har ju redan lagt fram en budget genom vilken dessa ändringsförslag inte behövs. Vi har gett vården – förlossningsvården, akutsjukvården och psykiatrin – de resurser som behövs, och därför behöver vi inte ändra i vår budget utan kan i stället hänvisa till den vi lade fram i oktober.

Anförande nr 126
Regionrådet N ä s s é n (M): Fru ordförande! Det är intressant att det finns en skillnad här. Socialdemokraterna har ju också en egen budget, men de väljer ändå att delta i detta. I dag har vi viktiga tillägg på bordet för att ge resurser till vår verksamhet, och då väljer Vänsterpartiet att inte delta. Det noteras, även om det inte kommer som någon jättestor överraskning för det här verkar vara det vanligaste verktyget i verktygslådan.

Anförande nr 127
Regionrådet A l k u r d i (S): Ordförande! Under tiden som denna debatt har ägt rum har det kommit rapporter om hur läkare, sjuksköterskor och undersköterskor på SÖS akut larmar om att det är om i en krigszon där just nu och att det har varit så de senaste dygnen.

Jag tänkte emellertid ta upp primärvården och särskilt vårdcentralerna i mitt inlägg. Precis som mina partikamrater har sagt tidigare välkomnar vi att man i det blågröna styret har förstått att resursförstärkningar behövs till både akutsjukvården och primärvården, men vi ser att det behövs mer. Det har klargjorts att 100 miljoner kommer att gå till husläkarmottagningarna, det vill säga vårdcentralerna. Men samtidigt går 350 miljoner till de så kallade digitala utomlänsersättningarna och därtill betalas 50 miljoner i någon form av inomlänsersättning. Det här är pengar som hade kunnat gå till multisjuka äldre och kroniker så att de hade kunnat få mer och bättre vård på sin husläkarmottagning och hos sin fasta läkare. I stället går pengarna till digitala privata vårdappar som är bokförda i andra län, trots att den enkla vården de facto genomförs i det egna hemmet.

Vi socialdemokrater lade för inte så länge sedan fram ett skarpt förslag om en önskan om att tillsammans gå fram för att sänka den digital utomlänsersättningen och se att det här inte kan anses vara utomlänsvård när man ringer från det egna hemmet till den digitala vårdgivaren. Tyvärr sade ledamöter från bland annat Moderaterna i denna församling nej till detta. Det visar tydligt att pengarna inte används på ett ändamålsenligt sätt. Det visar också tydligt att man inte ser problematiken i att resurser som borde gå till vårdcentralerna går till annat. De går inte till våra invånares vård. För de här 100 miljonerna har vi redan ett underskott på 350 miljoner för digital utomlänsvård och 50 miljoner för den så kallade otrohetsersättningen eller, som jag vill kalla den, en intern utomlänsersättning.

Jag hoppas innerligt att man på samma sätt som man har kommit till insikt om att vården behöver mer resurser också kommer att komma till insikt om att vi behöver se till att våra skattemedel används ändamålsenligt och att vårdens pengar går till den vård som invånarna förtjänar.

Anförande nr 128
Regionrådet S e h l i n (V): Fru ordförande! Nu hoppar jag över till Kistagrenen. Jag instämmer i det som Jens Sjöström sade i sitt inlägg angående Tvärbanan Kista. Vi står bakom utbyggnaden, men vi fick ärendet om fördyringar och förseningar sent till trafiknämnden. Det var så sent att vi valde att inte delta i beslutet. Det är tyvärr inte ovanligt att egenfinansierade och medfinansierade infrastrukturinvesteringar i regionen blir fördyrade och försenade.

Vi är i opposition och har mycket begränsad insyn. Vi ställs ofta inför faktum och förväntas bara gilla läget och säga ja till fördyring och försening. Vi uppfattas säkert som gnälliga, men vi lyfter återkommande fram bristen på insyn, styrning och ledning som gör att viktiga investeringar blir försenade. Vänsterpartiet vill dock bygga ut kollektivtrafiken på tvären i regionen. Vi har varit tydliga förespråkare för Tvärspårväg syd, som har bortprioriterats och försenats av den styrande majoriteten. Vi stödde beslutet att tidigarelägga Tvärspårväg Kista när Miljöpartiet fick igenom det med den dåvarande Alliansen och i samband med det höjde priset för SL-kortet och införde enhetstaxa. Vi kände oro att omprioriteringen skulle leda till att spårvägen skulle bli fördyrad och försenad, vilket tyvärr har skett. Men, Tobias Nässén och alla andra, vi kan också svälja stolthet och gnällighet, och vi kan stå bakom fördyringen av Tvärbanan Kista. Jag hoppas att det gläder dig.

Som jag sade tidigare yrkar jag bifall till vårt särskilda uttalande.

Anförande nr 129
Robert Johansson (S): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Jag hade egentligen inte tänkt att gå upp i debatten, men sedan sade Tomas Eriksson från Miljöpartiet något väldigt klokt som jag vill uppmärksamma. Det är kanske inte ordagrant, men på ett ungefär var det: Vi måste rusta vården för att klara kommande sjukdomsvågor såsom RS, influensa och corona utan att vi stänger ned samhället.

Om det är vi verkligen överens. För att göra det måste vi i första hand öppna fler vårdplatser på våra akutsjukhus. Intensivvård och svåra akuta infektionssjukdomar kommer inte att lösas av öppenvård i LOV-system. För att säkerställa fler vårdplatser räcker det inte heller med att som ett antal partier i riksdagens socialutskott genom utskottsinitiativ försöka flytta fokus kring huvudmannaskapet i vården. Då blir det, om jag får låna ett uttryck av Kristoffer Tamsons, som att falla för kortsiktiga locktoner.

Fullmäktige, åhörare! Mitt jobb är att varje dag kämpa för att vårdpersonalen ska ha det bra på jobbet. Det är på så sätt vi får den bästa vården, det vill säga genom att ta hand om dem som tar hand om oss. Vi socialdemokrater välkomnar det tillskott som majoriteten nu ger till vården och yrkar därför bifall till regionstyrelsens förslag. Vår dörr står också öppen för alla partier som vill samarbeta om en kraftfull budget för sjukvården och personalen hösten 2022.

Anförande nr 130
Fredrik Wallén (KD): Fru ordförande! Det finns många jovialiska förklaringsmodeller till att man sent ger sig in i debatten. Jag har suttit och lyssnat på det här som enskild nämndordförande och har tyckte att det har varit jätteintressant.

Jag blev under resans gång uppmärksammad på att jag närmast pro forma borde säga något om att det i själva avstämningsärendet finns en närmast informativ – det här är ju region-styrelsens redan fattade beslut – teknisk justering med en 18-miljonersöverföring från färdtjänstnämnden till trafiknämnden. Jag vill passa på och nämna att den är väldigt bra. Den ligger inom ramen för det arbete om närtrafiken som pågår både i färdtjänstnämnden och i trafiknämnden. Vi har olika inriktningar för turlistbunden närtrafik respektive anropsstyrd närtrafik.

Det här är närmast pro forma. Det är bra, och det har dessutom redan fattats beslut om det. Detta nämner jag inte minst för möjliga åhörares skull.

Jag får här också tillfälle att nämna att den specifika ramen för färdtjänstnämnden inte berörs av något behov av avstämning. Oaktat att vi lämnar praktiskt taget alla restriktioner i morgon har vi förlängt vårt stopp för samplanering och samåkning i färdtjänsten till den sista juni i år, och vi kommer att fortsätta med det. Vi har en i många stycken speciell resenärsgrupp som kan vara särskilt skör. Därför finns fortfarande ensamåkningsmöjligheten kvar enligt liggande beslut i färdtjänstnämnden. Även detta säger jag mest för kännedom.

Med detta yrkar också jag kraftfullt bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 131
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Fru ordförande! Jag vill tacka fullmäktige för en intressant debatt och diskussion om ett mycket viktigt ärende, som visar hur vi med trygga finanser mycket stadigt kan utveckla våra verksamheter utifrån de behov som finns. Den som är sjuk i Stockholm ska få vård i tid. Det kräver resurser.

Under fem år har vi tillfört hälso- och sjukvården 13 miljarder kronor. Det är en enorm satsning och ansträngning för att människor ska få vård i tid. Det ska man ha haft före, under och efter pandemin. Vi ska ligga i Sverigetopp vad gäller vårdköerna. Vi har som ett av två län i hela Sverige utökat antalet vårdplatser. Mycket klokt sades av Robert alldeles nyss. Och vi fortsätter med inriktningen att vi ska kunna öppna fler vårdplatser när våra chefläkare anser att så behövs. I höstas beslutade vi här i stor enighet att vi ska utöka till exempel intensivvårdsplatserna på Södersjukhuset.

Det handlar bara om att vi praktiskt ska se vad som behövs för att varje patient ska få rätt vård på rätt plats och i tid och – nu säger jag inte detta bara som finansregionråd utan också som personalregionråd – för att våra medarbetare ska ha en god arbetsmiljö och ska vilja arbeta i den regionägda vården.

Tack för diskussionen!

§ 11 Bordlagd motion 2017:54 av Mats Arkhem (SD) och Per Carlberg (SD) om nordlig entré vid Tullinge pendeltågsstation
Förslag 2021:57 RS 2017-1167

Anförande nr132
M s c i w o j S w i g o n (SD): Fru ordförande! Först och främst vill jag påpeka att motionen lämnades in 2017 och har inte besvarats förrän nu. Svaret kommer alltså lite sent, men motionen är fortfarande högaktuell. Det är en ära för mig att presentera den. För åhörare och fullmäktigeledamöter som eventuellt lyssnar vill jag berätta att jag tänkte ta upp situationen kring Tullinge.

Tullinge är en kommundel som befinner sig i en expansiv fas, och det ställer följaktligen ökade krav på infrastrukturen. I dagsläget har Tullinge station endast en entré, vid den södra delen av perrongen. Samtidigt expanderar kommundelen även norrut, vilket resulterar i att allt fler Tullingebor hamnar i ett ofördelaktigt läge i förhållande till kollektivtrafiken. Situationen förvärras ytterligare i och med att entrén vid Tullinge station redan nu är överbelastad. Om en nordlig entré inte byggs kommer en ombyggnad av den befintliga södra entrén att krävas, vilket skulle göra att renoveringarna från 2015 och 2017 var förgäves och det skulle samtidigt sakna alla fördelar som en nordlig entré skulle medföra. Den sydliga entrén upplevs som otillräcklig av berörda resenärer, och det är tydligt att Tullinge station är i behov av ytterligare en entré. En nordlig entré skulle avlasta den nuvarande entrén markant, och ett stort men också snabbt växande antal Tullingebor skulle få en underlättad vardag.

Vi är medvetna om den avgörande roll som Trafikverket spelar i frågor som denna, och därför anser vi att en utredning som innefattar kontakt med Trafikverket är mest lämplig.

Med detta yrkar jag bifall till motionen, och jag hoppas att vi under debatten får ett svar på varför svaret på motionen har dröjt så länge och varför det har tagit så många år. Vi har ju fått ett skriftligt svar efter alla år. I det framgår lite av det som tydligt framgår i motionen, det vill säga att man som region måste enas i frågor som dessa. Som jag uppfattar det finns det ett konkret stöd för detta från alla partier, både från de styrande och från övrig opposition i form av Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Då är det bara att sätta igång!

Under de år som gått sedan motionen lämnades in har det funnits tid både för utredningar och för att verkställa förslaget. Med det yrkar jag återigen bifall till motionen.

Anförande nr 133
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige! Måhända kan den nye motionären besvara frågan om vad som hänt med de två tidigare motionärerna och varför de inte har funnits närvarande för att föra sin talan – motioner är ju personliga – de gånger då vi har försökt ta upp motionen i fullmäktige. Kanske finns det några interna partipolitiska skäl till detta som Msciwoj Swigon kan redogöra för.

Vad gäller sakfrågan ska jag vara tydlig med en sak, och det är att Region Stockholm ser ett behov av att Tullinge station förstärks och att det byggs en ny uppgång. Vi har från vår sida varit tydliga med att vi är villiga att ta på oss det ansvar som vi alltid gör i ett sådant sammanhang, det vill säga att bistå i utredningsarbetet för att ta fram en åtgärdsvalsstudie och dessutom finansiera teknisk utrustning, spärrlinje, bemanning, drift och förvaltande av en sådan investering.

Däremot varken kan eller ska vi vara de som initierar sådana åtgärdsvalsstudier, utan det ligger på det kommunala planmonopolet att göra så. Detta har Region Stockholm via tjänstemannasidan på trafikförvaltningen tillsammans med Trafikverket framfört till den berörda kommunen, som också fått uppmaningen att initiera en åtgärdsvalsstudie. Det skedde så sent som i oktober 2019 i samband med att kommunen hade ett plansamråd för utvecklingen av detta arbete.

Orsaken till att en åtgärdsvalsstudie behövs är ganska enkel. Det kommunala planmonopolet bör ta initiativ till en sådan, eftersom det utan den inte är möjligt att nå fram till en så kallad avsiktsförklaring. Då är det heller inte möjligt att träffa ett genomförandeavtal. Och utan ett sådant kan man heller inte lösa ut frågan om att ansöka om medel för att få in detta i den nationella planen eller länsplanen och därifrån kunna förverkliga detta. Varför så inte har skett från kommunens sida kan jag inte svara för, utan då får man vända sig till kommunen med frågan.

Vi står dock som sagt redo och villiga. Jag har så sent som nyligen till mina partivänner i kommunen sagt att de bara behöver komma loss i arbetet med åtgärdsvalsstudien. Och om de inte mäktar med det på det sätt som till exempel Sigtuna har gjort vad gäller Märsta station eller Sollentuna med Häggviks station med nya uppgångar och renoveringar kan man göra som en del andra kommuner gör, det vill säga vända sig direkt till Trafikverket för att be om hjälp; Trafikverket är ju den nationella planupprättaren. Då får man som kommun givetvis betala för detta extrastöd och dessa extrainsatser, men vi i regionen kommer självfallet även då att finnas med i det som är vår roll i arbetet.

Vi står som sagt var redo. Vi hjälper gärna till med att få detta förverkligat, men bollen ligger sedan i alla fall ett antal år tillbaka hos Botkyrka kommun. Varför de inte har initierat detta arbete måste de själva svara på.

Anförande nr 134
M s c i w o j S w i g o n (SD): Herr ordförande! Det är beklagligt att Kristoffer Tamsons som vanligt har en ursäkt. Det här är ett förslag som lades fram föregående mandatperiod och som skulle ha besvarats under den perioden. Men visst, man kan säga att mycket har hänt, däremot inte så mycket i verkligheten. Problemet kvarstår ju. Jag tycker att regionen i något skede måste vara den som visar framfötterna och lyfter fram detta som ett intresse för hela regionen och inte bara lämna över det här till Botkyrka kommun.

Återigen: Det verkar finnas ett brett stöd för förslaget – även Jens kommer att ta upp det – och då gäller det att vi i alla partier arbetar för det här och inte bara låter frågan ligga kvar mandatperiod efter mandatperiod utan att någonting görs.

Anförande nr 135
Regionrådet T a m s o n s (M): Det ni föreslår är en utredning i frågan. Den utredningen är ju redan gjord. Från regionens sida har den landat i att vi ser behov av att gå vidare med att skarpt få en ny uppgång vid Tullinge station på plats. Det är också vad vi tillsammans med Trafikverket har framfört till den berörda kommunen i de dialogrundor som har förevarit. Varför det sedan inte tas vidare kan jag inte svara på.

Jag kan notera att andra kommuner både har hunnit i kapp och gått om Botkyrka kommun när det gäller deras motsvarande arbete i fråga om åtgärdsvalsstudier och att träffa överenskommelser om nya uppgångar och utveckling av stationer. Det gäller till exempel Sigtuna kommun med Märsta station och Sollentuna kommun med Häggviks station. Men där har kommunerna bevisligen en annan vilja.

Jag är som sagt villig att kavla upp ärmarna och hjälpa till från vårt håll, men vi är inte vare sig fastighetsägare, planupprättare eller för den delen de som äger stationen och infrastrukturen där. Vi trafikerar stationen, och vi förvaltar den. Det är vi villiga att göra även vid en utvecklad station. Vi tar också gärna på oss kostnadsansvaret för att göra det, i likhet med, ska sägas, de andra kommunerna.

Anförande nr 136
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter! Först av allt vill jag anmäla att Socialdemokraterna inte deltar i beslutet och att vi har lämnat ett särskilt uttalande med en motivering till det. Jag ska även muntligen redogöra för en del av det.

Tullinge som stadsdel i Botkyrka har i dag över 20 000 invånare. Det är tre gånger fler än vad som fanns när nuvarande station invigdes sommaren 1965, då och precis som i dag med en enda uppgång. Stadsdelen har under senare år utvecklats kraftigt vad gäller antalet bostäder, och planerad tillkommande bebyggelse talar om 800–1 000 nya bostäder. De bostadsbyggnadsmål som sätts upp i Rufs av kommunerna själva är kommunerna förpliktade att förverkliga. I Botkyrkas fall är det ett viktigt åtagande, men det innebär också att alla parter behöver samspela för att infrastruktur, service och kollektivtrafik dimensioneras rätt.

Botkyrka kommun har återkommande uppvaktat SL på såväl tjänstemannanivå som politisk nivå för att nå en samsyn om behovet av en utbyggnad av ytterligare en ingång till stationen. Den behövs för att få bättre flöden och tillgänglighet liksom minskad trängsel och ökad säkerhet vid behov av exempelvis utrymning. I den utredning med alternativa lösningar som Botkyrka kommun lät ta fram 2018 pekas på flera olika alternativ precis som i en åtgärdsvalsstudie, ÅVS. Där förespråkas en lösning med två plattformar för att man ska undvika flytt av spår och därmed en hög kostnad. Utifrån faktaunderlaget till samma utredning kan också konstateras att Tullinge då hade 4 900 på- och avstigningar per vardag.

I valet 2018 lovade Kristoffer Tamsons, efter starka påtryckningar, en utredning av ytterligare en entré vid Tullinge station. Det är ett löfte som han upprepade våren 2019, men ingenting tycks hända. Liknande löften gavs av SL på ett stort medborgarmöte i Tullinge 2014, då jag själv deltog. Vad som dock är klart är att det redan finns en utredning gjord av WSP på Botkyrka kommuns uppdrag i vilken framgår att Botkyrka kommuns politiska majoritet i årtionden har utlovat en stark medfinansiering, att man har begärt och eftersökt möten och samtal med Kristoffer Tamsons och att man är villig att göra detta tillsammans med SL och Trafikverket. Vad som saknas är signaler till Trafikverket.

Efter att jag har talat med Trafikverket har jag kunnat konstatera att de säger följande: Vi gör ingenting åt dessa åtgärder om vi inte får en stark signal från trafikförvaltningen. Det är trafikförvaltningen och verksamheten med pendeltågstrafiken som i dag trafikerar och använder stationen.

Frågan om Tullinge station är viktig, och det innebär att även Region Stockholm måste ta det här på största allvar. Vi socialdemokrater i Region Stockholm har så sent som 2019 krävt att en projektering ska påbörjas utifrån de utredningar som redan finns och som faktiskt är som en ÅVS. Jag hoppas att trafikregionrådet har läst den. Det behövs inte fler utredningar, så som motionärerna föreslår, utan det behövs projektering för genomförande, vilket vi socialdemokrater länge också har krävt. Det måste bli ett slut på parodin med att inte gå Tullingeborna till mötes.

Anförande nr 137
Regionrådet T a m s o n s (M): I en officiell handling av Botkyrka kommun upprättad den 22 oktober 2019 framgår väldigt tydligt att trafikförvaltningen i regionen inklusive Trafikverket ställer sig positiva till att påbörja arbetet men att det förutsätter att kommunen initierar en kommunledd åtgärdsvalsstudie. Sedan dess har Botkyrka kommun inte hörts av i frågan över huvud taget. Det är fakta.

Man kan naturligtvis inte genomföra viktiga infrastrukturprojekt genom att som Jens Sjöström säger inleda en projektering i en fastighet som vi inte äger med infrastruktur som vi inte äger utan åtgärdsvalsstudie, genomförandeavtal, finansiering eller vidimerade åtaganden från stationsägare, ägare av infrastruktur eller markägare eller för den delen utan beslut och åtagande från planansvarig kommun. Men jag står redo. Jag skulle inte säga som Jens Sjöström att vi driver frågan. Vi har slutat driva den. Men vi har startat och hissat segel, och vi är villiga att sätta igång med arbetet. Vi står redo att hjälpa till. Men du är ju själv kommunpolitiker i Botkyrka. När fattar ni beslut om en åtgärdsvalsstudie? Vi väntar.

Anförande nr 138
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): För mig är det tydligt att Kristoffer Tamsons inte har följt frågan på det sätt som man kan förvänta sig. WSP har gjort en fullständig utredning. Den är i sig uppbyggd som en ÅVS. Kommunledningen har vid upprepade tillfällen sökt Kristoffer Tamsons för ett möte. Man har hos trafikförvaltningen också efterfrågat vad nästa steg i detta är. Jag kan dessutom konstatera att Trafikverket inte har fått några signaler från trafikförvaltningen om att det här är en viktig och angelägen fråga.

Att starta en projektering kräver naturligtvis ett godkännande och ett engagemang i frågan från alla parter. Uppenbarligen saknas engagemang från en av parterna.

Anförande nr 139
Regionrådet T a m s o n s (M): Här sitter jag med den officiellt upprättade handlingen från Botkyrka kommun framför mig. I den markerar Botkyrka kommun själv att Trafikverket och trafikförvaltningen tillsammans säger: Ja, vi är redo att inleda arbetet, men vi önskar att Botkyrka kommun initierar en kommunledd åtgärdsvalsstudie.

En konsultledd rapport som inte tagits upp i det kommunala planmaskineriet kan inte betraktas som en åtgärdsvalsstudie. Det krävs helt andra saker. Den kan ledas av Trafikverket om kommunen själv inte är villig att leda den, men kommunen måste initiera den. Samma sak gällde för Sollentuna och för Sigtuna, och det gäller för alla pendeltågskommuner. Det gäller också för Botkyrka kommun. Detta är fakta.

Anförande nr 140
Regionrådet Sjöström (S): Jag skulle vilja veta av vilka skäl Kristoffer Tamsons inte tar de uppvaktningar som skett om att ha samtal med den politiska kommunledningen på allvar. Det är lite märkligt. När det gäller de borgerligt styrda kommuner som finns runt om i länet är man uppenbarligen snabbare på hanen mot vad man är när det gäller socialdemokratiskt ledda kommuner.

I detta fall finns dessutom en stor enighet i kommunpolitiken i Botkyrka om att uppgången behövs. Det har det funnits under väldigt lång tid. Dessutom finns medfinansieringspengar till detta. Vi i Socialdemokraterna har därtill lagt in pengar i vår regionala budget för medfinansiering till exempelvis Tullinge för en sekundäruppgång.

Jag tycker att det blir väldigt märkligt när jag får signaler om att det här inte är ett pågående och aktivt arbete hos trafikförvaltningen och att Trafikverket säger att de inväntar att trafikförvaltningen säger någonting i frågan när det uppenbarligen finns en utredning gjord i Botkyrka. Det borde inte vara särskilt svårt för trafikförvaltningen och Kristoffer Tamsons att se till att det här genomförs.

Anförande nr 141
Kia Hjelte (M): Herr ordförande, ledamöter, åhörare! Det här är en viktig motion för Tullinge. Den är också viktig för tilltron till pendeltågstrafiken i Tullinge. Svaret från regionstyrelsen är bra.

Vid Botkyrkas senaste kommunfullmäktigemöte, som hölls förrförra veckan, hade vi en mycket hätsk interpellationsdebatt om just detta. Vi var då nere på en sådan låg debattnivå att man till och med diskuterade vem som hade skickat vilket mejl till vem. Trots hätskheten då väljer samma socialdemokrater i dag att inte delta i beslutet, vilket jag tycker är märkligt.

Att frågan finns med och att den bereds är bra. Naturligtvis är det rätt att göra en ny trafikantmätning. Vi har en helt ny stadsdel i Tullinge, friluftsstaden Riksten på gamla F 18. Socialdemokraterna i Botkyrka måste göra det de ska, och det som vi på kommunalt plan har efterlyst, det vill säga en regelrätt avsiktsförklaring, vilket vår kommundirektör efterlyser. De behöver också göra en åtgärdsvalsstudie, en ÅVS, så som den är tänkt att vara. Den är ett byråkratiskt instrument. Man kan inte göra lite si och så, utan den måste göras på det sätt som man ska göra. Om Socialdemokraterna gör det kanske vi kommer vidare med tanke på de positiva ord som vi har hört här från Kristoffer Tamsons. Vi kan kanske då komma vidare och får den viktiga och efterlängtade andra uppgången i Tullinge station.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 142
Robert Steffens (C): Ordförande! Det är alltid trevligt att få tala efter Kia.

Jag ska inte uppta fullmäktiges tid alltför länge, men jag vill framför allt lyfta upp två saker.

Den första är att en sekundäruppgång i Tullinge inte bara handlar om tillgänglighet i meningen att det ska vara lätt att kunna ta sig till stationen genom att man får fler ingångar, utan det här är också en väldigt trång station. I rusningstrafik är den i vissa fall alldeles för trång.

Den andra saken är min huvudpoäng. Kristoffer Tamsons tog upp åtgärdsvalsstudien. Jag har svårt att förstå varför Socialdemokraterna inte vill ta fram en sådan. Den enda slutsats jag kan komma fram till är att man vill spara det här till att vara en valfråga. Är det så?

Anförande nr 143
M s c i w o j S w i g o n (SD): Det senaste inlägget var intressant. Vi kan ju trots allt notera att regionstyrelsen besvarade motionen först 2021, trots att den lämnades in 2017. Det har hänt en hel del. Javisst, vi har fått till en utredning, men vi kan fortfarande höra hur det har fortsatt i något slags politisk pajkastning. Och man kommer inte fram till något konkret beslut i vare sig kommunen eller regionen, där man anser att det här är kommunens fel och så vidare.

Det gäller att vi får ett resultat. Du leder ju regionen i det arbetet, Kristoffer, och borde självklart samla även oppositionspartierna i detta och se till att det här blir gjort. Dessutom borde du i din roll och Irene se till att det inte ligger motioner helt obesvarade sedan förra mandatperioden, i stället för att skylla på att det har skett förändringar i personaluppsättningen eller vad du nu skyller på.

Jag noterar dock att svaret på motionen inkom i september 2021, vilket inte är särskilt länge sedan. Den har alltså legat i fyra år, förmodligen utan att någon har tittat på den. Nu har den dykt upp, och man har insett att det är en viktig fråga. Det här är väldigt surt, eftersom det i slutändan är de som bor i Botkyrka som påverkas och drabbas. Det har mer blivit en politisk lekstuga av en viktig fråga.

Återigen yrkar jag bifall till motionen även om det finns en utredning, men jag vill se handlingskraft från både de styrande och oppositionen.

Anförande nr 144
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige! Nu är det väldigt sällan, för att inte säga aldrig, så att motioner från Sverigedemokraterna får saker och ting att ske. Här skedde saker redan tidigare, och saker har skett under tiden och kommer att ske efter att motionen behandlats, en motion som vill att något ska utredas som redan är utrett.

Vi står som sagt var redo i detta arbete. Men vi vill genomföra det enligt konstens alla regler av den enkla anledningen att vi måste behandla alla kommuner och alla intressenter i regionen lika. Vi kan inte ge någon en gräddfil och säga att de inte behöver göra sin hemläxa och inte göra sitt förarbete på samma sätt som alla andra kommuner måste göra. Det här måste ske på ett likartat sätt vad gäller åtgärdsvalsstudie, avsiktsförklaring och genomförandeavtal. Det gäller även när man ska säkerställa medel och placering i den nationella planen respektive länsplanen. Det här måste ske enligt konstens alla regler.

Här kan man konstatera att det inte finns någon åtgärdsvalsstudie. Man kan också konstatera att när Botkyrka kommun yttrades sig om både den nationella planen och länsplanen tog man över huvud taget inte upp den här infrastruktursatsningen för egen del till skillnad från till exempel Sigtuna kommun som under en socialdemokratisk ledning, som sedan togs över av Moderaterna, lyckades både initiera och landa en åtgärdsvalsstudie, en avsiktsförklaring, ett genomförandeavtal och annat. På samma sätt har Sollentuna gjort det i bred politisk enighet.

Vi är gärna behjälpliga i detta. Jag kan påpeka såväl en som två och tre gånger – och kommer så att göra om någon hör av sig – att våra tjänstemän gärna har ännu fler dialogsamtal och förklarar det här och lägger fram det hela utöver det formella och informella sätt som man redan har gjort det på. Men jobbet måste till syvende och sist göras någonstans. Om man som kommun inte mäktar med att göra en egen åtgärdsvalsstudie vet jag att man kan vända sig till Trafikverket för att få deras hjälp att få den gjord. Då får man betala för det. Det måste man bara vara villig att göra om man vill rulla igång stora satsningar som denna som inkluderar stadsutveckling och omgörning av stora delar av väginfrastrukturen, något som kan ha påverkan på järnvägens infrastruktur såsom pendeltågstrafik, fjärrtåg och annat.

Jag tror att det här är viktigt och att det är rätt. Vi står som sagt redo att hjälpa till från vår horisont. Vi har utrett det och är säkra på att det här är rätt att göra, och vi är villiga att ställa upp med vår expertis precis på samma sätt som vi gör för andra kommuner och också vara med och medfinansiera det som är vår del i satsningar som dessa. Det handlar om inredning, teknik, spärrar, bemanning och förvaltande av en sådan uppgång. Vi är som sagt var mer än villiga att dra igång arbetet, och jag är också villig, i den mån det finns ett intresse, att på nytt skicka våra tjänstemän tillsammans med Trafikverket till Botkyrka kommun för att sitta på möten eller sända över formella skrifter om det kan tänkas behövas för att jobbet ska bli gjort.

Ibland kan infrastruktur verka byråkratiskt, men om man gör hemläxan blir det också verkstad. Det är min erfarenhet.

Anförande nr 145
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Herr ordförande! Vad motionen beträffar anser jag att det inte finns skäl att göra fler utredningar på området. Skälet till att vi inte vill stödja den är alltså solklart.

Frågan är dock viktig. Jag förutsätter att Kristoffer nu tar ett initiativ eftersom det finns påstötningar för att genomföra ett politiskt samtal, ett möte, med Botkyrkas kommunledning. Jag förutsätter att du tar dig tid att göra det. Ta gärna med tjänstemän! Be gärna Botkyrka kommun att ta med ansvariga tjänstemän! Bjud gärna också samtidigt in Trafikverket! Då kanske man kan ta upp den boll som redan spelats in via den WSP-studie som på många sätt är väldigt bra. I så fall kan vi kanske skrida till verket, och vi alla kanske slipper ha detta som valfråga framgent. I stället kan vi snarast se till att våra medborgare i en stor expanderande kommundel får den möjlighet som många andra i vårt län har, nämligen att befinna sig på perrongerna med god säkerhet men också med gott passagerarflöde.

Den som vill beskåda Tullinge station i rusningstid borde ta sig en tur dit ut för att se hur det faktiskt upplevs när man själv är på plats.

Anförande nr 146
T u v a L u n d (S): Jag vill börja med att understryka att detta är en otroligt viktig fråga. Det är en viktig fråga för Botkyrka, men det är framför allt en jätteviktig fråga för Tullinge. Det behövs verkligen en ny uppgång. Det handlar dels om hela utbyggnaden av Riksten. Dels ökade befolkningen i Tullinge otroligt mycket redan tidigare när hela trädgårdsstaden kom till. Om man befinner sig på perrongen i rusningstrafik när tågen kommer samtidigt från båda håll är det, enligt mig, en säkerhetsrisk.

I kommunledningen, som också jag representerar förutom när jag sitter här, tycker vi att vi har drivit på i frågan. Precis som flera har sagt har frågan drivits av väldigt många partier, egentligen från alla delar av blocken. Därför är det ännu konstigare att ingenting har hänt. Vi i kommunledningen har avsatt pengar i vår investeringsplan för att kunna visa att vi är villiga att betala för det här. Som tidigare har framgått har vi också gjort en utredning. Nu säger Kristoffer Tamsons att den inte duger. Okej. Fine. Låt oss då prata om vad vi kan göra för att komma vidare.

Vi hade nyligen en gruppledarträff här där samtliga partier i Botkyrka gemensamt stod bakom en inbjudan till Kristoffer Tamsons för att få till ett samtal så att den här perrongen som behövs i Tullinge kan komma till stånd. Jag hoppas att vi i stället för att skylla på vem som gjort vad eller peka finger gemensamt nu kan komma framåt. Det viktigaste är ändå att Tullingeborna får den här uppgången, att det blir säkert på Tullinge station och att vi levererar detta till våra uppdragsgivare, det vill säga de som bor i hela Stockholms län och i det här fallet Botkyrkaborna.

Anförande nr 147
Regionrådet T a m s o n s (M): Jag står redo, som sagt var, för att vi ska se till att (ohörbart) i denna åtgärdsvalsstudie.

Men om ni ska bjuda in mig så bör ni kanske också bjuda in den som är ytterst politisk ansvarig för ägandet av infrastrukturen och ägandet av stationen. Han heter Tomas Eneroth och är infrastrukturminister, socialdemokrat, och den som slutligen bestämmer över vad hans myndighet Trafikverket ska göra och inte göra med sina anläggningar och därtill har möjlighet att i nationell plan avsätta pengar för att få jobbet gjort kring det han äger, styr och förfogar över.

Jag kommer gärna, jag hoppas att Tomas Eneroth gör detsamma.

Tack för en bra och konstruktiv debatt som jag hoppas nu verkligen kan föra denna fråga framåt, för det förtjänar den och det förtjänar Tullingeborna!

Anförande nr 148
T u v a L u n d (S): Jag vill bara säga att Kristoffer är väldigt välkommen till Botkyrka. Jag ser fram emot vårt kommande möte. Jag hoppas att vi kommer framåt i den här frågan.

§ 12 Motion 2020:59 av Msciwoj Swigon m.fl. (SD) om att införa civilklädda biljettkontrollanter som standard
Förslag 2022:2. RS 2020-0793

Anförande nr 149
M s c i w o j S w i g o n (SD): Herr ordförande! Som tur är har den här motionen haft en lite kortare behandlingstid i regionen.

I dag genomförs majoriteten av biljettkontrollerna i Region Stockholms kollektivtrafik av uniformerade biljettkontrollanter. Biljettkontrollanterna är tydligt synliga och har hög igenkänningsfaktor i vår trafik, vilket i sin tur leder till att vi i dag har individer som inte betalar för sin färdbiljett men som samtidigt har möjlighet att undvika en biljettkontroll. Det fåtal civilklädda kontrollanter som finns i dag arbetar främst med att kartlägga omfånget av fuskåkandet i kollektivtrafiken.

Sidor som finns på Internet som direkt uppmanar till betalningsvägran i Stockholms kollektivtrafik bekräftar strategin hos de här systematiska plankarna. Det framgår tydligt att igenkänningsfaktorn på kontrollanternas är hög och att det därmed ges utrymme att undvika en biljettkontroll.

Jag citerar ett par inslag som återfinns på en sådan hemsida.

Kontrollen arbetar ofta i grupper om åtminstone fem och som oftast lätta att känna igen på långt håll och särskilja från annan SL-personal. När du plankar är det alltid bra att sitta längst fram till höger i tåget så att du hinner se hela plattformen innan tåget stannar. Du håller då utkik på perrongen och ser om biljettkontrollanterna, blå- eller svartklädda, står där. Om vakter är med så är det ännu lättare att upptäcka kontrollen eftersom de har gula västar. Om du skulle se kontrollanter med eller utan vakter som står beredda att kliva på ditt tåg så går du av samtidigt som de kliver på. Det är bara att kliva på längst fram till höger i tåget och hålla lite utkik när tåget rullar in på perrongen ifall det skulle stå några kontrollanter där. Om det gör det så kliver du av tåget.

I Stockholm finns också stora varningsgrupper med 35 000 medlemmar som tipsar om var i kollektivtrafiken kontrollanterna befinner sig just nu.

Det här är ju till för att man ska komma undan kontrollerna som varnar andra för att upprepa samma mönster.

Vi menar således att de civilklädda kontrollanterna är mindre iögonenfallande vilket leder till att fler skyldiga åker fast och färre kan undvika kontroll exempelvis genom att byta vagn eller stiga av. Detta skapar även en viss osäkerhet hos potentiella plankare då risken ökar betydligt när de inte kan identifiera kontrollanterna. Därför vill vi ge uppdrag till trafiknämnden att införa civilklädda biljettkontrollanter inom kollektivtrafiken.

Med detta yrkar jag bifall till motionen!

Anförande nr 150
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige! Tack, Msciwoj Swigon, för motionen!

Låt mig först bara konstatera att de som tjuvåker i vår kollektivtrafik är avskum som stjäl från vårt gemensamma. Vi ska alltid vara väldigt tydliga med att markera mot dem i ord och i handling eftersom det som de gör är att stjäla från hederliga betalande resenärer, de stjäl från det hederliga betalande Stockholm. Och de gör så på ett sätt som dränerar vår kollektivtrafik på resurser, resurser som annars hade kunnat gå till att ha fler turer med tågen och bussarna, att hålla ännu mer rent och snyggt och tryggt än vad vi i dag gör eller för den delen att bygga ut och utveckla kollektivtrafiken och göra detta med även framgent låga biljettpriser på så sätt som vi har i Stockholm.

Den som tjuvåker stjäl inte bara från vårt gemensamma utan tenderar också många gånger att vara en person som på olika sätt och vis är skyldig till en annan typ av brottslighet, endera är på väg dit eller som redan är där. Det är ju någonting som inte minst de olika biljett-kontroller som görs tillsammans med polisen kan vittna om. När polisen är där så tar de inte sällan fast människor dels för tjuvåkning, dels i allt högre utsträckning för en mängd andra brott. Det kan handla om vapeninnehav, det kan handla om att polisen tar fast människor som ska sälja knark eller för den delen tar fast människor som på olika sätt och vis är på väg till eller från en brottsplats. Det är precis som polischefen i New York har sagt att *the criminals don't take the limousine to comit crimes*. De tar ofta kollektivtrafiken, inte minst i en storstadsregion.

Av den orsaken har vi ju en mängd olika trygghetsinsatser i vår kollektivtrafik där biljett-kontrollen, en väl utbyggd sådan, utgör en. Den får gärna växa till lite extra under kommande år, men jag är stolt över att man under min tid har fördubblat biljettkontrollen i SL-trafiken och med detta inte bara fått på plats utan även utökat de civila kontrollerna. De behövs, de kompletterar varandra.

Jag vill bara göra två kommentarer. Msciwoj Swigon nämnde i sitt muntliga anförande här att vi borde införa civilklädda biljettkontrollanter. Ja, det har vi alltså redan, och det har vi haft under lång tid och det är jag stolt över.

Det andra han nämnde var att han vill att de civila kontrollerna ska vara standard. Det finns mycket som talar emot detta. En väldigt viktig orsak är att förstå hur ett sammanhängande trygghetsarbete och ett sammanhängande arbete med att både förebygga och samtidigt bekämpa aktiva företeelser tar sig uttryck. Då räcker det inte bara att ha civilklädda poliser, väktare, ordningsvakter eller för den delen biljettkontrollanter som rycker in och slår till när olyckan är framme. Det är så att uniformerad, närvarande personal också ser till att förebygga, att avskräcka buset från att våga sig in i kollektivtrafiken och där ställa till med oreda som tjuvåkning.

Det är ju också någonting som inte minst polisens arbete vittnar om i hela världen. Det är kombination av en tydlig och närvarande uniformerad trygghetsinsats i form av poliser tillsammans med civilklädda som gör skillnaden.

Jag ser att det också är den väg som vi framöver ska arbeta utefter inom SL-trafiken, alltså mer uniformerad personal som kompletteras av civilklädda kontrollanter, gärna med stöd av ordningsvakter och polis.

Anförande nr 151
L e o n i d Y u r k o v s k i y (SD): Ordförande! Jag tänkte betona några saker som Msciwoj Swigon ursprungligen sade, för svaret vi hörde nu och svaret som vi fått skriftligen har på något sätt förbisett motionens andemening.

Mycket av problembeskrivningen är vi alltså överens om. Här är alltså frågan om man på allvar vill angripa det intäktsbortfall som uppkommer till följd av fuskåkande. De skattepengar som jag ibland försöker spara in här inom kulturverksamheten bleknar nästan jämfört med det inkomstbortfall som vi ser inom kollektivtrafiken, i alla fall under pandemin då den summan beräknas vara runt en miljard kronor årligen.

I det här fallet talar vi inte om att det är en gymnasieelev som glömde kortet hemma och inte vill betala med sms-biljett eller en berusad person som kanske har tankarna på annat efter en utekväll.

Det här handlar alltså om vanemässiga fuskare som systematiskt reser på andras bekostnad. I det fallet kan det nog stämma att synlighet hos personalen bidrar till betalningsvilja hos vissa. Men man måste då fundera på målgruppen. Det handlar om var kontrollanterna står och genomföra sina kontroller, om det verkligen ökar betalningsviljan hos de rutinerade fuskarna.

Kontrollanterna är synliga och lätta att känna igen, det är precis som Msciwoj sade. Det är en förutsättning för fuskåkarna. Detta framkommer inte minst om man tittar på diverse hemsidor som lär ut plankning. I det fallet är vi inte för att SL helt ska avskaffa dem som är uniformerade. Det är just för att fastställa att kombinationen blir verklighet med riktiga kontroller som faktiskt utförs av civilklädda också. I den frågan framgår det av motionssvaret att det finns civilklädda kontroller också. Men jag skulle också vilja ha svar på det påstående som vi hörde i det allra första anförandet om att de här främst för statistik eller om de faktiskt tar fast fuskåkarna. Vårt förslag utgår ifrån att det ska finnas fler civilklädda kontroller som faktiskt konfronterar plankare.

Det här är naturligtvis inte hela lösningen, men när det gäller just de rutinerade och regelbundna fuskåkarna så är det här helt klart en metod som är värd att testa och utvärdera ytterligare.

Jag yrkar bifall till motionen!

Anförande nr 152
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Herr ordförande! Jag tycker att det är jättebra att vi diskuterar den här viktiga frågan. Hur får vi stopp på och hur minskar vi det omfattande fuskåkandet som finns i vår SL-trafik i dag?

Jag tror att de synliga uniformerade biljettkontrollanterna fyller en jätteviktig funktion. När Msciwoj inledningsvis läste upp den information som de här nätverken för plankare sprider så ska man tänka på att det handlar om organiserade kriminella människor som vill agera kriminellt.

Det viktiga med de synliga biljettkontrollerna är ju att vi alla – vi vanliga hederliga människor, de 2,2 miljonerna av de 2,3 miljoner som bor i vår region – ser att biljett-kontrollerna fungerar här. Vi som betalar våra biljetter vet att kontrollanter kommer regelbundet och kontrollerar. Vi ser, även om vi inte själva blir kontrollerade den här gången, att andra blir kontrollerade. Det är jätteviktigt!

Jag tror att det viktigaste som vi behöver, för att komma åt de här grupperna av organiserade kriminella plankare som det handlar om, är bättre befogenheter för dem som kontrollerar, att till exempel i väntan på att polis kommer till platsen hålla fast den som vägrar visa upp legitimation och att ge befogenheter att faktiskt bötfälla dem som man fångar. Det är den absolut viktigaste formen av verktyg.

Om vi jämför Stockholm med Göteborg, där man ju har jobbat väldigt mycket i väldigt många år med civilklädda väktare, så tror jag inte att vi kommer att upptäcka att Göteborg egentligen har mycket mindre problem med plankning. Jag är inte motståndare mot att vi arbetar mer med civilklädda än vad vi gör redan i dag, men vi ska inte tro att det är den stora lösningen. I så fall skulle nämligen Göteborg till exempel inte ha någon plankning, och det vet vi av all information som vi fått att de faktiskt har. Det problemet finns även bland dem som jobbar systematiskt i stor utsträckning med civilklädda kontrollanter.

Med detta yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 153
S t e f a n B e r g s t r ö m (C): Ordförande, ledamöter och åhörare! Det blir oftast väldigt stort ekonomiskt fokus på plankning, men det finns också ett väldigt stort obehag som många resenärer upplever dagligen när någon plankare tränger sig in bakom dem i en spärr som leder till exempelvis tunnelbanan eller pendeltågen.

Jag pratade lite om detta i mitt anförande i budgetdebatten, och jag talade om min kamrat Martin som till och med blev mordhotad när han stoppade en plankare att gå in bakom honom. I sådana lägen är det faktiskt en stor fördel om det finns mycket synlig personal så att sådana situationer inte uppstår.

Det är en väldigt viktig signal att ha uniformerade biljettkontrollanter för alla oss som faktiskt gör rätt för oss varje dag och betalar för våra resor.

Jag tycker att Kristoffer Tamsons på ett utomordentlig bra sätt har redogjort för hur Region Stockholm arbetar med de här frågorna och förklarat att det också finns personal som är civilklädd. Det här arbetet måste vi alltid ha stort fokus på och utveckla vidare. Jag vill tydliggöra att det för Centerpartiet är fullständigt oacceptabelt med all den plankning som pågår varje dag. Det är oacceptabelt både av ekonomiska skäl men också på grund av den otrygghet som detta skapar bland många resenärer.

Med de orden yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 154
M s c i w o j S w i g o n (SD): Herr ordförande! Jag tror att den här debatten kanske har fokuserat kring fel typ av plankare. Det som Kristoffer var inne på och även Karl Henriksson är att det först och främst handlar om grovt kriminella människor. Låt oss se de här grupperna som samlar de här människorna på Facebook. Det är 55 000 människor som följer de mönster som våra biljettkontrollanter har varje dag i kollektivtrafiken. Jag har svårt att tänka mig att alla dessa följare är grovt kriminella, skjutglada knarkbaroner. Det handlar mycket om systematiska plankare, alltså vanliga människor som egentligen har satt det här i system. De har både råd och möjlighet att betala men inser att det är lätt att komma undan och det finns metoder för det. Det är den första gruppen.

Det är klart att det också finns de som Kristoffer och Karl pratar om också, men det är ju ett helt annat problem.

Det första vi ska ta itu med är den största gruppen, den som jag nämnde tidigare, de systematiska plankarna som har gjort på det här sättet i åratal. Det här beteendet har ju funnits jättelänge och det har alltid funnits en viss organisation kring det. Det har bildats en subkultur kring det hela också. Det föreslås i motionen ett sätt att komma runt det här problemet, att få bort just den typen av plankare. Att vi dessutom har en massa andra ovälkomna individer i kollektivtrafiken är ett annat problem, och det är ett mycket större och allvarligare problem, men båda måste ju bemötas.

Något måste göras, och det måste göras för att åstadkomma en effekt som vi inte har sett de senaste åren i alla fall. Det är därför den här motionen föreslår någon sorts trendbrott.

Vidare föreslår vi införandet av flera andra verktyg som också behöver komma på plats, vilket så klart finns med i motionen.

Men någonstans hoppas vi att vi ska få bort först och främst dem som är systematiska plankare som har det här som något slags sport.

Anförande nr 155
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Herr ordförande! Jag vill vara tydlig nu gentemot Msciwoj när jag talar om organiserade kriminella. Jag menar i det här sammanhanget inte nödvändigtvis gängkriminella med skjutvapen, utan jag menar att det är en organiserad kriminalitet att systematiskt jobba med att inte betala sin biljettavgift. Det är också en form av kriminalitet.

Jag håller med dig om att det är de här grupperna som systematiskt ägnar sig åt plankning som man behöver komma åt.

Anförande nr 156
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande! Jag skulle omvänt vilja vända mig emot påståendet att plankare eller tjuvåkare i vår kollektivtrafik skulle utgöras av några vanliga människor, för det utgör de definitivt inte. Vi talar om några få procentenheter i vårt samhälle, nedtryckta till detta fåtal före pandemins början, ska sägas, genom framgångsrikt antitjuvåkningsarbete gentemot dem som inte kan skilja på mitt och ditt och som tycker att det är rätt att ligga andra till last.

Vi talar också om vad vi vet, från internationell kriminologisk forskning, om en inkörsport till grövre brottslighet. Det handlar om det sociala kontraktet och om att upprätthålla ordningen i det offentliga rummet som är så oerhört viktigt. Det handlar om att tömma den överfylla papperskorgen, att sanera den klottrade väggen, att laga den trasiga rutan liksom att agera mot den här typen av överträdelse som tjuvåkning utgör. Det är ju det som städer med problem med ordningsstörningar, med kriminalitet och annat har pekat ut som oerhört viktigt för att också komma till rätta med den grövre kriminaliteten.

Det börjar aldrig med en sprängning, det börjar aldrig med en skjutning. Det börjar med att vi långsamt trasar sönder samhällskontraktet genom att inte med tydlighet markera mot den här typen av avarter i samhället. Därför är det så viktigt att markera mot dessa avarter. Därför är det så viktigt att inte tolerera dem som bryter mot vårt samhällskontrakt, oavsett om det handlar om tjuvåkning eller cykelstölder eller vandalisering eller hot eller våld, markera mot dem som står och hänger utanför butiken och stör hederliga betalande människor från möjligheten att gå in i eller ut ur lokalen när man ska handla. Det är så viktigt att aldrig ge upp att markera emot dem så att de vet för vem det här samhället finns till.

Min kollektivtrafik, mitt Stockholm, finns till för hederliga, betalande resenärer. Tjuvåkare ska inte göra sig besvär där. Jag ämnar fortsätta det arbetet och, som sagt var, det arbetet handlar om fler biljettkontroller, fler både uniformerade och civilklädda biljettkontrollanter. Det handlar om att backa upp dem, vilket vi tyvärr vet är nödvändigt vissa tider på dygnet på vissa platser, med ordningsvakter och polis. Vi har i intressanta exempel givit uttryck för att detta är på gång just nu, och jag väntar på utvärderingen av detta arbete. Och det handlar om att på olika sätt och vis, steg för steg markera på vilket sätt som den hederliga betalande resenären ska sättas i centrum för vårt arbete med att bedriva vår kollektivtrafik.

Det var en framgångssaga vi hade att berätta före pandemin när vi tryckte ner (ohörbart) tjuvåkning i SL-trafiken till historiskt låga nivåer till nytta både för vår ekonomi och för tryggheten, och hur vi faktiskt kunde se hur vi därmed nådde ett trendbrott jämfört med många andra storstäder i vår omvärld, inte minst om vi tittar på andra större städer i Sverige där ju tjuvåkningen många gånger har gått totalt över styr.

Det arbetet återupptas nu med kraft. Det har redan återupptagits. Vi ska nämligen inte ge oss förrän vi markerar mot den sista tjuvåkaren och ber den stiga av bussen, lämna tåget och ställa sig på rätt sida av spärren, det vill säga på utsidan.

§ 13 Motion 2020:65 av Jens Sjöström m.fl. (S) om att kollektivtrafiken är en förutsättning för tillväxt, företagande och jobb i hela Stockholms län Förslag 2022:3 RS 2020-0941

Anförande nr 157
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Låt mig först få tacka för svaret på vår motion om att genomföra en tillväxtanalys för företagande och jobb i relation till kollektivtrafiken i hela vårt län.

Svaret som vi fått är ganska förutsägbart och berör bland annat sådant som vi alla känner till såsom arbetet med Rufs 2050, strukturanalys, trafikförsörjningsprogram och kollektivtrafikplan 2050. Men det finns något som skaver och som gör att företag, deras anställda, arbetstagarorganisationer och kommuner upplever att de inte blir lyssnade på.

Låt oss bara göra en liten tillbakablick. Fram till mitten av förra mandatperioden utarbetades årligen en analys som också debatterades i fullmäktige om tillväxtens förutsättningar i vårt län. Fram till förrförra mandatperioden fanns i trafiknämnden en politisk struktur där den politiska dialogen skedde mellan kommunföreträdare och trafiknämnden. Tidigare var det trafikförvaltningen som utifrån ett samhälls- och resenärsperspektiv utarbetade förslag till årliga trafikförändringar efter dialogerna med kommunerna. I dag är det främst de upphandlade trafikföretagen som föreslår effektiviseringar som ett led i att få utdelningar av VBP-avtalen.

Vi socialdemokrater ser vikten av att hålla ihop hela länet och att ge förutsättningar för att alla kommuner ska kunna utvecklas. Företagande, jobb, service och gemensam välfärd är förutsättning för att människor ska trivas och bidra till utvecklingen. Vår arbetsmarknadsregion likväl som studier och fritid förutsätter effektiva kommunikationer för att människor ska kunna lägga sina livspussel.

Vår motion är skriven mot bakgrund av alla de berättelser som vi får när vi samtalar med näringslivet och dess organisationer, arbetstagarorganisationer och kommuner. Lokala företag beskriver hur bristen på kollektivtrafik som går ut till och inom arbetsplatsområden vid tider som efterfrågas gör att personalförsörjningen blir svår att klara. Arbetstagar-organisationer beskriver hur deras medlemmar har att välja på extrema restider eller att säga upp sig då omstruktureringar sker och man bor i en del av länet medan företaget kanske flyttar till en annan del.

Kommunen beskriver hur dialogen med trafiknämnden i dag helt hänvisas till tjänstemän, och remisser med trafikförändringar som snart kommer att genomföras drar undan mattan för ett långsiktigt planeringsarbete för bostäder och arbetsplatser.

Ordförande, ledamöter, vi vet alla att tillväxten i vårt län är en viktig fråga främst för vår regions utveckling men också för hela landet. Kompetensförsörjningen är ett stort problem för många företag liksom för offentlig sektor. Innan pandemin kom bedömdes bristen vara uppemot hundratusen personer i Stockholms län.

Vi vill att alla som kan arbeta ska göra det. Det är en del av samhällskontraktet och skapar förutsättningar för en stark välfärd som alla ska kunna ta del av. Att försörja sig och sin familj kräver att man kan ta jobb som erbjuds runt om i vår region. När företag vittnar om att de vill etablera sig närmare city, när andra företag inte får gehör för de problem anställda har att ta sig till jobbet eller att de som saknar långsiktiga spelregler inte vet om de vågar etablera sig så är detta för mig tillräckliga bevis för att saker och ting inte fullt ut fungerar som de ska. Därför är det viktigt att göra denna tillväxtanalys i relation till kollektivtrafiken.

Bifall till motionen!

Anförande nr 158
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige! Tack, Jens Sjöström med flera, för motionen! Den berör en mycket viktig fråga, och det är ju hur vi på olika sätt kan samverka från regionens sida och våra olika verksamheter för att ytterligare stärka vårt tillväxtfokus och tillväxtperspektiv.

I det sammanhanget ska vi komma ihåg, vilket jag tror kan vara ganska viktigt att komma ihåg, att vi faktiskt inte har något att skämmas över. Här har vi sedan länge, sedan storlandstinget grundades, ett särskilt utpekat tillväxtansvar. I den här frågan gick vi före de flesta andra regioner i Sverige, och jag tycker (ohörbart) grunda en gemensam kollektiv-trafikregion under SL:s paraply för att på så sätt kunna få en bättre och större och mer vidsträckt trafikplanering. Det handlar om en trafikplanering som förenklade för både resande och utveckling av kollektivtrafiken i förhållande till vad som historiskt sett och delvis faktiskt i vår omvärld fortfarande är fallet.

Vi har på olika sätt och vis jobbat med vårt regionala utvecklingsuppdrag med överens-kommelser, med breda samråd och med allt från det regionala utvecklingstalet och trafik-försörjningsprogram, till stomnätsstrategier och olika planeringsramverk, åtgärdsvalsstudier, kollektivtrafikplaner och annat för att flytta fram våra positioner när det gäller att åstadkomma samverkan mellan just arbetsmarknadsperspektivet och tillväxtperspektivet och kollektivtrafikperspektivet.

Mycket kan vi göra, men vi kan inte göra allt själva. Vi var ju inne på en tidigare fråga här där vi påpekade vikten av att det ibland är kommunen som har (ohörbart), och väldigt ofta har ju våra kommunala samråd utifrån kommunernas önskemål också tagits till utgångspunkt för att det är kommunerna som ska samla ihop och väga av kommuninvånarnas, näringslivets och andra aktörers intressen att på ett bra och avvägt sätt för att sedan i dialog med den regionala kollektivtrafikmyndigheten, vår trafik förvaltning, kunna göra det mesta och bästa möjliga utifrån de resurser som vi har till förfogande.

Dessa resurser är förvisso alltid för knappa, det ska sägas. Alltid behövs mer därför att vi i det här länet älskar vår kollektivtrafik, och vi vill gärna att den ska finnas ännu närmare oss och ännu tätare och att vi ska ha ännu större möjligheter att resa med den. Men vi vet att offentliga resurser alltid är begränsade, att de är knappa och vi alltid måste göra avvägningen mellan vad som är största tänkbara samhällsnytta, precis på samma sätt som företagaren gör när den på sin sida kanske gör avvägningen av vad som är största tänkbara nytta utifrån deras perspektiv eller som kommunen gör utifrån kommunens offentliga investeringar.

Men här finns säkert mer att göra. Och jag tycker att det finns en del kloka ansatser och resonemang i den här motionen som jag ser framför mig att både jag i min roll men också Gustav Hemming i sin roll gemensamt ska kunna föra samtal med varandra om och med våra förvaltningar om. Säkerligen kan vi också resonera med det kringliggande samhället, för om det är någonting som jag tror att vi båda har lagt oerhört mycket tid på under den tid som vi har haft våra uppdrag så är det på tid att vara där ute, att vara närvarande, lyssnande, att försöka höra olika synpunkter och väga av olika ståndpunkter både när det gäller det långsiktiga strategiska arbetet för att skapa jobb och tillväxt och utvecklingsmöjligheter. Men det gäller också när det handlar om det många gånger tuffa kortsiktiga arbetet med att göra avvägningar från ett år till ett annat vad vi mäktar med, vad vi borde göra och vad vi kan göra.

Tack för en bra motion! Låt oss fortsätta att arbeta med den!

Anförande nr 159
Regionrådet H e m m i n g (C): Ordförande! Tack, Jens och Robert med flera, för er motion! Jag ska först säga att jag ofta tycker att det kommer intressanta uppslag i motionsform från dessa motionärer. Det kan vara krav på utredningar som inte behöver göras eftersom de redan är gjorda, men det finns ofta en intressant tanke i motionen.

Jag tycker dock att Jens anförande var mer intressant än själva motionen. Jag kan nämligen inte riktigt se att ytterligare en utredning av något som vi redan vet skulle tillföra särskilt mycket nu om det skulle handla om vilken typ av kollektivtrafik och på vilket sätt den bidrar till tillväxten.

Det som jag framför allt tror är viktigt är att ha arbetssätt i praktiken som säkerställer att vi lyssnar på näringslivets behov, att vi ser till att kollektivtrafiken kan angöra viktiga arbetsplatser till exempel och snabbt ansluta till näringslivets behov. I den frågan har ju Kristoffer och många andra i andra debatter beskrivit hurdan ordningen är och att kommunerna har en viktig roll när det gäller att fånga upp detta.

De fakta som ni beskriver i motionen är på en ganska övergripande nivå. Man kan lägga till att vi känner väl till och använder ständigt i argumentationen i förhållande till exempelvis staten det faktum att trängseln kostar 6 miljarder varje år, kanske ännu mer, i Stockholmsregionen.

Jag kan inte riktigt se att en ny utredning är det som behövs för att leverera nya argument. Vi känner väl till detta. Kollektivtrafiken är en jätteviktig tillväxtfaktor. Den är beaktad i tillväxt- och näringslivsstrategierna. Den är tung i Rufsen. I länssamarbetet och i andra sammanhang är det sambandet mycket levande. Däremot tror jag att det finns all anledning att noga lyssna på de signaler som Jens lyfter upp i sitt anförande.

Med det tycker jag att den rätta hanteringen av motionen och dess förslag är att anse motionen besvarad, men jag delar föregående talares uppfattning att de frågeställningar som lyfts upp, inte minst i Jens anförande, är viktiga att följa upp.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 160
Lina El Yafi (V): Tack, Jens, för att du lyfter upp viktiga frågor i din motion och pekar på kollektivtrafikens betydelse för att kunna ta sig till och från arbetsplatsen på ett hållbart sätt och att stärka kollektivtrafikens roll för att skapa jobb.

Det finns mycket att göra när det gäller att bättre planera för kollektivtrafiken till arbetsplatser. Många arbetsplatser flyttar längre ut, vilket försvårar möjligheten att ta sig till jobbet. Ännu svårare är det för dem som jobbar på obekväm arbetstid. Vi behöver göra det enklare för invånare att pendla, att ta sig mellan arbetet och hemmet. För en mer hållbar region, för klimatet och folkhälsan, tror även jag att vi behöver minska avståndet mellan bostad och arbetsplats. Det handlar då om andra faktorer, såsom bostadsfrågan. Det behöver byggas fler och billigare bostäder som gör att invånarna kan bo närmare sitt arbete och inte behöver pendla kors och tvärs.

Anförande nr 161
Robert Johansson (S): Herr ordförande, kära fullmäktigeledamöter och åhörare! Kollektivtrafiken måste möjliggöra att folk kan ställa bilen. För den som arbetar på ett lager eller ett [ohörbart]område, där bilen är norm, måste samhället möjliggöra omställning. Kollektivtrafiken behövs för att vi ska klara Stockholmsregionens tillväxt. I dag bor de flesta på den södra sidan av staden, medan arbetsplatserna i större utsträckning finns norr om staden. Vi vet att det blir köer på många av vägarna i vår region. Därför måste fler använda kollektivtrafiken, både för klimatets och för trängselns skull. Att kollektivtrafiken finns och hjälper till att hålla ihop länet är av yttersta vikt.

Jag träffade under arbetet med tillväxt- och näringslivsstrategin många fackliga organisationer. En av dem var Handelsanställdas förbund. Deras medlemmar står inför en snabb utveckling när det gäller e-handelns expandering. Det innebär mer lagerhantering, mer logistik och större lagerområden som inte sällan placeras långt från bostäder för att ha nära till olika distributionsvägar. Samtidigt börjar de arbetet tidigt på morgonen, ibland jobbar de till och med treskift. Där måste kollektivtrafiken möta upp med tidiga morgonbussar som gör det möjligt att ta sig till arbetsplatsen på ett smidigt sätt. Om Stockholmsregionen ska fortsätta att växa hållbart måste kollektivtrafiken hänga med i den utvecklingen.

Jag blottar lite grann min strupe här, men Kristoffer talade om att kommunerna har en viktig roll i att fånga upp detta, det vill säga vad som behövs när det, som jag tolkade det, kommer till indragningar, turtäthet och när första och sista bussen går. Om jag ska tro på de berättelser som jag får höra — man kan naturligtvis avfärda dem som anekdotiska, men de är många — gör kommunerna inte det. De berättelserna kommer från exempelvis dem som jobbar inom handel och på lager. Därför tror jag inte att det räcker att besvara motionen, men jag uppskattar verkligen tonaliteten både från Kristoffer och från Gustav när det gäller Jens motion. Den bild jag möter är att samverkan mellan näringslivsorganisationerna och arbetstagarorganisationerna och deras fokus på kollektivtrafikens roll för företagande och jobb finns inte i dag. Om det är så att parterna upplever att den inte finns då finns den troligen inte, eller så har vi inte berättat om den, och då behöver i synnerhet motionens andra att-sats bifallas.

Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 162
Regionrådet Sjöström (S): När jag hörde Kristoffer och Gustav trodde jag ett tag att det skulle komma ett bifall, att man hade ändrat inriktningen till beslut, men så var icke fallet. Jag tycker att det är lite märkligt att man landar i ett besvarande, för med den nära samverkan med näringslivet och arbetstagarorganisationerna skulle vi kunna öka förutsättningarna runt om i länet för att driva företag och skapa jobb och tillväxt i regionens alla olika delar.

I dag pekar man från förvaltningens sida på att det finns ett antal utmaningar — de glesbefolkade delarna, de tvärgående förbindelserna och så vidare — men jag vill påstå att problemet är större än så. Det sker en viss hyvling av morgon- och nattrafik, vilket leder till att människor som jobbar inom servicesektorn på obekväma arbetstider får svårare att ta sig till och från jobbet. Vi vet att det finns en kompetensförsörjningsbrist som många företag kämpar med, och vi vet också att kommunerna många gånger kämpar med att över huvud taget få uppmärksamhet för att de har stora, ganska välkända arbetsplatsområden där det finns stora brister vad gäller kollektivtrafiken. Det är klart att det blir en begränsning när man ska fortsätta att expandera och utveckla sin verksamhet.

Som Gustav nämnde finns det en rapport, *Tid är pengar*, som WSP gjort för Svensk Kollektivtrafik. Den pekar på att trängsel och förseningar i dag kostar 5—6 miljarder i vår region. Många gånger är det relaterat till uteblivet arbete eller uteblivna studier när man räknar det i form av ett värde.

Vår slutsats är snarast att det även samhällsekonomiskt borde finnas mycket att vinna på att ta fram en tillväxtanalys i relation till kollektivtrafiken genom att ha ett resenärsfokus och se det som en samhällsservice snarare än såsom det i dag fungerar i många delar. Men då måste utgångspunkten vara allmänintresset och kanske inte i första hand vilka möjligheter trafikbolagen ser till större lönsamhet. Vi måste ha ett samhällsperspektiv när vi för den diskussionen tillsammans med många av våra stora och medelstora företag men också med våra expanderande småföretag runt om i vår region.

Återigen: Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 163
Regionrådet H e m m i n g (C): Vi vet att det finns starka samband mellan tillväxt och kollektivtrafik och att det är jätteviktigt för näringslivet. Det kan inte ha undgått någon. Det står i tillväxt- och näringslivsstrategin att kollektivtrafiken är en av förutsättningarna för tillväxten. Jag tror därför att det är lika bra att hoppa över analysen. Däremot tycker jag nog att den delen som, fastän svagt uttryckt, finns i den andra att-satsen är av visst intresse, det vill säga att skapa direkta mötesplatser mellan näringslivet och regionen när det gäller viktiga utvecklingsfrågor. Ett sådant initiativ har tagits av Mälardalsrådet när det gäller Godstransportrådet. Vi har även Kompetensarena Stockholm och så vidare. Inte heller där kommer vardagsbehovet för den vardagliga småföretagaren knappast att kunna mötas. Det är mer en fråga om hur man får så gena och bra vägar som möjligt in i processerna kring trafikplaneringen. Det är det viktiga där.

Men jag tycker absolut att det kan vara ett tankefrö att ta under övervägande, kanske i samband med att vi ska ta fram nästa Rufs, eller kanske kan vi övergripande vad gäller tillväxtfrågor skapa någon form av näringslivsråd där även kollektivtrafik och regionplaneringsfrågor skulle kunna lyftas upp. Men det viktigaste är nog att säkerställa att kommunerna lyfter upp dessa frågor och säkerställa att den vardagliga dialogen fungerar så bra som möjligt.

Med tanke på att en analys knappast behövs eftersom vi redan vet det här tycker jag verkligen att vi står på stabil grund när vi föreslår att den här lite skissartade motionen, som delvis slår in öppna dörrar inom ett område som är viktigt och där motionärerna sitter på kloka uppslag, ska besvaras. Däremot är det klokt att fortsätta att följa frågorna.

Anförande nr 164
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Repliken är egentligen både till Gustav och till Kristoffer. Jag hade inte förväntat mig att ni skulle ändra ert förslag till beslut, som ni förstår. Så har vi väl aldrig sett er göra tidigare. Men jag är glad och tacksam för att ni ser värdet i den problematik som vi kan se och som vi lyssnar in ute på fältet hos våra kommuner och våra företag runt om i vårt län.

Jag ser fram emot att vi fortsatt kan ha en konstruktiv process kring frågorna. Jag tror att det är viktigt att framför allt skapa långsiktighet i planeringsförutsättningarna för våra kommuner men också i nästa skede för våra företag och alla de människor som många gånger bestämmer sig för att flytta till den kommun där man jobbar för att få nära till jobb, skola, fritid och annat.

Vi är glada över tonaliteten i ert svar även om vi inte är glada över själva förslaget till beslut.

Anförande nr 165
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Herr ordförande! Jag vill tacka för en bra dialog i en viktig fråga. Jag tror att vi över blockgränserna är besjälade av att Region Stockholm ska fortsätta att växa med fler jobb, företag, infrastruktur och inte minst bostäder, som jag vet är en särskilt viktig fråga för dig, Gustav. Jag tyckte att du hade ett klokt resonemang i dagens tidning om långtidsarbetslösheten som bitit sig fast i regionen. Vi har alla ett ansvar att försöka göra allt vi kan för att trycka tillbaka arbetslösheten, på samma sätt som vi har ett ansvar att trycka tillbaka vårdskulden.

Med det sagt: Du var inne lite grann, Gustav, på att det i den andra att-satsen kanske finns en öppning för att bejaka den, givet den debatt, eller diskussion, som vi har här i dag. Vårt parti Socialdemokraterna och vår partiledare har tidigare framfört att vi ser ett behov av ett strategiskt, systematiskt arbete med näringslivet, såväl med våra stora industrier som med småföretag. Jag har verkligen tagit mig tid att träffa dem, oavsett storlek, och det har även mina partivänner, för att diskutera vad de behöver. Dels vill de, precis som du sade, ha access till våra olika processer, dels vill de ha ett gemensamt arbete för problemformuleringar och också ha åtgärdslistor för vad som behövs för att vi ska främja tillväxten, jobben och regionens totala potential. I dag saknas det gemensamma greppet om dessa frågor tillsammans med näringslivet och med andra relevanta parter.

Jag tror att vi egentligen är eniga. Det finns väl inte så mycket som håller oss från att skrida till verket. En liten uppmaning: Vi kanske kan ena oss om att-sats två.

Anförande nr 166
R o b e r t J o h a n s s o n (S): Jag håller med om i princip allt som Aida har sagt. Efter att ha lyssnat på debatten tänker jag dra tillbaka mitt yrkande och bara yrka bifall till att-sats två i motionen och att att-sats ett ska anses besvarad.

Anförande nr 167
Regionrådet T a m s o n s (M): Jag tänkte addera lite grann till samförståndet, som är av vikt inte bara i den här församlingen utan också i samverkan med många andra när det gäller den verktygslåda vi har. Det gäller det som historiskt kanske har identifierats som dagliga taktiska utmaningar, men till detta hör också frågeställningar om det långsiktiga, det som handlar om att greppa hela tillväxtarbetet i regionen, det som sker i vår regionala utvecklingsplan. Där har vi under senare år adderat en viktig sak som jag tror har saknats, och det är arbetet med kollektivtrafikplanen, som innebär att långsiktigt ta sig an och identifiera brister. Det ska ske i nära samarbete med kommuner och näringsliv och genom att brett i hela samhället fånga in resonemang om hur bostadsbyggandet kommer att utvecklas, hur arbetsplatser, företagande och resande kommer att utvecklas över en längre tid så att vi kan satsa resurserna rätt och i stor utsträckning också börja den kommunala planeringen på rätt sätt. Vi ska från start planera för att kunna kollektivtrafikförsörja på ett bra och klokt sätt när vi pekar ut nya stadsutvecklings- eller bostadsutvecklingsområden, eller för den delen arbetsplatsetableringar. Vi måste tänka mer på kollektivtrafiken från start.

I det regionala perspektivet jobbar vi mycket med detta. Vi gör det också i ett storregionalt perspektiv som jag tycker att vi inte ska glömma bort. Gustav var inne på det när det gäller den storregionala godsstrategin. Det går också att addera en bättre sits, ett arbete som i stort samlar politik, akademi, näringsliv, intresseorganisationer, arbetstagare och många andra i ett gemensamt ständigt pågående grupparbete om hur och på vilket sätt vi kan utveckla våra gemensamma ansträngningar inte minst när det gäller kollektivtrafiken men också andra delar och förutsättningar.

Jag tycker därför att vi har många verktyg i verktygslådan. Därutöver har vi, som sagt, en nära dialog med akademi, näringsliv och andra i regionen, något som jag vet att Gustav via sina olika forum, men även jag själv, är engagerad i.

Det ska bli mycket spännande att se remissvaren gällande Kollektivtrafikplan 2050 när de nu kommer in från olika näringslivsorganisationer och arbetstagarorganisationer. Det är en stor och viktig möjlighet att kunna vara med, tycka till och påverka när det gäller den typen av arbete. Sedan tror jag att vi har anledning att ständigt titta på hur vi på olika sätt kan utveckla formerna för vårt arbete utifrån alla de analyser och utredningar vi har på gång.

Jag tror, som sagt, inte att vi saknar verktyg och verktygslåda i egentlig mening, men frågorna uppstår: Ska något av det gamla bytas ut mot något annat i stället? Finns det något som ska användas mer och något annat lite mindre? Det tror jag är en diskussion som vi ständigt måste vrida och vända på. Vi ska inte glömma bort att vi har ett mycket framgångsrikt arbete när det gäller möjligheten att skapa tillväxt, jobb och utveckling i Stockholmsregionen, där kollektivtrafiken är ryggraden. Lite stolta ska vi allt vara när vi rankas högt som kollektivtrafikregion.

Anförande nr 168
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande! Jag vill jämka mig med Robert Johanssons modifierade förslag om att yrka bifall till att-sats två och ser fram emot voteringen.

§ 14 Motion 2021:7 av Anna Sehlin (V) om påstigning och visering i SL-bussarnas bakdörrar
Förslag 2022:4 RS 2021-0139

Anförande nr 169
Regionrådet S e h l i n (V): Fru ordförande! Den här motionen handlar om den situation som uppstod när man beslutade att bussarnas framdörrar skulle hållas stängda. Vi har ju varit väldigt glada, och bussförarna med oss, över att trafikförvaltningen var snabba med att framdörrarna när smittspridningen ökade i samhället. Det innebar dock att det inte längre gick att visera i bussarna. Framdörrarna var ju stängda, och viseringsmaskinen sitter där framme.

Vänsterpartiet har tidigare alltid förespråkat att det ska finnas viseringsmaskiner även vid bakdörrarna, och vi hoppades att en sådan lösning åtminstone skulle utredas eller utvärderas under pandemin, under försöket med de stängda framdörrarna.

Jag läser dock i motionssvaret att det är svårt att dra slutsatser om hur en sådan struktur skulle kunna se ut, med stängda framdörrar och viseringsmaskiner vid bakdörrarna, bara utifrån erfarenheterna från pandemin. Och så kan det mycket väl vara. Jag läser också i motionssvaret att trafikförvaltningen och SL vill ha ett fullskaligt försök på busslinje 4 för att se just hur vi ska kunna ha viseringsmaskiner i bakdörrarna och hur det påverkar flödena.

Allt detta ställde sig Vänsterpartiet bakom. Vi tycker att det är bra att utvärdera saker och se hur det funkar. Dock upplever vi att det går oerhört långsamt. Försöket på buss 4 skulle ha kunnat göras tidigare. Vi upplever också ett ointresse från majoriteten när det gäller att ha en struktur med viseringsmaskiner i bussarnas bakdörrar.

Under pandemin har det många gånger framförts att resenärerna är plankare, att de tar tillfället i akt och att man inte litar på dem och så vidare. Men det gör vi. Vi litar på resenärerna. Vi tror att blippmaskiner eller viseringsmaskiner i bussarnas bakdörrar skulle kunna vara väldigt bra för alla. Då skulle resenärerna på ett lätt sätt kunna visera sina biljetter. Flödena skulle kunna bli mycket bättre när bussarna stannar vid hållplats om alla bussarnas dörrar används.

Vi tror att om resenärerna med kommunikationsinsatser och tilltro uppmanas att visera och lär sig det kommer det också att fungera. Det går i andra städer i världen, Europa och Sverige, så varför skulle inte stockholmarna kunna klara en sådan sak? Men självklart behövs informationsinsatser och åtgärder från förvaltningen och SL, för att det ska funka.
Det vi framför allt vill med den här motionen är att trafikförvaltningen på allvar ska börja införa viseringsmaskiner vid bussarnas bakdörrar. Bifall till vår motion!

Anförande nr 170
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Fru ordförande! Precis som Anna Sehlin säger kan man ju närma sig den här frågan på många olika sätt. Från Miljöpartiets sida är vi naturligtvis måna om att vi ska ha en kollektivtrafik som är öppen och välkomnande, där vi beskriver våra resenärer i positiva ordalag och har tilltro till dem.

Men precis som du säger, Anna, är möjligheten till påstigning genom flera olika dörrar viktig, och försöket med detta kommer att vara en viktig del när det gäller att ta steg framåt i vårt framkomlighetsarbete. Det är också detta som vi vill utvärdera i det kommande försöket.

Anledningarna till att det är svårt att dra storskaliga slutsatser av det som har skett under pandemin är flera, och de beskrivs också i svaret på ett ganska utförligt sätt. Vi har haft en mindre resenärsvolym än tidigare. Vi har inte kunnat göra biljettkontroller på det som krävs om man ska ha påstigning i alla dörrar. Vi har inte varit ute med kommunikationsinsatser på det sätt som skulle behövas.

Ska man ha påstigning genom flera olika dörrar som ett sätt att snabba upp framkomligheten och därmed skapa lönsamhet måste man också reglera om hela kollektivtrafiksystemet utifrån detta. Det handlar i så fall inte bara om flytt av eventuella viseringsmaskiner, utan det handlar om flera olika insatser, vilket vi nämner i svaret.

Jag delar inte bilden av ett ointresse från majoriteten, framför allt inte från mitt eget parti, när det gäller dessa frågor. Vi brinner verkligen för att fler ska vilja ta kollektivtrafiken. Att man då kan komma fram snabbare och snabba upp påstigandet vid hållplatserna tror jag är en väldigt viktig faktor. Däremot kan man inte göra det på ett sätt som innebär att vi riskerar intäkterna för kollektivtrafiken och kan leda till bakslag i arbetet därför att det sker på ett ogenomtänkt sätt eller under förhållanden som inte är de normala, som under pandemin.

Därför vill jag yrka bifall till regionstyrelsens förslag i det här ärendet.

Anförande nr 171
Regionrådet T a m s o n s (M): Fru ordförande, fullmäktige! Låt mig ta vid och fortsätta det resonemang som Tomas var inne på. Man kan ibland vilja göra politik till teknik, men det kan vara ganska farligt. Teknik slår ju alltid politik, som Jan Stenbeck en gång lärde oss. Det gäller även hur vi ska ha det med teknisk valideringsutrustning ombord på våra bussar och varför.

Dels är det en fråga om hur flödet på våra bussar ser ut och hur vi tänker oss att vår kollektivtrafik ska fungera. Dels handlar det om vår intäktssäkring. Om man, som Vänsterpartiet anför i motionen, ser framför sig att man ska använda detta som ett sätt att säkra intäkter, kan vi av den här bilden se att det är ett uruselt förslag. Vi har på en väldigt vältrafikerad busslinje testat att flytta valideringsmaskinerna på samtliga bussar under längre tid. Det ni ser på den här kurvan är att resultatet av detta förskräcker.

Man kan se att resandet fluktuerar upp och ned. Men det man framför allt slås av är att valideringarna kraftigt går ned. De mer än halveras för att sedan tryckas ned mot 30 procent av det normala eller ännu lägre när man inte har framdörren öppen och när man inte har en kontrollerad och ordnad validering i busstrafiken.

Detta åskådliggör precis det som Tomas är ute efter. Det går inte att tro att detta är en bra intäktssäkringslösning, för det är det inte. Om en sådan här lösning hade testats på bred front – i stället för skyddsglasen och i stället för att öppna för en ordnad ombordstigning på nytt – skulle vi förra året ha gått miste om gigantiska intäkter. Det var alltså en dålig idé.

Man kan däremot ta med detta som en del i ett framkomlighetsarbete. Men då kan denna åtgärd inte stå ensam, utan den måste ha sällskap med omfattande andra framkomlighetsinsatser: signalprioritering, busskörfält och annat. Man måste också väga upp intäktsförlusten med stora och tydliga insatser i form av utökade biljettkontroller och annat.

Där är den lilla problematiken att Vänsterpartiet under pandemin inte har velat ha något av detta. Ni har inte velat ha vare sig ordnad ombordstigning framtill på bussarna eller, för den delen, biljettkontroller. Ni har ju velat ha den oreda som den här bilden visar.

Jag har valt att ta fram den här bilden, för den visar fakta. Vi kan tycka saker och vilja eller önska att världen ska se ut på ett visst sätt. Men här har vi svart på vitt från ett fullskaligt försök med just Vänsterpartiets förslag. Man kan leka med tekniken, men det kan få väldigt stora konsekvenser.

Som ni ser är bilden också rensad från pandemieffekter när det gäller minskat resande och sådant. Ska vi pröva sådana här saker ska det ske ansvarsfullt och klokt som en del i en framkomlighetsinsats, men det är en dålig idé om man vill diskutera intäkter i kollektivtrafiken.

Anförande nr 172
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vill för Socialdemokraternas räkning konstatera att vi som parti krävt att validering i de bakre dörrarna på SL-bussarna skulle ha startat redan i början av pandemin. Vi har tidigare krävt att försök skulle göras med detta men utan att få stöd från den blågröna majoriteten. I januari 2020, strax innan pandemin eskalerade och restriktioner började införas, var det ju tänkt att Arbetsmiljöverket skulle starta ett fokusarbete med anledning av att hot och våld inom kollektivtrafiken, särskilt mot bussförare, låg på en nivå som var uppemot dubbelt så hög som snittet inom andra yrken i Sverige.

Då restriktioner infördes och dessutom sjukskrivningstalen bland bussförare steg kraftigt våren 2020 beslutades, efter krav och protester från Kommunal och dess medlemmar, att framdörrarna skulle stängas. Förutom att det skyddade förarna i deras utsatthet innebar det också att hot och våld nästan helt försvann. Hot och våld är helt oacceptabelt, och vi har att utforma system som också skapar trygghet för förarna, så att de kan framföra bussen tryggt och säkert.

Vi kan också konstatera att flera linjer dras med ökade restider beroende på såväl framkomlighetsbrister för bussarna som att på- och avstigning tar tid. Kristoffer var inne på detta. Genom att ha blippmaskiner både fram och bak ökar förutsättningarna till effektivare stopp vid hållplatserna. I dag finns system med trafikvärdar som hjälper till med validering vid de hållplatser som har många resenärer, främst i rusningstid.

Många passagerare har under pandemin hört av sig både till oss som förtroendevalda och till SL:s kundtjänst när det gäller brist på möjlighet att validera sina biljetter. Resenärer utan smartphone som inte bor eller gör eller gör ett byte där det är möjligt att validera har känt sig utsatta för godtycklighet, och många har råkat ut för kontrollavgift trots att de velat göra rätt för sig.

Trafikförvaltningen har kommunicerat att man räknar med att tappa ungefär 100 miljoner kronor i månaden på att ha framdörrarna stängda. Trots detta vägrade man från den blågröna majoriteten att antingen sätta upp valideringsmaskiner i alla bakdörrar, till en kostnad av 120 miljoner kronor, eller flytta de befintliga till en kostnad av 12 miljoner kronor. För mig är det ett helt obegripligt ställningstagande.

Nu har man beslutat att genomföra ett försök på linje 4 – ett försök som vi menar redan har pågått i snart två år. Därför är det enda rimliga att införa valideringsmaskiner även vid de bakre dörrarna, precis som flera andra län har gjort. Det säkrar intäkterna, inte minst under pandemin, det kan minska restiderna och det kan minska hoten och våldet.

Självklart ska det finnas biljettkontrollanter som följer upp att valideringen görs som den ska. De bör dessutom vara anställda av trafikförvaltningen, som vi ser det.

Vänsterpartiet tar i sin motion också upp sin politik med generellt öppna spärrlinjer i kollektivtrafiksystemet. Så långt är vi socialdemokrater inte beredda att gå. Vi tror att stationspersonal som hjälper till med att lösa biljett är bra, liksom att man passerar genom spärren. Det är inte i koppling till dessa som hot och våld uppkommer, och det påverkar inte restiden eller gör att resenärerna inte kan göra rätt för sig.

Ordförande! Med anledning av detta kommer Socialdemokraterna inte att delta i beslutet, med hänvisning till vår egen politik på området.

Anförande nr 173
Regionrådet T a m s o n s (M): Tack, Jens, för inlägget! Jag uppskattar mycket att vi i dag för debatt i god samtalston.

Jag har en rak fråga som det vore intressant att få svar på. Kan du nämna någon region där Socialdemokraterna själva eller tillsammans med andra styr i majoritet och där man i kollektivtrafiken valt att, precis som vi, stänga framdörrarna under pandemin och sedan valt att inte öppna dem igen när det blev möjligt och inte heller nu avser att göra det, med hänvisning till dina argument?

Anförande nr 174
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Både Sörmland och Västmanland var tidigt ute med att flytta valideringsmaskiner längre bak i bussarna, för man såg att det kunde intäktssäkra under den tid som dörrarna var stängda. Nu när det finns möjlighet att öppna framdörrarna kommer man också att låta dem vara öppna.

I den politik som vi för har vi inte sagt att man ska ha framdörrarna stängda också när det inte råder pandemi. Vi har sagt att man ska kunna validera och ha tillträde till bussen oavsett vilket dörrpar man går in igenom, och det är en helt annan sak, Kristoffer.

Anförande nr 175
Regionrådet T a m s o n s (M): Det var ju inte svar på frågan, Jens. Kan du nämna någon region där man tvingats stänga framdörrarna och nu, när det blivit möjligt att öppna framdörrarna igen, kommer att välja att flytta valideringen bak i bussen och inte ha den där framme? Mig veterligen finns det ingen sådan region, oavsett vilken partifärg som styr – grön, blå eller röd. Jag har själv medialt också gått igenom argumenten för detta. Det handlar just om intäktssäkring, trygghet och annat.

Sedan kan vi behöva pröva en del saker när det gäller framkomligheten, men jag tror att man ska undvika att upphöja detta till allmängiltigt. Vi har ju inte framkomlighetsproblem dygnets alla timmar på alla våra busslinjer, långtifrån!

Anförande nr 176
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Det vore väl jättebra, Kristoffer, om det är så att vår region och vår kollektivtrafik kan gå före i detta. Det tror jag vore en ynnest och en förutsättning också för många andra att faktiskt se det som en självklarhet idag.

Vi vet att hot och våldssituationer måste förhindras. Vi vet att vi också måste se till att öka framkomligheten och snabbheten för bussarna. Vi vet också att det finns möjligheter att lita på människor och att låta dem validera också i de bakre dörrarna.

Anförande nr 177
M i c h a e l a H a g a (C): Fru ordförande! Mycket har ju hänt under pandemin som kanske också har fört något gott med sig. Anna nämner att många förare vill ha kvar påstigning bak i bussen. Många busschaufförer tyckte också att plexiglaslösningen var något som förbättrade deras arbetsmiljö, även om det är viktigt att en sådan lösning också måste vara godkänd.

Men när det gäller frågan om påstigning bak i bussen är det ingen hemlighet att Centerpartiet tycker att det är en bra idé att jobba med frågan om förbättrad framkomlighet och förbättrade resenärflöden. Påstigning i alla dörrpar är troligtvis något som ger en förbättrad restid på till exempel fyrans buss, även om det är många andra delar som behöver komma till för att bussen också ska komma fram snabbare i staden.

Den här motionen föregriper lite av det arbete som görs när det gäller framkomlighet, där buss 4 ska vara ett pilotprojekt och prövas för påstigning i alla dörrpar. Det är ett pilotprojekt där vi också kan lära oss mer om det här försöket. Det är klokt att införa det som en pilot för att också kunna följa upp att till exempel inte betalningsviljan minskar, vilka åtgärder som behövs och i vilken omfattning kontrollanter behövs och biljettkontroller måste ske för att säkerställa att vi också får biljettintäkter och att resenärerna betalar för sig.

Men visst finns det många fördelar med att också få upp busstrafikens hastighet här och nu.
Men när framdörrarna stängdes under förra året spreds också information rätt snabbt hos allmänheten att det är gratis att åka buss. Det är alltså viktigt med supertydlig information och att det måste vara lätt att betala för sig, och givetvis fyller biljettkontrollerna en viktig funktion för att vi inte ska få ett ökat systematiskt friåkande.

Sedan tror jag att det är viktigt att hela kollektivtrafiksystemet har en likartad betallösning, så att resenärerna känner igen sig. Så fort det blir avvikelser blir det också svårare.
Det måste vara lätt att köpa rätt biljett. Men jag ser fram emot försöket på fyrans buss och yrkar också bifall till regionstyrelsens förslag till beslut att anse motionen besvarad.

Anförande nr 178
Regionrådet S e h l i n (V): Fru ordförande! Tack för många bra inlägg i den här debatten! Jag kan hålla två saker i huvudet samtidigt och det märker jag att flera av majoritetspolitikerna och oppositionspolitikerna också kan. Det handlar alltså om ökad framkomlighet och om ökade flöden i bussar när man kan använda alla bussarnas dörrar för visering, påstigning och avstigning, och det handlar om intäktsökning.

Det som inträffade när majoriteten lät stänga framdörrarna var just att intäktssäkringen uteblev. Resenärerna kunde ju gå på genom bakdörrarna utan att visera. Det var därför vi skrev vår motion. I ett läge när framdörrarna var stängda behövde man skyndsamt sätta upp viseringsmaskiner, och det behövde kommuniceras till resenärerna att det fanns viseringsmaskiner och att man kunde använda dem.

Precis som har framförts i debatten här är resenärerna snabba och kan ta till sig information. De ser vilka dörrar som är öppna och vad som står på skyltar och så vidare. Jag har stort förtroende för att resenärerna klarar att använda viseringsmaskiner i bussarnas alla dörrar. Och sett i ljuset av hur pandemin har framskridit och det som händer i morgon ska vi så klart använda alla bussarnas dörrar, men det ska finnas viseringsmaskiner i dem, så att man kan gå på och av.

Sedan har vi detta med säkerhet och hot och våld. När föraren behöver kontrollera att resenärerna viserar uppstår en situation som kan leda till hot och våld. Vi skulle ju önska att kommunikationen från trafikförvaltningen och SL skulle vara att det är resenärernas ansvar att ha en giltig biljett – det är inte förarens ansvar. Då kommer vi in på detta med VVP, incitamentsavtal och sådant. Det är kanske en annan debatt.

Från vårt perspektiv litar vi på att resenärerna kan visera om det finns viseringsapparater. Jag har stor förhoppning om att försöket på fyrans buss blir av, kanske med start redan i morgon, för att få ett bra underlag.

Det är lätt att lägga fram underlag, Kristoffer Tamsons. Du är trafikregionråd och kan säga vad du vill. Men trafiknämnden har inte fått ta del av det underlag som du visade, och det vore ju också bra, så att vi kan ha samma underlag att föra dialog utifrån. Men, som sagt, om ni verkligen vill tror jag på försöket med busslinje 4, och jag tror också på att hålla båda dessa bollar i luften. Det handlar om framkomlighet och tillgänglighet men också om intäktssäkring. Då är viseringsmaskiner i bakdörrarna på alla bussar något som vi verkligen tror på.

Anförande nr 179
Regionrådet T a m s o n s (M): Jag kände bara att jag var tvungen att rätta ett faktafel i Anna Sehlins inlägg. Det är alltså resenären som är skyldig att vid kontroll uppvisa ett giltigt färdbevis i vår kollektivtrafik. Så är det redan i dag. Det är vars och ens personliga ansvar att ordna en giltig biljett. På samma sätt ser det ut i övriga Sverige också, mig veterligen, till exempel i Gävleborg, där en vänsterpartist är ordförande för kollektivtrafiknämnden. Såvitt jag har förstått har man där ingen annan uppfattning än vi har i de här frågorna.

Det är lätt att agera på ett visst sätt när man sitter i opposition, men när man sitter i majoritet agerar man ganska likartat. Detta handlar ju mycket om praktik och teknik och väldigt lite om politik.

Den bild jag visade riksdagen känd och har också kommunicerats i medierna av både operatörer och förvaltning. Det är ju vår expertis som säger detta. Att enkom göra som ni gör är ett dåligt sätt att säkra intäkterna. Det riskerar snarare att befästa dåliga vanor. Detta visar den här bilden. På busslinje 676 minskade valideringsgraden från 95 procent till 30 procent på bara några dagar.

Anförande nr 180
Regionrådet S e h l i n (V): Om nu detta är så känt kan du ju också presentera det för trafiknämnden. Jag ska inte som ledamot i trafiknämnden behöva se detta i medierna, utan du kan väl ta fram det som ett diskussionsunderlag eller beslutsunderlag för nämnden.

Om det nu är så tydligt att resenären har ett eget betalningsansvar behöver var ju inte utforma våra incitamentsavtal så att förarna ska titta på om resenärerna blippar eller inte. Då kan vi, precis som du säger, kommunicera till resenärerna att de har ett eget betalningsansvar och kommunicera till operatörerna att de inte behöver arbeta med detta. Då kan vi också sätta upp viseringsmaskiner i alla bussarnas dörrar, så att det blir lätt att ta sig in och ut och lätt att visera. Vi lyfter det ansvaret från förarna. De behöver inte oroa sig för huruvida resenärerna viserar eller inte utan kan fokusera på att köra bussen.

Anförande nr 181
Regionrådet T a m s o n s (M): Det innebär ju inte att det är fritt fram och High Chaparral när det gäller att ha ordning och reda på dem som stiger ombord på våra bussar och att de löser en giltig biljett. Det är ytterst resenärens ansvar att kunna uppvisa en giltig biljett vid kontroll, men vägen dit handlar om att vi på olika sätt arbetar med att möjliggöra detta och också säkerställa att en validering verkligen sker. Det görs genom många olika insatser, både i Stockholm och i övriga delar av landet.

Sedan är det som sagt inte jag som säger detta. Det här har du fått svar om i skrivelser till förvaltningen, där förvaltningens expertis har svarat både en, två och tre gånger på detta. Också i förvaltningschefsinformation har vår förvaltningschef redogjort för detta, visat bilder och redogjort för statistiken över hur det har gått under pandemin med stängda framdörrar. Det kan inte komma som någon nyhet.

Ibland är det lite märkligt här på våra fullmäktigesammanträden att det alltid framstår som om våra trafiknämndssammanträden – med all den information som där delges och alla svar på skrivelser som där ges – aldrig ägt rum, utan vi ska börja om från början med allt. Jag tror att vi kan bättre än så.

Anförande nr 182
Regionrådet S e h l i n (V): Jag tror också att vi kan mycket bättre än så, och jag tror framför allt att vi behöver ett bra underlag för den här diskussionen. Då vore det väldigt tacknämligt om försöket på buss 4 kunde bli av och vi tillsammans kunde få det underlaget för att säkerställa hur ett sådant försök ska kunna fungera i icke-pandemitider. Vi är ju överens om att erfarenheter från en pandemitid kanske inte är så talande. På din slide kunde vi kanske se viss påverkan från pandemin.

Jag skulle väldigt gärna vilja se försöket på buss 4 och förhoppningsvis att det börjar redan i morgon, så att vi får ett underlag att diskutera utifrån. Återigen: Jag tror att viseringsmaskiner i bussarnas alla dörrar skulle underlätta framkomlighet och också intäktssäkring.

Anförande nr 183
M s c i w o j S w i g o n (SD): Fru ordförande! Vi sverigedemokrater anser i princip samma sak när det gäller just biljettkontrollerna. Detta är en fråga som vi har tagit upp tidigare i dag när det gäller de intäktsförluster som vi har haft i kollektivtrafiken under pandemin. Om vi hade haft biljettavläsning både bak i bussarna och i mitten hade vi förmodligen haft mindre intäktsförlust, vilket också kunde ha täckt kostnaderna för att sätta upp detta rent tekniskt.

Detta är något som har missats av trafikförvaltningen, vilket ju är beklagligt. Man kunde ha utnyttjat tillfället och gjort något bra av det hela. Även sedan man öppnat framdörrarna kunde man fullfölja detta.

Kristoffer Tamsons visade en presentation. Men man måste bygga på med fler åtgärder. Man kan inte bara införa en enskild åtgärd och hoppas att det löser sig. Vi har tidigare diskuterat att det är 55 000 i Stockholm som plankar och har det som sport. Det är ju något som måste motverkas. Det är inget nytt inslag utan något som har förekommit långt före pandemin också. Man måste bygga på med rätt åtgärder och rätt verktyg för att få effekt. Det har vi också missat.

När det gäller busschaufförerna har vi talat om att de först och främst ska se till att framföra bussen på ett säkert sätt. Busschaufförer ska inte fungera som vare sig väktare eller biljettkontrollanter. De ska absolut inte ha sådant i sitt arbete. Där gäller det att avlasta dem och arbeta med de verktyg man har inom kollektivtrafiken och utöka dem och se till att de finns på plats.

Med detta vill jag också säga att jag tycker att Kristoffer gott kan lyssna på oppositionen i det här fallet och faktiskt göra något bra av det. Det är bra att vi har ett försök, men det gäller också att se till att det blir av. Vi bör kanske vidareutveckla det och inte riskera att tappa bollen igen, som man gjorde under pandemin, vilket som sagt resulterade i pengar som försvann i tomma intet. Detta handlar inte bara om människor som plankar utan också om människor som vill betala och göra rätt för sig men i dag inte har någon möjlighet att göra det.

Anförande nr 184
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Fru ordförande! Jag vill bara korrigera en detalj Varken Vänsterpartiet eller Sverigedemokraterna verkar riktigt hänga med i det som jag och Kristoffer här framför. Från både Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna har man velat göra gällande att just bristen på valideringsmaskiner bak skulle vara den avgörande detaljen som gjorde att vi tappade så mycket intäkter under pandemin. Det är inte detta som data visar. Data visar framför allt att det var bristen på biljettkontroller som var avgörande, tillsammans med att man inte kunde blippa framtill i bussen.

Detta behöver man naturligtvis ta till sig när man vill införa ett system med, eller åtminstone göra ett försök med, påstigning genom alla dörrar. Man behöver studera detta ur ett beteendeperspektiv och titta på vad vi gör för insatser för att ha en biljettsäkring. Då är det troligtvis inte blippstolparnas placering som är den avgörande detaljen, utan det är andra viktiga faktorer som gör att vi kommer framåt i det här arbetet.

Anförande nr 185
M s c i w o j S w i g o n (SD): Fru ordförande! Just det, och det var ju detta jag lite var inne på. Resonemanget måste ändras, och det är fler variabler som måste in om man ska få detta att fungera. Visst har vi haft en intäktsförlust, men det beror inte bara på att människor har plankat och vi inte har kunnat kontrollera dem, utan det har även varit människor som velat betala men inte haft möjlighet att göra det. Vi har ju släppt allt fritt som har med biljetter på bussarna att göra, och då är det inte så konstigt att folk inte betalar. Det handlar inte automatiskt om att de är kriminella utan bara om att de inser att det inte finns något behov av att betala.

Anförande nr 186
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Nu tycker jag att det blir en orealistisk diskussion här. Om vi nu utgår från att det finns resenärer som inte vill något annat än att betala men inte kan det, handlar det om ett litet fåtal, och de är troligtvis ganska långt ut i systemet, någonstans i periferin: Nynäshamn, Södertälje, Vallentuna, Österåker och så vidare. De flesta andra, med några få undantag, kan hitta ett annat sätt att betala inom ganska kort tid eller med någon teknisk möjlighet som finns nära till hands.

Det stora intäktsbortfallet under pandemin har andra förklaringsmekanismer. Det behöver vi ta hänsyn till när vi utformar ett försök, ett försök som vi ska göra. Det ska genomföras före valet, och det är en viktig del i vårt framkomlighetsarbete.

Anförande nr 187
M s c i w o j S w i g o n (SD): Fru ordförande! Det går ju inte att spekulera om vilka kommuner och områden det kan handla om. Jag kan tänka mig att det nog har varit generellt över Stockholm, även i innerstaden. Det är väl inget konstigt. Som jag sade tidigare: Erbjuder du inte verktyg för människorna att göra rätt behöver de inte se det som någon kriminell handling att inte betala sin biljett. Det handlar om smidighet och att man erbjuder en möjlighet att göra rätt för sig. Vi har under de här två åren påpekat att man ska kunna göra detta just för att säkra intäkterna och se till att människor känner förtroende och trygghet när de åker kollektivt i Stockholm.

Anförande nr 188
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande! Jag vill bara knyta an till det som Tomas sade. Det blir en lite märklig argumentation. Det spelar nästan ingen roll hur mycket expertis vi kan peka på eller, som Tomas var inne på, hur mycket problematik vi kan peka på. Det verkar inte gå in ändå.

Det här handlar inte om en isolerad åtgärd. När vi studerar data kan man konstatera att det inte är var blippmaskinen sitter som avgör om människor vill betala för sig eller inte. Dessutom har den tekniska utrustningen funnits, för över 90 procent av stockholmarna hade kunnat köpa en mobilbiljett i sin smarta telefon. Vi har haft en väldigt stor andel som fortsatt har haft månadskort och periodkort under pandemin. Förklaringen står alltså inte att finna i var blippmaskinerna har funnits utan i andra faktorer. Det handlar om avsaknad av biljettkontroll och avsaknad av tydliga informationsinsatser om vilken skada man åsamkar samhället och ytterst kollektivtrafiken och sig själv om man inte betalar och gör rätt för sig.

Detta tror jag att vi har att ta in. Påstigning genom fler dörrar är en framkomlighetsåtgärd, inte en intäktssäkringsåtgärd.

Anförande nr 189
M s c i w o j S w i g o n (SD): Fru ordförande! Jag kan hålla med där. Man åtgärdar inte intäktsbortfallet med detta, men man kunde ha gjort på detta sätt under pandemin. Men det är flera saker som måste komma in för att man ska kunna säkra intäkterna och erbjuda smidighet.

När det gäller försäljning och biljetter viet vi att enkelbiljetterna har ökat. Om man inte kan erbjuda en full palett med verktyg för att köpa en enkel biljett utan begränsar det till betalning med mobilen är det klart att man begränsar framkomlighet och betalningsförmåga för många. Detta kan vi diskutera, så klart.

Anförande nr 190
Regionrådet T a m s o n s (M): Argumentet att detta hade kunnat råda bot på mycket av vårt intäktsbortfall stämmer inte. Det visar data och expertisen. Det visar också exempel runt om i övriga delar av Sverige. Det är inte detta man kommer åt genom en sådan här åtgärd. Därför finns det också en problematik när man försöker utnämna en viss teknik till alla goda gåvors givare.

Tillsammans med andra insatser på hårt belastade bussträckor där det går och är motiverat att göra mer när det gäller framkomlighetsåtgärder går det kanske att hitta tidsvinster med den här typen av åtgärder. Det ska vi pröva. Men att införa detta som system utan att fullt ut veta vad man gör – ett nytt påstignings- och intäktssäkringssystem för våra bussar – tror jag vore dumt. Jag hittar inte någon expert i Kollektivtrafikssverige eller internationellt som förordar en sådan revolutionär lösning. Man måste ha på fötterna när det gäller varför och hur man gör detta. Annars hotar man intäkter och riskerar att skapa resenärsmönster som vore skadliga för kollektivtrafiken och därmed också för hållbart resande.

Anförande nr 191
M s c i w o j S w i g o n (SD): Fru ordförande! Låt mig bara säga att den intäktsförlust som vi har haft under pandemin på grund av avsaknaden av blipp bak i bussarna förmodligen skulle täckas av denna tekniska lösning. Men nu är det ju inte läge för det när vi inte har någon pandemi längre. Från och med i morgon återgår vi ju rent officiellt till det normala. Då är det dock tid att prova detta på ett seriöst och bra sätt, vilket jag hoppas att vi genomför så fort som möjligt, på ett bra sätt där vi också räknar in andra faktorer och åtgärder som kan påverka mönstret på ett positivt sätt.

Det är detta som saknades i presentationen. Man utgår från det gamla läget och sätter in ett litet verktyg, en liten åtgärd, och hoppas på det bästa. Det är inte riktigt där vi är i dag. Därför måste vi göra fler saker för att få positiv effekt på intäkterna och att se till att våra resenärer också förstår hur systemet fungerar och vad det innebär om man utnyttjar systemet på ett felaktigt sätt.

Anförande nr 192
M a r i a M u s t o n e n (V): Här i debatten talar Kristoffer mot att genomföra ett sådant här försök, och sedan är det andra företrädare från majoriteten, Tomas och Michaela, som säger att det är en jättebra idé att genomföra det försöket. Jag tror att det i grunden handlar om människosyn. Ser vi resenärerna i grunden som ansvarstagande invånare eller som potentiella plankare?

Vi välkomnar som sagt ett försök som är fullskaligt och ordentligt gjort. Vi vill också se en ordentlig utvärdering av försöket. Det kan vara ett första steg. Vi vill gärna att det görs på ett bra sätt och att trafiknämnden får ta del av resultaten. Vi vill inte att det blir ett halvhjärtat försök, som många av försöken att utveckla kollektivtrafiken i Stockholm har varit. Till exempel var försöken med plattformsdörrar och avstigning utanför hållplatserna när det är sent på kvällen varit sådana halvhjärtade försök som inte lett någonstans.

I rikspolitiken brukar regeringen tillsätta olika utredningar för att begrava saker som man egentligen inte vill göra. Vi vill verkligen inte att det här försöket blir ett sätt att kringgå den här frågan.

Sedan kan man konstatera att det är majoritetens politik att ersätta konduktörerna på Tvärbanan med blippmaskiner. Varför fungerar detta som intäktssäkring på Tvärbanan men inte på bussar? Det är en fråga som jag också vill ställa.

Men som sagt vill vi jättegärna se det här försöket och hoppas att det leder till en utveckling av vårt kollektivtrafiksystem och utveckling av framkomligheten framför allt.

Anförande nr 193
Regionrådet T a m s o n s (M): Då tolkar jag Maria Mustonens inlägg som att Vänsterpartiet släpper motionen och kommer att bifalla till regionstyrelsens förslag, som ju bejakar det här testet. Det är välkomnar vi i så fall. Då har vi haft en lång debatt i onödan.

Låt mig ta upp din fråga om Tvärbanan. Ja, det bygger ju precis på det som hela den här debatten har handlat om, det vill säga att man måste sätta in biljettkontroller. Det har ju ni i Vänsterpartiet ju varit emot under hela den här pandemin. Ni brukar ju inte vara de första att applådera fler och mer effektiva biljettkontroller i SL-trafiken.

Den omvända frågan är ju: Varför tycker ni att ombordpersonal ska visera biljetter på tvärbanan men inte på bussarna? Det är väl också en intressant fråga för dig och ditt parti att besvara.

Och slutligen detta med människosyn. Jag betackar mig för den typen av kommentarer från en avsändare från ditt parti. Jag har det i blodet sedan generationer att kämpa för demokratiska och mänskliga värden – trots revolutioner, statskupper och världskrig – som skogsbröder och motståndsmän och kommer att fortsätta hedra detta i det namn och det arv jag bär. Frågan är vilket arv som du och ditt parti bär.

Anförande nr 194
M a r i a M u s t o n e n (V): Biljettkontroller har vi inte varit emot. Vi har varit emot biljettkontroller under pandemin för att skydda medarbetare för smittan. Det har inte handlat om att vi är emot biljettkontroller i sig. Vi vill att de utförs på ett säkert sätt.

Det andra tänker jag inte svara på. Som Kristoffer sade på slutet bidrar det inte till en bra debatt eller ett bra debattklimat i fullmäktige.

Anförande nr 195
Regionrådet S e h l i n (V): Tack för debatten! Jag vill bara säga som jag sade tidigare, att jag uppfattar motion svaret som att det inte kan anses som ett fullskaligt försök att under pandemin ha stängda framdörrar. Det ger inte ett rättvist svar på hur det fungerar att ha påstigning genom bakdörrarna. Det argumentet kan jag köpa.

Men nu har det framförts från både Eriksson och Tamsons att under pandemin så kunde man göra rätt fullskaliga försök och se om det funkar eller inte. Det håller inte jag med om. Pandemin har varit en speciell händelse, där vi som sagt inte haft biljettkontrollanter. Det har varit en annorlunda kommunikation.

Jag vill verkligen att vi gör det här försöket på buss 4 i icke-pandemi-tider för att få bra underlag. De underlag ni hänvisar till härrör ju från pandemin. Pandemin är inte representativ för resandet.

§ 18 Annonsering av regionfullmäktige under år 2022 RS 2022-0146

Anförande nr 197
Gabriel Kroon (SD): Sverigedemokraterna lägger ett eget förslag. Vårt förslag handlar om att man inte ska betala för att annonsera i tidningar. Bakgrunden till detta är ändringar i kommunallagen, som säger att man inte måste annonsera i tidningar. Det är en väsentlig summa pengar som vi sparar genom att inte annonsera där, och dessa pengar kan vi lägga på våra kärnverksamheter i stället, samtidigt som det demokratiska kravet på oss inte åsidosätts. Jag yrkar bifall till vårt eget förslag till beslut. Det innebär alltså avslag på regionfullmäktiges ordförandes förslag.

Ordföranden: Jag väljer då att yrka bifall till det förslag som finns utsänt.

§ 7 Interpellation 2021:63 av Ann Mari Engel (V) om Folktandvårdens närvaro på Södersjukhuset RS 2021-0967

Anförande nr 198
Ann Mari Engel (V): Ordförande! Detta handlar om en klinik som Folktandvården har drivit på Södersjukhuset. Det har hittills varit en självklarhet. Det är specialiserad tandvård för svårt sjuka, ofta sängliggande, patienter. Tänderna är ju en del av kroppen, och tandvården ingår som en väldigt viktig del för svårt sjuka. Här handlar det bland annat om förberedelse för canceroperationer.

Nu har den här kliniken försvunnit från Södersjukhuset. I samband med ombyggnaden fick de ett besked från chefstandläkaren att de inte kommer att kunna erbjudas permanenta lokaler på sjukhuset. Det har förstås inneburit stora problem att skicka i väg patienter till andra kliniker. Ibland måste de stanna där i flera timmar och behöver annan vård under tiden.

Därför har jag frågat dig, Tobias, om du tycker att det är viktigt att det finns en sådan klinik och om du i så fall kommer att agera. Svaret visar samma förhållningssätt som jag tycker genomsyrar hela den borgerliga majoritetens sätt att driva politik på. Ni tar inte det politiska ansvaret själva. Ni överlåter det på tjänstemän och bolag, egna eller utomstående.

Nu skriver Tobias att det är en fördel om de nya permanenta lokalerna kan iordningsställas. Det har chefsläkaren också skrivit. Men vad händer? Locum kommer att fortsätta utreda möjligheten, men de har inte fått något uppdrag från politiken. Är det alltså fastighetsbolaget som ska fatta detta viktiga beslut? Är det inte du som politiker som borde ta tag i frågan, om du tycker att detta är viktigt? Det är ju detta vi har frågat, och du svävar lite svävande på det.

Detta är faktiskt en väldigt viktig fråga för Folktandvården och för alla de patienter som nu inte kan få sina tänder omskötta på Södersjukhuset. Det borde vara en självklarhet för ett sjukhus av den storleken. Varför kan du inte ta ditt ansvar för detta, Tobias, genom ett politiskt beslut?

Anförande nr 199
Regionrådet N ä s s é n (M): Tack för interpellationen! En del av det som Ann Mari Engel för fram visar ju lite grann på just en olika syn när det gäller hur vi styr och arbetar. Den yttersta konsekvensen av det som Ann Mari Engel för fram är att vi politiker i fullmäktige hela tiden ska gå in och detaljbestämma i vilken lokal en viss verksamhet ska bedrivas. Gör man detta tar det inte särskilt lång tid innan det blir mer eller mindre kaos och stora frågetecken om vem som ansvarar för den dagliga driften och verksamheten på våra sjukhus.

I det här fallet handlar det om Södersjukhuset, som från början invigdes av Gustav Var 1944. De senaste åren har det skett ett otroligt stort arbete med modernisering och ombyggnad på Södersjukhuset, och det kommer att fortsätta i många år till. Det är bara av den anledningen som det inte har gått att upprätta en ny lokal för den här verksamheten just nu. I samband med att den här lokalen måste byggas om och renoveras har det, i samverkan mellan Södersjukhuset, Folktandvården och Locum, blivit så att den här verksamheten inte har kunnat vara kvar på samma sätt som tidigare. Men patienterna får naturligtvis den vård de ska ha, fast de behöver transporteras till en klinik som tar hand om det, precis på samma sätt som sker från andra akutsjukhus i vårt län.

Men precis som du säger är detta en stor verksamhet. Arbetet fortsätter naturligtvis i dialog mellan verksamheterna för att i samband med om- och tillbyggnader se till att det ska kunna gå att inrymma den här verksamheten på Södersjukhuset igen. Det är jag positiv till, men det måste vara ett ansvar för Södersjukhuset att driva den verksamhet som de ansvarar för i vardagen. Det kan inte bli korslagda beslut av politiker i fullmäktige kring detta.

Anförande nr 200
K a r i n F ä l l d i n (C): Tack, Ann Mari, för en viktig interpellation! Min personliga åsikt är att det inte är bra att lokalerna för den orofaciala medicinen på Södersjukhuset är avvecklade. Som ett av Sveriges största akutsjukhus bör man ha rum till den så viktiga medicinska tandvården på plats. Men det är i första hand en lokalfråga, och där håller jag helt och hållet med regionrådet Tobias Nässén. Det rör ombyggnationen. Det är ett hyresavtal mellan Folktandvården och SÖS.

I egenskap av tandvårdsberedningens ordförande har jag engagerat mig i frågan. Tändernas inverkan på hälso- och sjukvårdens behandlingsresultat ska verkligen inte förringas. För vissa tillstånd är en infektionssanering i munhålan helt avgörande inför behandlingar och ingrepp. Därför är det också rimligt att det finns lokaler kopplade till SÖS för den orofaciala medicinen.

Men nu står vi inför faktum. Lokalerna var tvungna att utrymmas vid årsskiftet. Transporter av patienter till andra sjukhus är en bra lösning för tillfället, men det är inte en långsiktigt hållbar lösning. Jag har full förståelse för att ombyggnationen har fått denna konsekvens, och jag har förvissat mig om att det sker med bibehållen patientsäkerhet.

Inledningsvis var jag orolig för säkerheten, då det ofta rör sig om sköra patienter som ska transporteras. Men jag har haft avstämningar för att förvissa mig om hur man säkerställer patientsäkerheten. I går fick jag den senaste återkopplingen. Detta gör att jag känner mig trygg med lösningen här och nu. Jag kommer dock att fortsätta att ligga på och göra vad jag kan, ställa frågor och följa upp för att vi ska få en långsiktig lösning, där en klinik kan återetableras på SÖS.

Anförande nr 201
B e n g t L a r s s o n (V): Man kan ju fundera lite över planeringen när det gäller den medicinska tandvården på Södersjukhuset. Varför tog man inte med detta när man började planera för ombyggnationen? Någonstans har det skett en miss.

Visst, någon säger att det är olägenheter för patienterna. I svaret säger man dock att man inte bedömer det som en stor patientsäkerhetsrisk. Men när man skriver på det sättet skulle jag bli orolig om jag tillhörde den ansvariga majoriteten. Det finns alltså en viss osäkerhet beträffande patientsäkerheten – den är kanske inte stor, men den finns.

Hur ska man då hantera de patienter som faktiskt behöver detta som en del i sin övriga medicinska omvårdnad? Detta kommer inte att bli bra. Det är vi säkerligen överens om. Jag hoppas att man drar lärdomar av detta. Men om man är ansvarig kan man inte hänskjuta dessa frågeställningar enbart till tjänstemän, utan man måste stå upp för sitt politiska ansvar och säga: Detta blev inte bra. Gör om och gör rätt!

Anförande nr 202
A n n M a r i E n g e l (V): Tack, Karin! Jag vet att du brinner för de här frågorna, och det är jättebra att du vill det här. Det vill ju många – men det räcker inte.

Det är en sak som jag inte förstår. Tobias sade att vi har olika syn på det här, och det har vi. Jag vill inte peka ut exakt vilken lokal det handlar om, det vore mig väldigt främmande. Däremot är det ett politiskt ansvar att se till att det finns lokaler för den nödvändiga vården även under tiden man bygger om. Detta ska finnas med redan i planeringen.

Så vitt jag har förstått så har man bemött det här från sjukhusets sida rätt mycket med att det här gäller sjukvård i första hand och det här är liksom inte en lika viktig fråga. Det är det som jag tycker är fel.

Vi är överens om att det här är oerhört viktigt för patienterna. Därför är det väl bara så att ni får ge direktiv till fastighetsbolaget så att de ser till att inrymma den här verksamheten på ett eller annat sätt. Man måste kanske bygga till eller göra något annat. Det är ett politiskt ansvar och det handlar om politiska beslut. Det är ofta dem som vi skjutsar i väg till bolag och andra aktörer och skyller sedan på att det är någon annan som egentligen skulle kunna göra det här.

Även Södersjukhusets direktör har uttryckt att det vore bra om det blev lokaler, men någon måste sätta ner foten och säga att nu blir det så när. På sikt kommer det här inte att fungera bra.

Anförande nr 203
Regionrådet Nässén (M): Herr ordförande! Jag tror att vi är överens om att vi gärna ser att den här verksamheten kan återkomma i samband med att ett stort arbete med olika ombyggnader av lokaler sker på Södersjukhuset. Jag har själv haft avstämningar med både Södersjukhuset och Folktandvården. Skillnaden är att jag tror att vi ska vara försiktiga med att peka ut tillfällen då vi som politiker ska gå in i verksamheten och bestämma hurdant någonting ska vara.

Vad ska vi då göra i nästa fråga, och i nästa fråga och i nästa fråga när det uppstår utmaningar?

Det finns trots allt olika vårdformer där det krävs någon form av transport till annat ställe. Det finns även andra akutsjukhus som inte har den här verksamheten på sitt område, och då gäller det att vi löser frågan så bra som det någonsin går med andra medel till dess att det går att ordna lokalfrågor på det sätt som vi skulle önska om allt var enkelt att ordna.

Jag skulle vilja understryka, som sista punkt här, att vi har en väldigt stor fråga för Södersjukhuset. Det har det varit de senaste åren och det kommer det att vara i många år ytterligare. Det är ett stort sjukhusområde där byggnaderna successivt behöver byggas om eftersom verksamheten behöver mer moderna lokaler och det kommer inte att vara enkelt. Det finns inte alltid lediga lokaler att flytta verksamheten till när man behöver bygga om.

En viss ödmjukhet inför de stora frågor som finns tycker jag att vi ska ha med oss.

Anförande nr 204
Karin Fälldin (C): Ordförande! Jag kan också kommentera patientsäkerhetsrisker lite kortfattat.

Det är precis som Tobias säger. Vi transporterar i dag sköra patienter, och det klarar vi av bra. Det som var viktigt för mig i det här sammanhanget var att när den här nya situationen uppstod – att vi nu ska transportera de här patienterna från SÖS – så behövde vi se på frågan om hur man kommer i gång med detta på ett sätt som gör att de första patienterna har lika god patientsäkerhet som den hundrade patienten kommer att få. Denna fråga tycker jag att SÖS har löst på ett riktigt bra sätt.

Någonting som jag själv kommer att ha bevakning på handlar om käkkirurgen på Karolinska. Det är nämligen som så att vi har två specialisttandvårdsgrenar kopplade till våra sjukhus. Förutom orofacial medicin så finns också käkkirurgi. Det kan också finnas en risk med att det kommer remisser till käkkirurgen som inte borde vara där utan som egentligen skulle ha gått till orofacial medicin.

Det finns alltså några olika punkter här som jag tycker att det är väldigt angeläget för oss politiker att hålla ögonen på och följa upp.

Anförande nr 205
Ann Mari Engel (V): Jag får väl tacka för debatten och hoppas att de här frågorna går att lösa.

I motsats till Tobias som säger att det inte är politikens uppgift att bestämma så tycker jag att det är just politikens uppgift att bestämma. När det gäller sådant som man tycker är viktigt ska man bestämma så mycket som man kan.

Man kan naturligtvis inte trolla fram lokaler som inte finns, men man kan planera på ett sätt som gör att det är möjligt. Man kan också så småningom sätta ner foten och säga att vi nu faktiskt måste se till att det blir så här eftersom det är så här vi vill ha det.

Nu är frågan diskuterad här i fullmäktige, och jag hoppas att den kommer att bevakas ordentligt framöver eftersom Folktandvården behöver ha de här lokalerna på Södersjukhet och patienterna behöver ha vården där.

Anförande nr 206
Thomas Magnusson (V): Herr ordförande! Tack, Ann Marie och Tobias, för diskussionen, både interpellationen och svaret!

Tobias säger att han uppfattar att vi ser på saken på lite olika sätt. Jag kan nog konstatera att det är så. Tobias uttrycker att han gärna ser att den här verksamheten ska finnas på Södersjukhuset men tänker inte ta något som helst initiativ för att det ska bli så. Jag uppfattar i stället att man skyller på den situation som man befinner sig i på Södersjukhuset, att det är gamla lokaler som behöver renoveras.

Det är ju ingen nyhet. Det är någonting som vi har känt till i många år. Det är någonting som man hade kunnat planera för om man tycker att verksamheten är viktig.

Det är ju så att det interpellationssvar som du har lämnat, Tobias, går att tolka i en positiv riktning, att du gärna ser saker och ting, men man kan också konstatera att det tyvärr inte finns några konkreta förslag. Du tycker i stället att politiken inte ska gå in och lämna synpunkter. I det läget uppstår ju en otrolig osäkerhet om beskeden för framtiden där du i allmänna ordalag säger att det vore önskvärt att verksamheten fanns kvar på Södersjukhuset. Men du ger inga besked i frågan om det ska vara möjlighet eller inte. Det tycker jag är lite tråkigt.

Jag blir däremot väldigt glad över det sätt som Karin beskriver situationen på. Här får vi utgå ifrån att man hanterar det uppkomna läget på ett så pass bra sätt som man kan.

Vår uppfattning i Vänsterpartiet är att vi vill att Södersjukhuset ska erbjuda det här framöver. Den frågan har vi inte fått svar på.

Anförande nr 207
Regionrådet Nässén (M): Herr ordförande! Jag tror, som sagt, att vi är överens om att vi önskar att den här verksamheten kan återkomma men att det just nu inte har varit möjligt på grund av pågående ombyggnad av lokaler och så vidare.

Jag har, som jag nämnde, haft kontakt både med Folktandvården och med Södersjukhuset för att se till att den här frågan ska kunna ordnas på ett så bra sätt som möjligt, men jag hör också från Vänsterpartiet att i de frågor som man tycker är väldigt viktiga där ska man gå in och bestämma så mycket som möjligt.

Det är i den uppfattningen som vi skiljer oss åt. Det är inte ett hållbart sätt att i varje situation som kan uppstå i vårt stora län och i vår väldigt omfattande sjukvårdsverksamhet, så fort det är någonting som man tycker är viktigt – och detta kommer ju upp i interpellationer och annat hela tiden –, så ska en politiker gå in och peka med hela handen och säga: Där ska det ena vara, och där ska det andra vara. Då kortsluter vi helt och hållet ansvaret för verksamhet, patientsäkerhet, budget och så vidare.

Vi sätter mål och ramar för verksamheten, och sedan finns det en styrelse och en ledning som är ansvarig för verksamheten. Om vi ska gå in och överpröva deras beslut hela tiden så kommer det inte att fungera. Det måste vara förtroendefullt men med en tydlig inriktning.

Anförande nr 208
Thomas Magnusson (V): Ordförande! Tack så mycket, Tobias, för att du utvecklar ditt svar. Det visar nämligen tydligt att det är på det sättet att vi befinner oss i en politiskt styrd verksamhet där politiken behöver gå ut och säga ”Vi tycker att det är viktigt att det här finns här, och att vi behöver jobba med det”.

Vi har inte sagt vilken lokal som ska användas för den här verksamheten, hur man ska inrymma verksamheten och så vidare. Vi har sagt att vi tycker att den här verksamheten borde finnas kvar där, och jag trodde att vi skulle kunna vara överens om det.

När du i stället ger det svar som du ger så skapar du osäkerhet. Det betyder också att ett pressat fastighetsbolag eller en pressad sjukhusledning kan känna att de kan lösa det på något annat sätt, för politiken ställer inte den typen av krav på ledningen som innebär att de ska lösa det här.

Det blir tyvärr den praktiska konsekvensen. Det tycker jag är tråkigt.

§ 8 Interpellation 2021:64 av Gabriel Kroon (SD) om vem som styr över konstväxlingen i tunnelbanan
RS 2021-0968

Anförande nr 209
Gabriel Kroon (SD): Herr ordförande! Vad är inte bättre än att bryta av dagens debatt med lite kulturpolitik!

Jag vill börja med att säga att det inom vårt tunnelbanesystem under flera år har funnits särskilda offentliga uppvisningsytor för konstverk. Dessa ytor har följts upp med konst som har tagits in på tillfällig basis och som också har skilt sig mellan perrongerna och mellan ytorna.

Konstnärerna, vars verk har ställts ut, har fått bland Sveriges bästa exponeringar, men de har också fått betalt för sina konstverk, för utställningen, så att säga.

Med andra ord är tunnelbanekonsten offentligt finansierad med skattepengar från Stockholmslänsborna.

De konstverk som väljs ut präglar den publika stationsmiljön och därmed de flera hundratusen resenärerna som varje dag åker med SL. Med andra ord är det alltså sist och slutligen resenärerna och övriga medborgare i Stockholms län som betalar och finansierar den här konsten.

En naturlig förväntan hos de här stockholmarna hade även varit att de ska kunna vara delaktiga i bestämmandet av vilka konstverk som de vill se i den offentliga miljön och vilka konstverk som de därmed förväntas betala för. Men så är faktiskt inte fallet. Snarare är det så att det är opolitiskt valda tjänstemän och enskilda oberoende konstexperter som på eget bevåg väljer ut vilka verk som skattebetalarna ska finansiera och som ska ställas ut i den publika miljön. Tillsammans utgör de här tjänstemännen det beryktade konstrådet som har stor makt och beslutsrätt över stockholmarnas vardag.

Valet av konstverk har historiskt engagerat stockholmarna och skapat debatt. Det har varit allt från den ökända menskonsten till andra installationer som har diskuterats och debatterats flitigt.

Vi sverigedemokrater tycker att det är positivt med debatt och diskussion om konsten, men vi tycker även att det är viktigt med ett medborgerligt bestämmande kring vilka konstverk som regionen väljer att sätta upp och finansiera.

Med anledning av detta skrevs den här interpellationen med den tydliga frågan om majoriteten är beredd att öka det demokratiska inflytandet över konsten och möjliggöra för vanliga medborgare att tycka till redan innan konstverket över uppsatt och betalat, snarare än, som fallet är i dag, efter det att konstverket är uppsatt och betalat.

Anförande nr 210
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande, fullmäktige! Tack för interpellationen, Gabriel Kroon! Konstväxlingar tycker jag är ett fantastiskt inslag i kulturutbudet i Stockholm, i konstlivet i Stockholm som är mycket tillgängligt för så många människor som får möta konsten i tunnelbanan. Det är just att likna vid utställningsverksamhet.

Det handlar om verk som ställs ut på ett antal olika tunnelbanestationer i Stockholm. Verken väljs ut i en process där professionella, väldigt kunniga, personer bidrar för att sätta ihop intressanta konstupplevelser för befolkningen som i bästa fall kan väcka tankar och engagemang och till och med debatt.

Jag välkomnar verkligen den öppna debatten om konsten! Den ska vi verkligen värna och bjuda in till. Men granskningen av konsten tycker jag inte ska ske i form av någon sorts förhandscensur, utan vi ska ha en öppen och livlig konstdebatt om den konst som visas.

Det är ju inte konstigare än att Liljevalchs konsthall eller Nationalmuseum eller vilket galleri som helst gör ett urval och presenterar det för befolkningen. Det tycker jag är rimligt och en viktig del av vårt demokratiska samtal.

Om jag ska säga några ord om regionens arbete med den offentliga konsten så är det att vi har en fantastisk konstsamling i regionen som vi förfogar över och som i huvudsak används för att berika och förstärka vårdmiljöer och andra miljöer där invånarna i olika sammanhang i livet vistas.

Tunnelbanekonsten är väl en av våra stora stoltheter, jag tänker då på den permanenta konsten, som sedan kompletteras med de här tillfälliga inslagen.

Jag hör ju att Gabriel Kroon inte alls uppskattar den här verksamheten och inte heller det sätt på viket våra professionella medarbetare och de experter som används och som bidrar med sin kunskap arbetar vid urvalet. Men jag delar inte den uppfattningen.

Jag tycker inte att vi ska ha någon politisk styrning av konsten. Jag tror att vi tål att få möta konst som vi inte alltid tycker om men kanske berörs av ändå. Och jag märker ju och har hört i debatten tidigare att om det är någonting som verkligen bekymrar Sverigedemokraterna så är det när mens exponeras och visas upp i konsten som en fråga som kan diskuteras och visas i tunnelbanan.

Själv tycker jag att det är bra, vi får en möjlighet att bli berörda och diskutera även den frågan, och kanske bryta några tabun. Det tycker jag kan vara en viktig uppgift för konsten.

Sedan har vi alla otroligt god tillgång till det konstutbudet i dag och kan söka oss fram till de verk som vi vill se.

Så, nej, Gabriel Kroon, jag tänker inte gå dig till mötes på den här punkten.

Anförande nr 211
Leonid Yurkovskiy (SD): Ordförande! Jag vill först uppmärksamma att det vi fick höra nyss från regionrådet var en redogörelse över hur saker och ting fungerar i dag och att hon personligen uppskattar menskonst.

Nu är det faktiskt inte det som interpellationen handlar om. Den handlar om huruvida vi kan eller ska öka det folkliga inflytandet. Jag vill faktiskt uppmärksamma något i just det skriftliga interpellationssvaret. Där hänvisar regionrådet främst till den nuvarande processen för att besvara interpellantens frågor.

Då talar man om upphandlade konstrådgivare, man talar om kulturförvaltningens personal. Men de som är kritiska till konsten i den offentliga miljön verkar helt sakna representation i den etablerade miljön för offentlig kultur. Då säger man på slutet att ja, det medborgerliga inflytandet över konst i offentligheten grundar sig i de fria val som genomförs vart fjärde år. Men enligt er får de folkvalda politikerna inte lägga sig i. Ser ni inte problematiken?

För en del av befolkningen är just de folkvalda politikerna deras enda röst i den offentliga kulturen. Att vara den rösten är inte ett uppdrag som i alla fall jag räds, till skillnad från vissa andra i församlingen. Men frågan om hur vi kan låta fler invånare få direkt inflytande är ständigt aktuell och måste besvaras.

Anförande nr 212
Robert Johansson (S): Herr ordförande, kära fullmäktigeledamöter! Det här är dagens och kvällen sista interpellationsdebatt. Vi får se hur lång den blir.

SD signalerar alltså med sin interpellation att medborgare ska få rösta om konsten i tunnelbanan. Hur det ska gå till är dock oklart. En lokal folkomröstning till exempel kostar väldigt mycket pengar. Som exempel kan vi nämna den folkomröstning som genomfördes i Vaxholm i frågan om en lokal skola. Den folkomröstningen kostade en halv miljon kronor att genomföra. Kommunen måste ta fram röstkort, röstlängd, stå för tryckerikostnader, utskick av röstkort med mera.

Socialdemokraternas hållning är att vi ska spendera våra skattepengar ändamålsenligt. Om Sverigedemokraterna anser att vi ska lägga miljoner på att hålla omröstningar om konst i tunnelbanan så tycker jag att väljarna först förtjänar svar på ett antal frågor. Hur ska det här gå till i praktiken? Vilka ska få delta i omröstningarna? Hur ska det hela finansieras? Och framför allt utifrån Anna Starbrinks svar där det i ett citat framgår att konstväxlingar under projektperioden fått ett gott bemötande från såväl bransch som allmänhet liksom positiva omdömen i media, så är väl den övergripande frågan denna: På vilket sätt fungerar det inte tillfredsställande i dag, och är det rimligt att i en region ha omröstningar om konst i tunnelbanan bara för att det finns sverigedemokrater om inte tycker om vissa tavlor i tunnelbanan?

Anförande nr 213
Rickard Wessman (M): Herr ordförande! Jag hade inte tänkt lägga mig i det här så mycket, men jag tycker faktiskt att både svaret och frågan är ganska så relevanta, och jag gillar både svaret och frågan som kom från Gabriel.

All offentligt finansierad kulturverksamhet slits ju med den här frågan om hur man ska förhålla sig till avståndet mellan politiken och de kulturella branscher som vi stöder.

Det finns absolut legitima intressen för skattebetalarna att få ha inflytande över beslut om hur pengar används till utsmyckning, och vi skriver inte ut några in blanco-checkar härifrån.

Samtidigt är lösningen inte den som Gabriel pekade ut, alltså att vi ska ha omröstningar vid sidan av de normala demokratiska processerna. Svaret på frågan finns ju i det här interpellationssvaret, egentligen, nämligen att vi har en process för genomförande av utvärdering från de politiska organen i efterhand där man kontrollerar de beslut som fattats på delegation.

Vi delegerar bara besluten, inte vårt ansvar för de beslut som fattas. På den punkten tror jag att vi kan ha en mer stringent ordning både i kulturnämnden och kanske i de här fallen när de läggs ut på andra förvaltningar.

Vi sitter ju där som väljarnas representanter. Den rollen ska vi värna om och inte öppna möjligheter för några processer som är lite svåra att se skulle öka det demokratiska inflytandet eller legitimiteten.

Anförande nr 214
Märta Martin-Åkesson (C): Ordförande! Det var ju inte så väldigt länge sedan som vi faktiskt stod på ett fysiskt möte och diskuterade principen om armlängds avstånd. Jag tror att alla talade sig varma om det utifrån lite olika infallsvinklar.

Den här interpellationen föreslår mer direktdemokrati i frågan om konstväxlingar. Jag tycker att det låter svårt och dyrt, vilket tidigare talare också nämnt.

Det är sju tunnelbanestationer där konsten kontinuerligt byts ut. Under nästa period, åren 2022–23, så kommer det att genomföras cirka 13 konstväxlingar. Konsten sitter uppe från några månader till ett år. Det låter som om det skulle bli många folkomröstningar. Jag tror att det är svårt att skapa så mycket engagemang, och dessutom vore det mycket kostsamt. Det låter mindre energikrävande att helt enkelt står ut till nästa växling om man tycker att någonting är fult och hoppas att nästa konstverk kommer att falla en mer i smaken.

Det här att politiken ger uppdrag och delegerar ansvaret är inte unikt för konstväxlingar. Även permanent uppsatt konst i den offentliga miljön beslutas av konstråd på nationell eller lokal nivå, för att inte tala om andra stora upphandlingar där direktdemokrati inte är en vedertagen princip.

Jag tror mer på ett uppsökande arbete för att utvärdera utställningarna så som också har nämnts i svaret. Jag tror att det är ett mer pricksäkert och kostnadseffektivt alternativ för en konst som anpassar sig efter målgruppen, nämligen våra resenärer.

Konst i det offentliga rummet är fantastiskt. Den berikar och demokratiserar genom att ta konsten till människor i stället för att låsa in den i privata rum. Det är en attraktiv miljö, ger människor möjlighet att stanna upp och reflektera över konsten och dess budskap oavsett vad man tycker om den. Det här ger också en USP för kollektivtrafiken gentemot bilen. Jag tycker att vi ska ta vara på den här möjligheten som konsten i tunnelbanan skapar för att vinna trafikandelar gentemot bilen.

Anförande nr 215
Ann Mari Engel (V): Ordförande! All konst kan diskuteras och ska diskuteras. Särskilt den offentliga konsten är ofta föremål för mycket tyckande, och det är jättebra. Jag tycker att man ska ordna många diskussioner där människor får säga vad de tycker. Men den ska inte styras politiskt.

Nu är det mycket väl känt att Sverigedemokraterna har problem med den fria konsten och har haft väldigt många synpunkter på enskilda konstverk. De vill gärna styra kulturpolitiken enligt sin egen agenda.

Interpellationen ger en helt felaktig bild av att det skulle sitta något väldigt mäktigt konstråd – som man dessutom oförskämt nog kallar beryktat – som väljer all konst. Så det ju inte. Det är externa konstrådgivare som väljer ut förslag som ställs ut vid de tillfälliga utställningarna, konstväxlingarna. Sedan godkänns de av både trafikförvaltningen och kulturförvaltningen som också godkänner budgeten.

Ni har tidigare haft olika förslag om detta, ni i SD, om att regionen ska genomföra omröstningar. Vi har aldrig förstått hur det skulle kunna gå till. Ni har också föreslagit att konstnärerna inte ska få betalt för sina verk eftersom det är så bra reklam att få visa sin konst i tunnelbanan. Ni har nog ingen som helst uppfattning om hur det är på det här området.

Vi har inte förstått hur man skulle kunna rösta. Ska man då ta fram ett antal konstverk utan ersättning och ställa ut dem och så ska alla som går förbi få rösta, eller ska det skickas ut till alla stockholmare eller hur har ni tänkt er att det här ska gå till?

Det här är ju ett ganska löjeväckande förslag. Jag undrar hur många andra verksamheter i regionen som människor ska rösta om på det sättet.

Det är ju så att den offentliga konstens funktion är att överraska. Ibland är den att provocera, sällan är den att bara bekräfta vad man redan vet – men aldrig ska den vara ett led i vissa politiska ideologiers idéer om hur konst ska se ut.

Anförande nr 216
Gabriel Kroon (SD): Ordförande! Jag vill börja med att säga att det är ganska magstarkt att påpeka att vårt förslag är slöseri samtidigt som vi för bara några minuter sedan klubbade igenom ett beslut om att lägga 400 000 kronor på annonsering i tidningar, annonsering som är helt onödig.

Jag vill återgå till diskussionen om själva grundprincipen rörande synen på kultur i vår region. Principen handlar om ifall vi ska tillåta medborgarna att enbart ha synpunkter eller om vi även ska tillåta medborgarna att vara med och bestämma och avgöra.

Om vi är överens om att vi ska stärka medborgarinflytandet då kan vi också se till att hitta gemensamma och användbara former för att möjliggöra för medborgarna att uttrycka sig. Det sker då inte efter att oberoende kulturexperter och tjänstemän har köpt in och placerat ut konstverk i tunnelbanan utan innan det skett. De kommer att ha möjlighet att vara med och påverka processen och inte minst påverka vad de betalar för.

Det tror jag är en grundläggande och fundamental syn som vi sverigedemokrater har. Samtidigt är det också fundamentalt för att upprätthålla det armlängds avstånd som vi pratar om. Armlängds avstånd borde väl rimligtvis även gälla för tjänstemännen.

I stället är den ultimata framgångsvisionen att medborgarna får möjlighet att tycka till på ett tidigt stadium. Det är väl det om någonting som skapar öppenhet, som skapar debatt, som skapar engagemang. Och när det gäller frågan om i vilka former som det här ska organiseras så finns det redan väldigt många effektiva former för enklare omröstningar, både digitalt och även genom andra verktyg.

Så att hålla på och nedspela det här förslaget enbart på grund av omröstningsprincipen är fel. Den fråga som jag vill ha svar på är frågan om man från resterande partier anser att medborgare ska ges större inflytande över konsten eller om ni vill behålla inflytande hos odemokratiskt valda tjänstemän och enskilda självutnämnda konstexperter?

Anförande nr 217
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Jag blir lite fundersam över den här föraktfulla tonen mot våra tjänstemän som ju är anställda av regionen och personer som du kallar självutnämnda konstexperter. Det är snarare så att de blir anlitade av regionen.

Den principiella frågan, Gabriel Kroon, handlar inte om ifall du och jag ska få tycka till om konst. Den handlar om ifall vi tycker att vi ska ha representativ demokrati eller om vi ska ha ett annat sätt att styra regionen.

Det är det som den här frågan handlar om.

Jag är för den representativa demokratin. Jag tycker att det är ett klokt och bra sätt att organisera ett samhälle på och jag tycker också att det ger ett bra inflytande för våra invånare.

Däremot tycker jag att det vore fantastiskt om vi kunde öka forum för diskussion och debatt om konsten, att få till stånd en riktigt spännande konstdebatt stockholmarna emellan. Det vore väl en dröm. Jag tycker att vi kan fundera på hur vi skulle kunna åstadkomma det.

Jag tror inte på folkomröstningar om konsten i tunnelbanan. Jag är ganska skeptisk till folkomröstningar över huvud taget och tycker att de ska användas bara vid väldigt speciella tillfällen.

Om man ändå ska gå den väg som du föreslår, Gabriel, så måste man verkligen inkludera många och annonsera på olika sätt om vilka alternativ som man ska få rösta på. Det går ju inte att gömma undan på någon hemsida någonstans. Man måste i så fall bjuda in hela befolkningen så att de vet att de förväntas vara med och fatta beslut om en så här viktig fråga som val av konst i tunnelbanan.

Därför får vi kanske exponera alla tänkbara konstverk som en jättestor utställningsplats. Vad vet jag? Jag tycker att det verkar otympligt, och jag ser inte heller något stor folklig efterfrågan på att få folkomrösta i just den här frågan. Jag har snarare intrycket att invånarna delar min bild att den representativa demokratin fungerar tillräckligt väl och att vi kan känna trygghet i den kompetens som finns hos våra medarbetare och hos de experter som inbjuds att delta i arbetet.

Anförande nr 218
A n n M a r i E n g e l (V): Konsten i tunnelbanan är otroligt uppskattad av medborgarna. Det är däremot inte alltid reklamen. Den skulle jag gärna rösta bort.

Det jag vill fråga Gabriel är: På vilket stadium är det tänkt att medborgarna ska komma in? Ska de komma innan konstnären börjar måla och då säga vad han eller hon ska måla? Eller ska medborgarna först gå runt och titta på olika konstverk? Allvarligt talat tror jag inte att du har tänkt igenom det här särskilt noga. Det finns inte ett antal färdiga konstverk, utan de görs för den speciella platsen och anpassas därefter. Det är folk från många olika håll som tittar på det och har synpunkter. Naturligtvis ska alla stockholmare sedan kunna titta på det, prata om det och, som sagt, gärna ordna diskussioner om konsten. När har du tänkt att stockholmarna ska komma in och säga till konstnärerna exakt hur de ska göra?

Anförande nr 219
Leonid Yurkovskiy (SD): Vänsterns privilegium i kulturdebatten är verkligen bedövande. Jag tänker framför allt på det första anförandet. Konsten är inte fri bara för att ni och era meningsfränder sätter standarden för vad som är bra konst, som i fallet nu. Att låta fler ha direktinflytande går inte på något sätt emot den fria konsten. Sedan ska man komma ihåg att det här är en interpellation med frågeställningar. Det är inte ett slutgiltigt förslag med alla detaljer. Det är därför helt fel tillfälle att kalla det löjeväckande.

Låt mig även ge en kort kommentar till Liberalerna angående den representativa demokratin. Den tillämpas inte här. Den tillåts inte tillämpas här. Det är, som ni själva säger, konstexperter och tjänstemän som väljer. Det är fortfarande ett problem.

Anförande nr 220
Robert Johansson (S): Herr ordförande! Jag förstår att ni sverigedemokrater vill försöka vrida tillbaka frågan till ert inbillade narrativ, att det handlar om något slags direktdemokrati. Men då borde ni också kunna svara på mina övergripande frågor: På vilket sätt fungerar detta inte tillfredsställande i dag? Är det rimligt att i en region ha omröstning om konsten i tunnelbanan bara för att det finns sverigedemokrater som inte tycker om viss konst i tunnelbanan? Det blev ganska tydligt i ditt sista inlägg, Leonid, om vem som styr, ett nästan konspiratoriskt tänkande om vem som styr konsten.

Min åsikt är att politiker bör hålla armlängds avstånd från kulturpolitiken. Att ni försöker komma runt det problemet men inte kan redovisa hur era förslag ska genomföras i praktiken är ganska talande i sig. Jag har inte kallat det löjeväckande. Jag anser att det är talande i sig. Skattepengar ska användas ändamålsenligt och inte slösas bort. Tack för debatten!

Anförande nr 221
Gabriel Kroon (SD): Jag vill bolla tillbaka frågan direkt till Robert Johansson och fråga honom om det är rimligt att medborgare inte har någon som helst möjlighet att på förhand påverka vilken konst de ska se och betala för i det offentliga rummet.

Jag vill även bolla tillbaka frågan till Anna Starbrink. För varje gång vi debatterar den här frågan blir jag mer och mer förvirrad över vad du och Liberalerna egentligen står för. Du pratar om representativ demokrati. Innebär det att du då bryter principen om armlängds avstånd och att du som politiker vill styra konsturvalet? Det låter för mig väldigt konstigt.

När det kommer till frågan hur det ska genomföras finns det ett mycket enkelt tillvägagångssätt. Låt oss demokratisera genomförandet. Låt oss ta med intressegrupper. Låt oss skapa dialog och diskussion om hur det ska göras på bästa sätt. Låt oss på riktigt engagera medborgarna i urvalet av konst och inte bara behålla dem som passiva åskådare utan vare sig röst eller möjlighet att verkligen påverka.

Anförande nr 222
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Den representativa demokratin innebär att jag till exempel är personvald. Jag har gått till val på ett program som bland annat innehåller just detta, att jag kommer att hålla armlängds avstånd till konsten. Vi överlåter till våra tjänstemän att fatta de besluten eftersom vi inte vill ha en direkt politisk styrning. Det är att tillämpa en representativ demokrati. Men det innebär inte att varje beslut som fattas i offentlig sektor fattas av en personvald. Vi delegerar beslut men vi bär fortfarande ansvaret. Det är den representativa demokratins styrka när det gäller konsten. Jag uppfattar att väldigt många stockholmare uppskattar den konst som finns.

Avslutningsvis vill jag säga — jag glömde det inledningsvis — att konstnärer självklart ska få betalt för sitt professionella arbete när de deltar i de utställningar som arrangeras av bland annat Region Stockholm. Allt annat vore skandalöst.

Anförande nr 223
L a r s B r y n t e s s o n (S): Jag har lyssnat på debatten och kan inte låta bli att gå in i den. Jag tycker att det här är en principiellt viktig diskussion på många olika sätt. Jag är i många sammanhang positiv till ett starkt medborgarinflytande, lokala folkomröstningar och liknande. Men man ska ha klart för sig att konst och kultur har en speciell funktion i vårt samhälle. Konst och kultur är nämligen mycket viktigt för yttrandefriheten. I vår liberala demokrati, som jag hoppas att alla vill värna om, har den till uppgift att väcka debatt och att faktiskt vara provocerande, en viktig funktion. Debatten vi haft i dag visar att den lyckats vara just provocerande.

Att konsten, liksom kulturen i övrigt, ska ha rätt att vara provocerande och ändå kunna få samhälleligt stöd tycker jag är jätteviktigt. Det finns länder, historiska exempel, där man säger att man i folkets namn har velat ta kontrollen över kulturen och konsten. Det har inte varit några speciellt stolta exempel ur demokratisk synvinkel. Och jag tycker att det döljs någonstans bakom det talade ordet när man pratar om folkligt inflytande. Om folkligt inflytande och en majoritet ska bestämma och en minoritet inte ska kunna göra sig hörd, om man inte ska ha en mångfald av konstuttryck, då kommer det att påverka yttrandefriheten och det kommer att skada demokratin.

Därför är principen om armlängds avstånd otroligt viktig liksom respekten för konstutövarna och viljan att stötta dem i demokratins och yttrandefrihetens namn. Jag tror att det är en viktig debatt som vi har framför oss. Tack för att jag fick vara med i diskussionen här!

O r d f ö r a n d e n : Härmed förklarar jag sammanträdet för avslutat.